

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2021-2022

ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ:

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΡΓΥΡΩ ΛΟΥΚΑΚΗ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΠΣ ΕΛΠ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ:

**Δρ. ΤΑΝΙΑ ΓΙΑΓΚΑΚΗ, ΒΟΗΘΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΕΛΠ
Δρ. ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΟΥΡΕΛΑΤΟΣ, ΒΟΗΘΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΕΛΠ**

ΠΑΤΡΑ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2022

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
Σκοπός του Προγράμματος.....	4
Μαθησιακά Αποτελέσματα.....	5
Διάρθρωση του ΠΣ	6
Επικοινωνία διδασκόντων/ουσών-διδασκομένων	8
Ετήσιες διαδικασίες αξιολόγησης του ΠΣ ΕΛΠ	8
Συμμετοχή σε Προγράμματα Erasmus+	9
Επαγγελματική εξέλιξη αποφοίτων	9
Σύνδεση με την Κοινωνία και την Αγορά Εργασίας, αύξηση της αναγνωρισιμότητας του ΠΣ ΕΛΠ σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο.....	9
Επιγραμματικά πεπραγμένα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022:	10
Διαδικασίες ανανέωσης του ΠΣ ΕΛΠ	12
Διαδκτικό υλικό και εκφωνήσεις Γραπτών Εργασιών.....	13
Επιμόρφωση διδασκόντων-ουσών	13
ΕΛΠ10	15
ΕΛΠ11	21
ΕΛΠ12	22
ΕΛΠ20	55
ΕΛΠ21	65
ΕΛΠ22	67
ΕΛΠ30	68
ΕΛΠ31	77
ΕΛΠ40	78
ΕΛΠ41	84
ΕΛΠ42	98
ΕΛΠ43	101
ΕΛΠ44	105
ΕΛΠ45	114

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ανά χείρας απολογιστικό τεύχος έρχεται μετά την εξαιρετικά επιτυχή αποτιμηση του εκπαιδευτικού έργου που παράγεται στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» (ΠΠΣ ΕΛΠ) από εξωτερικούς αξιολογητές κατά το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος (2020-2021). Ο σκοπός του τεύχους αυτού είναι να διττός. Πρώτον, να παρουσιάσει πολύ συνοπτικά την εκπαιδευτική διαδικασία στις Θεματικές Ενότητες (ΘΕ) (τακτικές και εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις, όπως εκφωνήσεις Γραπτών Εργασιών και επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, βιβλιοθήκες, παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων αντίστοιχα). Για τις εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις θα διερευνηθεί η δυνατότητα εξασφάλισης μικρο-πιστοποιήσεων (micro-credentials) από πλευράς του ΕΑΠ για τη συμμετοχή των φοιτητών-τριών σε αυτές. Ενόσω συντάσσονται αυτές οι γραμμές, μάλιστα, ετοιμάζεται Μνημόνιο Συνεργασίας με το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, γεγονός που, όπως είναι αυτονόητο, θα διευκολύνει ιδιαίτερα την εκπαιδευτική διαδικασία στον ΕΛΠ αλλά και στα νέα μεταπτυχιακά που είναι συναφή με τις τέχνες (βλ. σημείωση 2 παρακάτω).

Δεύτερον, σκοπός του τεύχους είναι να παρουσιάσει το ερευνητικό έργο των διδασκόντων και διδασκουσών στο ΠΣ ΕΛΠ από το 2019 έως το 2022, έργο το οποίο ανακαστικά παρατίθεται εντελώς ενδεικτικά (5 δημοσιεύσεις ανά διδάσκοντα/-ουσα),¹ διότι η παρουσίαση αφορά σε υπερεκατόν διδάσκοντες/ουσες.

Όπως προκύπτει από αυτή την διττή παρουσίαση, ένα ιδιαίτερα πυκνό και σημαντικό έργο επιτελέσθηκε στο πλαίσιο του ΠΣ ΕΛΠ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022, ανεξάρτητα, μάλιστα, από τα εμπόδια που προέκυψαν λόγω της συνεχιζόμενης πανδημίας.

3

Το ΠΣ ΕΛΠ, έχοντας ήδη κλείσει 21 χρόνια λειτουργίας, αποτελεί ένα καταξιωμένο προπτυχιακό πρόγραμμα, με σημαντική προσφορά στην ελληνική κοινωνία και το εγχώριο ακαδημαϊκό δυναμικό μέσα από τον ευρύ εκπαιδευτικό ρόλο του και την κριτική ευρύτητα της θεώρησής του. Παραμένει, άλλωστε, το μοναδικό Πρόγραμμα στην Ελλάδα που προσφέρει διεπιστημονική και διαχρονική σπουδή των πτυχών, των εκφάνσεων και της παγκόσμιας συμβολής του ελληνικού πολιτισμού. Πιο συγκεκριμένα, το ΕΑΠ προσφέρει, με το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, πανεπιστημιακές σπουδές με πρωτότυπο και εναλλακτικό χαρακτήρα σε σχέση με τα συμβατικά πανεπιστήμια. Ο ΕΛΠ έχει σχεδιαστεί από την ίδρυση του Ιδρύματος προκειμένου να υπηρετήσει τις ανάγκες της κοινωνίας για εκπαίδευση σχετική με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτισμού. Το ΠΠΣ έκτοτε εξελίσσεται συνεχώς, επανακαθορίζοντας και επικαιροποιώντας τους στόχους του, καθώς και τα μαθησιακά αποτελέσματα. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021, για το οποίο διατίθενται στοιχεία, εγγράφηκαν 342 νέοι φοιτητές και αποφοίτησαν 534. Ο ΕΛΠ είχε 2720 ενεργούς φοιτητές.

Αποτέλεσμα των διαρκών διαδικασιών αξιολόγησης, οι οποίες έλαβαν χώρα και κατά το έτος 2021-2022, είναι το εξής μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα του ΕΛΠ και του ΕΑΠ εν γένει:

Το διδακτικό προσωπικό, το οποίο προέρχεται από μέλη ΔΕΠ άλλων ΑΕΙ, ερευνητές/ριες αναγνωρισμένων ερευνητικών κέντρων και μεταδιδάκτορες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αποτελείται από τους/τις καλύτερους-ες εξ όσων αιτούνται θέση διδάσκοντα/ουσας.

¹ Επίσης, κατ' ανάγκη δίχως την ίδια μορφοποίηση. Ο εξαιρετικά περιορισμένος αριθμός έργων (5 έργα ανά διδάσκοντα/διδάσκουσα) είναι επιβεβλημένος για λόγους έκτασης του παρόντος τεύχους. Προφανώς παρελήφθησαν πολλές κατηγορίες επιστημονικής δράσης αλλά και πολύ έργο συνολικά.

Διαφορετικές ερευνητικές και διδακτικές νοοτροπίες συγκλίνουν αλληλογονιμοποιούμενες δημιουργικά κυρίως μέσω των ΟΔΠ αλλά και της διαρκούς επικοινωνίας των διδασκόντων-ουσών.

Όπως προκύπτει παρακάτω (βλ. σχετικά τις μεμονωμένες ΘΕ), το ενδεικτικό και μόνον έργο του διδακτικού προσωπικού που περιλαμβάνεται εδώ (Διευθύντρια, Συντονιστές-ριες, ΣΕΠ) είναι πλουσιότατο (διεθνείς και ελληνικές μονογραφίες, επιμελημένοι τόμοι, άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, συμμετοχή σε διεθνή και ελληνικά συνέδρια, κλπ.).

Για λόγους ενημερωτικής προς τον αναγνώστη συμπερίληψης του προφίλ του ΠΣ ΕΛΠ, ας θυμηθούμε παρακάτω το σκοπό και τη δομή του:

Σκοπός του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα συνδυάζει:

- Τη μελέτη της ιστορίας και της χρονικότητας ως υπόβαθρο. Χρησιμοποιώ τον όρο χρονικότητα, διότι περιλαμβάνει τον μέλλοντα χρόνο.
- Τη μελέτη της πνευματικής δημιουργίας (λογοτεχνία, φιλοσοφία, επιστήμες), των τεχνών (εικαστικές τέχνες, πολεοδομία, θέατρο, χορός, μουσική, κινηματογράφος, κ.ά.).
- Τη μελέτη της κοινωνικής ζωής (πολιτική οργάνωση, δημόσιος και ιδιωτικός βίος, το διασπορικό φαινόμενο, υποδοχή και ένταξη του παρελθόντος στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα).

Επίσης, το ΠΣ ΕΛΠ ενθαρρύνει τη συνεξέταση των πολιτιστικών φαινομένων στον ελληνικό χώρο σε συνάρτηση με το ευρύτερο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο αναφοράς.

Σκοπός του Προγράμματος είναι η προσφορά γνώσεων που καλύπτει την εξέλιξη και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτισμού μέσω μιας διαχρονικής, κριτικής και διεπιστημονικής θεώρησης. Σημειωτέον ότι, ο παραπάνω συνδυασμός, δηλαδή διαχρονία, κριτική και διεπιστημονική θεώρηση στο ελληνικό πολιτιστικό γίνεσθαι, εξακολουθεί να είναι μοναδικός, τουλάχιστον στο ελληνικό ακαδημαϊκό οικοσύστημα.

Στο ΠΣ γίνονται δεκτοί απόφοιτοι Λυκείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή ισότιμου ή αντίστοιχου τίτλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του εσωτερικού ή εξωτερικού που ολοκληρώνουν τη διαδικασία εγγραφής σύμφωνα με τις οδηγίες της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η διαδικασία επιλογής καθορίζεται από το ΕΑΠ, είναι η ίδια για όλα τα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και βασίζεται σε ανοικτή στους ενδιαφερόμενους ηλεκτρονική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Όλα τα στάδια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών δημοσιεύονται με σχετικές ανακοινώσεις στην κεντρική ιστοσελίδα του ΕΑΠ. Όλοι όσοι υποβάλλουν αίτηση γίνονται δεκτοί εφόσον διαθέτουν τα απαραίτητα τυπικά προσόντα.

Η δημοσιοποίηση του Προγράμματος γίνεται κεντρικά από τις διοικητικές υπηρεσίες του ΕΑΠ, μέσω των εντύπων του Πανεπιστημίου και των ιστοσελίδων του, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αλλά και στο πλαίσιο συνολικών δράσεων προβολής στον ηλεκτρονικό κυρίως τύπο.

Διδάσκονται τα εξής γενικά γνωστικά αντικείμενα που ανταποκρίνονται σε πολλές διαστάσεις και εκδηλώσεις του Ελληνικού Πολιτισμού από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή: Ελληνική Ιστορία (Αρχαία, Βυζαντινή και Νεώτερη - Σύγχρονη), Εικαστικές Τέχνες, Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία, Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Φιλολογία, Ελληνική Φιλοσοφία και Επιστήμη (από την Αρχαιότητα ως τον 20ο αιώνα), Νεοελληνική Φιλολογία (από τις απαρχές ως το 18ο αιώνα, 19ος και 20ος αιώνας), Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο, Ελληνική Μουσική και Χορός, Νεοελληνικό Θέατρο (1600-1940) και Κινηματογράφος, Λαογραφία και Κοινωνική Ανθρωπολογία (Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στους Νεώτερους χρόνους), Αρχαιολογία, Ιστορία του Ελληνισμού της Διασποράς.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Απόκτηση ευρειών γνώσεων σχετικά με τις βασικές διαστάσεις, εκδηλώσεις και εκφράσεις του ελληνικού πολιτισμού στην διαχρονική του εξέλιξη.
- Καλλιέργεια κριτικής και συνθέτουσας σκέψης σχετικά με την χρονική εξέλιξη, τις μεθόδους προσέγγισης των ιστορικών και πολιτιστικών φαινομένων, τις υλικές και άυλες διαστάσεις του ελληνικού πολιτισμού, τη μελέτη του πνευματικού βίου, των τεχνών και της κοινωνικής οργάνωσης στις διάφορες ιστορικές περιόδους του ελληνικού πολιτισμού.
- Ανάπτυξη προβληματισμών που απορρέουν από τη μελέτη των πολιτιστικών φαινομένων διαχρονικά.
- Ένταξη του ελληνικού πολιτιστικού γίνεσθαι στο εκάστοτε ευρωπαϊκό και διεθνές πολιτιστικό γίνεσθαι.
- Απόκτηση και καλλιέργεια δεξιοτήτων σε ό,τι αφορά την έρευνα και τη σύνταξη εργασιών με ακαδημαϊκές προδιαγραφές.

5

Ο συντονισμός και η εναρμόνιση μεταξύ των Θ.Ε. πραγματοποιείται από τον/την εκάστοτε Δ/ντή/ρια του ΠΣ και τους/τις Συντονιστές-ριες των Θ.Ε. που συναπαρτίζουν την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (ΕΠΣ).

Η διδασκόμενη ύλη / περιεχόμενο κάθε ΘΕ είναι συγκεκριμένη και δεδομένη. Η διδακτέα ύλη μπορεί να αλλάζει με απόφαση της ΟΔΠ και του/της Συντονιστή/ριας. Επισημαίνεται ότι δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα και ότι δεν διδάσκονται ξένες γλώσσες στο ΠΣ ΕΛΠ.

Η αξιολόγηση των φοιτητών/ριών πραγματοποιείται με την εκπόνηση τεσσάρων γραπτών εργασιών κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, ο μέσος όρος των βαθμών των οποίων συμβάλλει στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού της Θ.Ε. κατά 30%, εφόσον είναι προβιβάσιμος ο βαθμός στις τελικές ή επαναληπτικές εξετάσεις. Ο βαθμός στις τελικές ή επαναληπτικές εξετάσεις συμβάλλει στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού της Θ.Ε. κατά 70%.

Οι φοιτητές/ριες βαθμολογούνται από τους ΣΕΠ για τις επιδόσεις τους στις γραπτές εργασίες, τις τελικές και τις επαναληπτικές εξετάσεις. Ο/η Συντονιστής/ρια κάθε ΘΕ φροντίζει ώστε να δίδονται σχετικές οδηγίες και να υπάρχουν κριτήρια που να διασφαλίζουν κατά το δυνατόν έναν ενιαίο τρόπο βαθμολόγησης. Επίσης υπάρχει σύστημα ελέγχου λογοκλοπής (turnitin) που ελέγχει τις κειμενικές ομοιότητες στις εργασίες των φοιτητών. Σημειώνεται ότι το διδακτικό προσωπικό είναι εξοικειωμένο στην διάκριση ανάμεσα στις διαφορετικές περιπτώσεις της κειμενικής ομοιότητας (Κ.Ο. οφειλόμενη σε αυτολεξεί μεταφορά έτοιμων κειμένων στις Γραπτές Εργασίες ή σε αξιοποίηση πολλών βιβλιογραφικών πηγών, κλπ.).

Εν ολίγοις, οι ΣΕΠ είναι σε θέση να σταθμίζουν ποιο ποσοστό 'κειμενικής ομοιότητας' είναι πραγματικό και δεν επαναπαύονται στο ποσοστό λογοκλοπής που δίνει αυτομάτως το λογισμικό TURNITIN.

Το ΠΣ ΕΛΠ δεν περιλαμβάνει την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας.

Επισημαίνονται τα εξής:

- Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων/ουσών από το εξωτερικό, κυρίως Ελλήνων μεταδιδασκόντων.
- Δεν διδάσκονται μαθήματα σε ξένη γλώσσα.
- ΤΟ ΠΣ συμμετέχει στο πρόγραμμα ERASMUS+.
- Εφαρμόζεται το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων ECTS.
- Στο Πρόγραμμα Σπουδών δεν υπάρχει θεσμοθετημένη πρακτική άσκηση των φοιτητών.
- Διοργανώνονται, όμως, εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις, όπως αρχαιολογικοί και αστικοί περίπατοι, επισκέψεις σε μουσεία και βιβλιοθήκες, παρακολουθήσεις θεατρικών παραστάσεων, διαλέξεις ειδικών, κλπ.
- Η παρακολούθηση επιστημονικών δράσεων εξωστρέφειας, όπως διεθνή και εθνικά συνέδρια, είναι εντελώς δωρεάν, είτε πρόκειται για το προπτυχιακό και μεταπτυχιακό κοινό του ΕΑΠ, είτε για το ευρύτερο συμμετέχον κοινό.
- Έχει προταθεί από τη Διευθύντρια η υιοθέτηση συστήματος microcredentials για την επιπλέον «μοριοδότηση» των φοιτητών-ριών που παρακολουθούν αυτές τις δράσεις.
- Το Πρόγραμμα προσελκύει έναν σταθερό αριθμό φοιτητών, έχει μάλιστα αυξηθεί το ποσοστό των φοιτητών που ολοκληρώνουν τη φοίτησή τους και δεν εγκαταλείπουν.

Διάρθρωση του ΠΣ

Πιστωτικές Μονάδες ECTS Προγράμματος Σπουδών: 240. Για να ολοκληρωθούν οι σπουδές στο ΠΣ ΕΛΠ, θα πρέπει να έχουν επιτυχώς ολοκληρωθεί οι σπουδές σε δώδεκα (12) ΘΕ, καθεμία από τις οποίες αντιστοιχεί σε 30 ECTS. Οι πρώτες οκτώ (8) ΘΕ είναι υποχρεωτικής παρακολούθησης και οι υπόλοιπες τέσσερις (4) κατ' επιλογήν. Το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων είναι 47% και 53% των μαθημάτων επιλογής αντίστοιχα.

Οι 8 ΘΕ είναι ταυτόχρονα ΘΕ Υ (Υποβάθρου), ΓΓ (Γενικών Γνώσεων) και ΑΔ (Ανάπτυξης Δεξιοτήτων). 6 ΘΕ είναι ταυτόχρονα ΘΕ Υ (Υποβάθρου), ΕΠ (Επιστημονικής Περιοχής) και ΑΔ (Ανάπτυξης Δεξιοτήτων) και 3 ΘΕ είναι ΘΕ Υ (Υποβάθρου) του ΠΣ Ευρωπαϊκός Πολιτισμός.

Η διδασκαλία γίνεται με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με διεξαγωγή πέντε (5) Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων (ΟΣΣ) κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Δεν υπάρχουν ασκήσεις, κλπ.

Συνολικά το ΠΣ ΕΛΠ εμπεριέχει 14 ΘΕ και προσφέρει κατ' επιλογήν 3 ΘΕ του ΠΣ ΕΠΟ. Άλλωστε, επιδιώκεται η δημιουργική αλληλεπίδραση με άλλα Προγράμματα Πολιτισμού του ΕΑΠ, όπως ο Ευρωπαϊκός και ο Ισπανικός Πολιτισμός (ΠΣ ΕΠΟ και ΠΣ ΙΣΠ), που έχει ήδη ενεργοποιηθεί μέσα από την ενημέρωση δράσεων στο Forum. Εντός της επόμενης ακαδημαϊκής χρονιάς πρόκειται να επιτευχθεί η αποκατάσταση της αμοιβαιότητας επιλογής ΘΕ μεταξύ ΕΛΠ και ΕΠΟ, μετά από απόφαση της ΣΑΕ.

Η δομή του ΠΣ ΕΑΠ έχει ως εξής:

1ο έτος σπουδών

- **ΕΛΠ10 Εισαγωγή στον Ελληνικό Πολιτισμό.** Συντονίστρια: Ελένη Μπολιάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του ΕΑΠ.
- **ΕΛΠ11 Ελληνική Ιστορία.** Συντονίστρια: Αθανασία Μπάλτα, Καθηγήτρια του ΕΑΠ.
- **ΕΛΠ12 Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας.** Συντονίστρια: Αργυρώ Λουκάκη, Καθηγήτρια του ΕΑΠ.

2ο έτος σπουδών

- **ΕΛΠ20 Δημόσιος και ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα Ι: Από την Αρχαιότητα ως και τα Μεταβυζαντινά χρόνια.** Συντονιστής: Ανδρέας Γκουτζιουκώστας, Αναπληρωτής Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- **ΕΛΠ21 Γράμματα Ι: Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Φιλολογία.** Συντονιστής: Αμφιλόχιος Παπαθωμάς, Καθηγητής του ΕΚΠΑ.
- **ΕΛΠ30 Γράμματα ΙΙ: Νεοελληνική Φιλολογία (19ος και 20ος αιώνας).** Συντονίστρια: Γεωργία Πατερίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του ΕΑΠ.

3ο έτος σπουδών

- **ΕΛΠ22 Ελληνική φιλοσοφία και Επιστήμη: Από την Αρχαιότητα ως τον 20ο αιώνα.** Συντονιστής: Γιώργος Βλαχάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής του ΕΑΠ.
- **ΕΛΠ31 Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο.** Συντονιστής: Σταύρος Τσιτσιρίδης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών.

Σε αυτό το έτος μπορεί να επιλεγεί μία ΘΕ από τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό (ΠΣ ΕΠΟ):

- **ΕΠΟ20 Η Ιστορία των Τεχνών στην Ευρώπη**
- **ΕΠΟ21 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας**
- **ΕΠΟ22 Φιλοσοφία στην Ευρώπη**

7

4ο έτος σπουδών

- **ΕΛΠ40 Τέχνες ΙΙ: Επισκόπηση Ελληνικής Μουσικής και χορού.** Συντονιστής: Δημήτρης Γουλιμάρης, Καθηγητής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου.
- **ΕΛΠ41 Δημόσιος και ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα ΙΙ: Οι νεότεροι χρόνοι.** Συντονιστής: Χρήστος Παπακώστας, Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
- **ΕΛΠ42 Αρχαιολογία στον Ελληνικό χώρο.** Συντονιστής: Κωνσταντίνος Κοπανιάς, Αναπληρωτής Καθηγητής του ΕΚΠΑ.
- **ΕΛΠ43 Ελληνισμός της Διασποράς.** Συντονιστής: Αντώνης Κόντης, Καθηγητής του ΕΚΠΑ.
- **ΕΛΠ44 Νεοελληνικό Θέατρο (1600-1940) Κινηματογράφος.** Συντονιστής: Γιώργος Πεφάνης, Καθηγητής του ΕΚΠΑ.
- **ΕΛΠ45 Νεοελληνική Φιλολογία, από τις απαρχές ως το 18ο αιώνα.** Συντονιστής: Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Σε αυτό το έτος μπορεί επίσης να επιλεγεί μία ΘΕ από τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό (ΠΣ ΕΠΟ):

- **ΕΠΟ20 Η Ιστορία των Τεχνών στην Ευρώπη**
- **ΕΠΟ21 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας**
- **ΕΠΟ22 Φιλοσοφία στην Ευρώπη**

Web site ΠΣ ΕΑΠ: <https://www.eap.gr/education/undergraduate/studies-in-greek-culture/>

Η πλατφόρμα εκπαίδευσης για το Πρόγραμμα είναι:

<https://study.eap.gr/course/index.php?categoryid=14>

Επικοινωνία διδασκόντων/ουσών-διδασκομένων

- Η επικοινωνία διδασκόντων-ουσών/διδασκομένων (ΣΕΠ) στο ΠΣ ΕΛΠ ήδη πραγματοποιείται με μία λειτουργική ποικιλία από τρόπους: Στη διάρκεια των ΟΣΣ, τηλεφωνικά σε ορισμένες 'ώρες γραφείου' των διδασκόντων-ουσών, με μηνύματα στην πλατφόρμα, και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια μορφών βιωματικής εκπαίδευσης, όπως οι επισκέψεις σε διάφορους χώρους, τα συνέδρια και οι ημερίδες.
- Οι διδάσκοντες-ουσες ενθαρρύνονται διαρκώς από τους/τις Συντονιστές-ριες να διευκολύνουν την επικοινωνία με τους φοιτητές-τριές τους.
- Λειτουργεί από καιρό το Forum ανταλλαγής απόψεων και υποβολής ερωτημάτων των φοιτητών προς τους διδάσκοντες/ουσες στην πλατφόρμα εκάστης Θεματικής Ενότητας και δίνονται άμεσες απαντήσεις. Πέραν αυτού, τυχόν ερωτήματα που προκύπτουν κατά τη μελέτη της ύλης προωθούνται απαντημένα στο σύνολο του Τμήματος ή και της Θεματικής Ενότητας, εφ' όσον αυτό είναι χρήσιμο ή απαραίτητο.
- Σε διάφορες Θεματικές Ενότητες προκύπτουν συχνά δυνατότητες περαιτέρω σύνδεσης της φοίτησης με πρακτικές, οι οποίες ενισχύουν την εκπαιδευτική διαδικασία. Εν γένει, ενισχύονται τα ερευνητικά κίνητρα και η βιωματική μάθηση των φοιτητών-ριών, η οποία έχει εισαχθεί στο ΕΑΠ μέσω της δράσης ΘΕ του ΕΛΠ. Πρόκειται για τη διοργάνωση σεμιναρίων, για επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, βιβλιοθήκες, ερευνητικά ιδρύματα, αστικά μνημειακά περιβάλλοντα, και παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων. Σε ατομικό επίπεδο, η φοίτηση συνδυάζεται με παρακολούθηση προτεινόμενων ετησίως βίντεο (παρουσίαση μνημείων, συνεντεύξεις και παρουσίαση γνωστών καλλιτεχνών, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικά έργα, κλπ.). Οι σχετικές ανοικτές δράσεις αναγκαστικά, για όσο διαρκεί η πανδημία, προσφέρονται σε μικρότερες σε μέγεθος φοιτητικές ομάδες απ' ό,τι στο παρελθόν.
- Οι φοιτητές/ριες ενθαρρύνονται διαρκώς να συμμετέχουν ενεργά σε όλες τις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Ενδεικτικά, έχει ζητηθεί να παρουσιάζουν μνημεία στη διάρκεια περιπάτων, φωτογραφίες τους, μικρές τεχνικές εφαρμογές (camera obscura), κλπ.
- Μετά την πραγματοποίηση των ΟΣΣ αναρτώνται πολυσέλιδες Εκθέσεις Πεπραγμένων στο forum κάθε Τμήματος, οι οποίες είναι δυνατόν να συνοδεύονται κατά περίπτωση από εικόνες.

Σημείωση-πρόταση:

Ενδεχομένως χρειάζεται η οικονομική ενίσχυση του ΠΣ με σκοπό τη διευκόλυνση ομιλιών και δράσεων με σημαντικούς θεωρητικούς του πολιτισμού ή καλλιτέχνες, έλληνες ή ξένους.

Ετήσιες διαδικασίες αξιολόγησης του ΠΣ ΕΛΠ

Οι φοιτητές/τριες του ΕΑΠ αξιολογούν όλες τις Θεματικές Ενότητες (Θ.Ε.) στις οποίες συμμετέχουν, το εκπαιδευτικό υλικό, τις διοικητικές υπηρεσίες, την ιστοσελίδα και τις πλατφόρμες του ιδρύματος και τους εκάστοτε διδάσκοντες. Τα σχετικά αποτελέσματα

μεταφέρονται στις αντίστοιχες Ομάδες Διδακτικού Προσωπικού (ΟΔΠ), τον/τη Συντονιστή/τρια, τον/την Διευθυντή/τρια του Προγράμματος Σπουδών και την Διοίκηση. Οι ΟΔΠ χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα αυτά για να προτείνουν αλλαγές στη δομή και το περιεχόμενο των Θ.Ε. του ΠΣ, οι οποίες υποβάλλονται για έγκριση στην Κοσμητεία της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών. Επιπλέον των αξιολογήσεων των φοιτητών-ριών, στο ΠΣ ΕΛΠ, όπως και σε όλα τα προγράμματα του ΕΑΠ, υπάρχει μια σειρά ακόμα από αξιολογήσεις που διασφαλίζουν την ποιότητα του ΠΣ και των υπηρεσιών που προσφέρονται. Συγκεκριμένα, ο/η κάθε Συντονιστής/τρια αξιολογεί τόσο τους διδάσκοντες της Θ.Ε. του όσο και τον/τη Δ/ντή/ρια του ΠΣ. Αντίστοιχα οι Συντονιστές-ριες αξιολογούνται τόσο από τον/τη Δ/ντη-ρια του ΠΣ όσο και από τους διδάσκοντες-ουσες της Θ.Ε. Η βαθμολογία των μελών ΣΕΠ από τους/τις φοιτητές/τριες και τον-η Συντονιστή-τρια λαμβάνεται υπόψη ως κριτήριο στην επαναπρόσληψη του/της διδάσκοντα-ουσας. Χαμηλή βαθμολογία μέλους ΣΕΠ στην αξιολόγηση του, μπορεί να σημαίνει και μη επαναπρόσληψη του.

Οι ποιοτικοί και ποσοτικοί στόχοι για το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 επιτεύχθηκαν σε πολύ μεγάλο ποσοστό. Υπήρξε αύξηση του ενδιαφέροντος για φοίτηση στο Πρόγραμμα αναλογικά με το ποσοστό των προσφερόμενων θέσεων.

Συμμετοχή σε Προγράμματα Erasmus+

Παρατηρείται δυσκολία στην εξασφάλιση ανταλλαγών προπτυχιακών φοιτητών μέσω του Erasmus+, παρά τις σχετικές προσπάθειες του ΕΑΠ (εκπρόσωπος ΣΑΕ ο Αναπλ. Καθηγητής Γ. Βλαχάκης) λόγω της διαφοράς στην όλη οργάνωση των σπουδών. Ωστόσο:

- Είναι σε εξέλιξη η αναζήτηση ευέλικτων προγραμμάτων Erasmus (π.χ. αξιοποίηση του Blended mobility) για εργαζόμενους-ες φοιτητές-ριες και εξετάζεται η παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή τους.
- Επιδιώκεται η γνωστοποίηση μέσω της ιστοσελίδας του Erasmus των εμπειριών των φοιτητών.

9

Επαγγελματική εξέλιξη αποφοίτων

Η παρακολούθηση της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων γίνεται κεντρικά μέσω του Γραφείου Διασύνδεσης του ΕΑΠ (career.eap.gr), το οποίο είναι σε κατάσταση αναδιάρθρωσης και ως εκ τούτου προσωρινά ανενεργό. Είναι σφόδρα επιθυμητή η προβολή και γνωστοποίηση των εμπειριών των φοιτητών-ριών και οι εμπειρίες τους στην αναζήτηση και εξασφάλιση επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Έχει προταθεί η χρηματοδότηση από το αποθεματικό του ΕΑΠ για τη χορήγηση πρόσθετης οικονομικής επιχορήγησης για κάλυψη επιπλέον αναγκών των φοιτητών.

Επιπλέον, καταβάλλονται προσπάθειες από πλευράς του Κοσμήτορα της ΣΑΕ για ένταξη των αποφοίτων στις προκηρύξεις του ΑΣΕΠ.

Σύνδεση με την Κοινωνία και την Αγορά Εργασίας, αύξηση της αναγνωρισιμότητας του ΠΣ ΕΛΠ σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο

Επιδιώκεται η διασύνδεση του ΠΣ ΕΛΠ με την αγορά εργασίας, με πολιτιστικούς και κοινωνικούς φορείς, με αξιοποίηση του σημαντικού αριθμού αποφοίτων του Προγράμματος μέσα από τις εξής δράσεις:

- Συνέχιση προβολής δράσεων διασύνδεσης μεταξύ αποφοίτων, βλ. <https://study.eap.gr/mod/forum/view.php?id=7994>
- Συστηματική δημοσιοποίηση, προβολή του περιεχομένου, των μαθησιακών αποτελεσμάτων και των αποκτούμενων δεξιοτήτων μέσω του ΠΣ ΕΛΠ, καθώς επίσης και των δράσεων των αποφοίτων του βάσει ηλεκτρονικού υλικού (στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα) στην ιστοσελίδα του ΕΑΠ ή άλλες (π.χ. sroudase.gr). Οι δράσεις αυτές απαιτούν ενέργειες του Τμήματος Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων του ΕΑΠ, σε συνεργασία με την Διεύθυνση του ΠΣ ΕΛΠ.
- Επιδιώκεται η συνέχιση της προβολής των δράσεων του ΠΣ ΕΛΠ στην εφημερίδα του ΕΑΠ-Open2U, βλ. τεύχος Απριλίου και Μαΐου 2022.
- Ενίσχυση της κοινότητας των αποφοίτων (alumni) του ΠΣ ΕΛΠ και διασύνδεση μεταξύ τους, καθώς και με το ΠΣ ΕΛΠ αλλά και με το ΕΑΠ. Για τις δράσεις αυτές απαιτούνται ενέργειες του Γραφείου Διασύνδεσης του ΕΑΠ.
- Κατάλληλη συμπερίληψη των αποφοίτων του ΕΛΠ στις προκηρύξεις του ΑΣΕΠ. Σχετικές πρωτοβουλίες έχουν ληφθεί από τον Κοσμήτορα της ΣΑΕ.
- Συνέχιση και ενίσχυση δράσεων ερευνητικής εξωστρέφειας, όπως τα συνέδρια, με συμμετοχή, μεταξύ άλλων, των φοιτητών-τριών και αποφοίτων του ΕΑΠ. Σημειώνεται ότι έχουν ήδη θεσμοθετηθεί διεθνή συνέδρια ανά διετία γύρω από τη θεματική χώρος-τέχνη σε συνεργασία με το Μουσείο Ακρόπολης από τη ΘΕ ΕΛΠ12, εφεξής με τη συμβολή του ΜΠΣ ΤΕΠ. Επιπλέον, άλλες ΘΕ, όπως οι ΕΛΠ10, ΕΛΠ20, ΕΛΠ40, ΕΛΠ41, έχουν τις δικές τους ομιλίες, σειρές ομιλιών, συνέδρια ή ημερίδες. Η ΕΛΠ22 διοργανώνει, από κοινού με άλλους φορείς, διεθνές σεμινάριο στη Σύρο ετησίως.
- Συνέχιση των δρομολογημένων εκδοτικών πρωτοβουλιών μελών ΔΕΠ και ΣΕΠ του ΕΑΠ, διεθνών και εθνικών, με ενημέρωση της Διεύθυνσης του ΠΣ ΕΛΠ.
- Εφαρμογή της Απόφασης της ΣΑΕ (185/23.11.2021) ότι τα μέλη του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού του ΕΑΠ θα πρέπει να περιλαμβάνουν την ιδιότητα αυτή στις δημοσιεύσεις τους, ώστε να προσμετρώνται στο ερευνητικό έργο του Πανεπιστημίου.
- Πιλοτική συνεργασία με το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από πρωτοβουλίες της ΕΛΠ12.
- Συνέχιση της προβολής των ερευνητικών δράσεων του ΕΛΠ, όπως η ακόλουθη, στο περιοδικό του International Council of Museums (ICOM) (βλ. <https://e1.pcloud.link/publink/show?code=XZLuBpZV9XUzguXPhfhDIY2JaGyudUvMzX>, σελ. 33-35).

10

Σε αυτό το πλαίσιο συντάχθηκε, μετά από πρόσκληση των Συντονιστών-ριών να συμβάλουν με υλικό που αφορά στη ΘΕ τους, το παρόν απολογιστικό τεύχος στο τέλος της χρονιάς, σε συνέχεια παλαιότερων συναφών πρωτοβουλιών της Διευθύντριας ΠΣ ΕΛΠ. Το τεύχος αυτό θα αναρτάται στην πλατφόρμα του ΕΛΠ και στον κόμβο του ΕΑΠ.

Επιγραμματικά πεπραγμένα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022:

- Πραγματοποιήθηκε αναζήτηση δυνατοτήτων για τη σύνταξη νέου διδακτικού υλικού στο πλαίσιο της ΣΑΕ και διαπιστώθηκε ότι, επί του παρόντος, η πλέον πρόσφορη λύση είναι η εισαγωγή Συνοδευτικών Βιβλίων συνοδευόμενων από Οδηγούς Μελέτης που συντάσσει η Διδακτική Ομάδα (ΟΔΠ) κάθε ΘΕ.

Το υλικό των ΘΕ που το αιτούνται εγκρίνεται σε συνέχεια ενεργειών των αρμόδιων ακαδημαϊκών οργάνων (ΟΔΠ, ΕΠΣ, Κοσμητεία ΣΑΕ). Σε αυτό το πλαίσιο πραγματοποιήθηκαν τέσσερις (4) ΕΠΣ γύρω από θέματα ανανέωσης του Διδακτικού Υλικού του ΠΣ ΕΛΠ. Τα Πρακτικά συντάχθηκαν από τη Διευθύντρια του ΕΛΠ.

- Καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια από την Διευθύντρια και τους βοηθούς Διευθυντή για διαρκή ενημέρωση της πλατφόρμας του ΠΣ ΕΛΠ με ειδήσεις σχετικές με την εκπαιδευτική διαδικασία και με πλαισιωτικές δράσεις εμβάθυνσης είτε του ΕΑΠ, είτε τρίτων, οι οποίες προβλήθηκαν. Συνέπεια της προσπάθειας αυτής υπήρξε η διαρκής ενημέρωση τόσο του Προγράμματος συνολικά, όσο και των μεμονωμένων Θεματικών Ενοτήτων, για δράσεις σχετικές με τον ΕΛΠ, είτε οργανώνονται ή εκκινούν από το ΕΑΠ, είτε από άλλους φορείς, όπως, ενδεικτικά, κύκλοι διαλέξεων, σεμινάρια, κλπ. Επίσης, η ενημέρωση μέσω της πλατφόρμας του ΕΑΠ για εκθέσεις τέχνης, ιδιαίτερα επετειακού ή αλλιώς ευρύτερα σημαντικού περιεχομένου. Για τον παραπάνω σκοπό έχει ζητηθεί από τους Συντονιστές και τις Συντονίστριες διαρκής ενημέρωση στις εκπαιδευτικές πλατφόρμες των ΘΕ τους. Παράλληλα, για την λειτουργία της πλατφόρμας εφαρμόζεται συγκεκριμένο ρυθμιστικό πλαίσιο.
- Συνεχίστηκε η επιτυχής πρακτική οι εκφωνήσεις των ΓΕ να πλαισιώνονται από ποικίλες πηγές, τόσο συμβατικές, όσο και ψηφιακές (κείμενα, άρθρα, εφημερίδες, περιοδικά, βίντεο, φιλμ), με σκοπό τη διευκόλυνση ακόμη και των πλέον απομακρυσμένων φοιτητών/ριών μας.
- Από το έτος 2020-21 επιδιώχθηκε η αποκατάσταση της αμοιβαίας δυνατότητας επιλογής συγκεκριμένων ΘΕ του ΕΛΠ από φοιτητές-ριες του ΕΠΟ. Η προσπάθεια αυτή συνεχίστηκε κατά τα έτος 2021-22 και φαίνεται να ολοκληρώνεται κατά το έτος 2022-23.
- Καταβλήθηκε, και καταβάλλεται διαρκώς, προσπάθεια να διασφαλίζεται στο μέγιστο δυνατό βαθμό η βαθμολογική ισότητα στην αντιμετώπιση των φοιτητών/τριών μεταξύ των διδασκόντων-ουσών κάθε ΘΕ.
- Ειδικά για το ζήτημα διεύρυνσης της συμμετοχής του ακαδημαϊκού προσωπικού και των φοιτητών/ριών στο Erasmus+, επί του παρόντος καταβάλλεται προσπάθεια σύνδεσης με διάφορα ΑΕΙ, περιλαμβανομένων πανεπιστημίων της Ιταλίας, πράγμα που θα εμπλούτιζε εκπαιδευτικά το ΠΣ ΕΛΠ λόγω της πολιτιστικής ομοιότητας με διαστάσεις του ΠΣ ΕΛΠ. Απορρέουσα ανάγκη είναι ενδεχομένως η ενίσχυση του έμψυχου δυναμικού του Γραφείου Erasmus.
- Ορισμένες Θεματικές Ενότητες, όπως η ΕΛΠ12 (Τέχνη-Αρχιτεκτονική-Πολοδομία) έχουν ήδη αφιερώσει σε χώρες όπως η Ιταλία, όπου έχει ανθίσει ο ελληνικός πολιτισμός, σειρά Γραπτών Εργασιών (ακαδημαϊκό έτος 2020-2021).
- Το μεγάλο διεθνές συνέδριο της ΕΛΠ12 με τίτλο "Space, Art and Architecture between East and West: The Revolutionary Spirit" (αξιοσημείωτο είναι ότι προσείλκυσε 2.500 ψηφιακούς θεατές διεθνώς στις τρεις ημέρες της διάρκειάς του) παρουσιάσθηκε στο Ενημερωτικό Δελτίο του Ελληνικού Τμήματος του ICOM (ετήσιο τεύχος Δεκεμβρίου 2021). Το ICOM λειτουργεί ως «κοινωνικός εταίρος» του ΠΣ ΕΛΠ, φιλοξενώντας κατά καιρούς διάφορες εκδηλώσεις του.
- Το εν λόγω συνέδριο θα οδηγήσει σε έκδοση διεθνούς επιμελημένου τόμου κατά τα ειωθότα.
- Κατά το έτος 2021-22 διοργανώθηκαν ημερίδες (ΕΛΠ41, ΕΛΠ10) και μεγάλη σειρά ομιλιών (ΕΛΠ20) που διήρκεσαν από τον Δεκέμβριο 2021 μέχρι τον Μάιο 2022. Όλες αυτές οι δράσεις χαιρέτηθηκαν από τη Διευθύντρια του ΠΣ ΕΛΠ.
- Η ημερίδα της ΕΛΠ10 («Οι Βάκχες του Ευριπίδη», 17.06.2022) θα οδηγήσει σε έκδοση τόμου Πρακτικών.

- Τον Ιούλιο 2022 (16-19.07.2022) διοργανώθηκε επίσης διεθνές συνέδριο στη Σύρο, το οποίο σχετίζεται με την ΘΕ ΕΛΠ22 (πρωτοβουλία Συντονιστή Αναπλ. Καθηγητή Γ. Βλαχάκη). Το συνέδριο αυτό θα οδηγήσει επίσης στην έκδοση τόμου Πρακτικών.
- Το έτος 2022-23 επίκειται το μεγάλο διεθνές συνέδριο της ΕΛΠ12 (“Diachronic Artistic and Spatial Convergences and Divergences in the Mediterranean”) στο αμφιθέατρο του Μουσείου Ακρόπολης.
- Στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους 2021-2022 πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή τελετή υποδοχής των νεοεισαχθέντων-εισών φοιτητών/ριών του ΠΣ ΕΛΠ (13 Οκτωβρίου 2021), στην οποία συμμετείχε αθρόα μεγάλο πλήθος πρωτοετών και άλλων φοιτητών/ριών του ΠΣ ΕΛΠ. Η Διευθύντρια ανήρτησε σχετικό υλικό (η εισήγησή της και εικόνες) στην πλατφόρμα του ΠΣ ΕΛΠ και στην πλατφόρμα του Researchgate.
- Κατά το έτος 2021-22 αξιοποιήθηκε η δυνατότητα επικοινωνίας με υποψήφιους/ες αλλά και νυν φοιτητές/ριες μέσω Webinar (Τρίτη 28.06.2022), βλ. <https://www.eap.gr/2022/06/08/diadiktyakes-parousiaseis-pms-eap/>
- Επίσης, από το έτος 2021-22 για πρώτη φορά άρχισαν να ανακοινώνονται σημαντικές διαστάσεις του σημερινού πολιτιστικού γίνεσθαι, βλ. <https://www.eap.gr/2022/06/24/simantikes-apwleies-sygchrono-elliniko-politismo/>
- Ακόμη, η εφημερίδα του ΕΑΠ Open2U περιλαμβάνει πλέον ενημερώσεις σχετικές με τον ΕΛΠ, βλ. ενημέρωση για τα διεθνή συνέδρια της ΕΛΠ12 στη διεύθυνση: <https://www.eap.gr/wp-content/uploads/2022/06/OPEN-2U-2022-05-MAY/>

Διαδικασίες ανανέωσης του ΠΣ ΕΛΠ

Τα υφιστάμενα διδακτικά εγχειρίδια του ΕΑΠ και όχι μόνο του ΕΛΠ, προωθούν αναστοχαστικό και όχι δογματικό τρόπο προσέγγισης των θεραπευόμενων γνωστικών αντικειμένων. Ωστόσο, το Πρόγραμμα προβάλλεται και ανανεώνεται διαρκώς με πολλαπλούς τρόπους:

- Επί του παρόντος εξετάζεται η δυνατότητα ενσωμάτωσης ΘΕ Διδακτικής Επάρκειας.
- Οργανώνονται δράσεις εξωστρέφειας όπως παρουσίαση του ΠΣ ΕΛΠ τον Οκτώβριο του 2021 από την Διευθύντρια και τους/τις Συντονιστές-ριες και το Webinar παρουσίασης του ΠΣ ΕΛΠ στις 28 Ιουνίου 2022.
- Πραγματοποιείται πλούσια και διαρκής ενημέρωση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας του ΠΣ ΕΛΠ με ευθύνη της Διευθύντριας και των Βοηθών Διευθυντή.
- Επίσης, η διαρκής παρακολούθηση της επιστημονικής επικαιρότητας και βιβλιογραφίας εμπλουτίζει τη διατιθέμενη βιβλιογραφία.
- Αποκατάσταση της διασύνδεσης με ΕΠΟ, κλπ.

Πιο συγκεκριμένα, η ανανέωση του ΠΣ ΕΛΠ είναι διαρκής διαδικασία και συντελείται με τους εξής τρόπους:

1. Μέσω ερευνητικών δράσεων, που περιλαμβάνουν δράσεις εξωστρέφειας, όπως διεθνή και ελληνικά συνέδρια και ημερίδες, πάντοτε με τη συμμετοχή των φοιτητών/ριών. Η πολυεπίπεδη έρευνα μετακυλίεται αμέσως στη διδακτική εμπειρία.
2. Μέσω της επιδίωξης στενής σχέσης μεταξύ του ΠΣ ΕΛΠ και των πολλών ΜΠΣ που έχουν ιδρυθεί στο ΕΑΠ και σχετίζονται με τον ΕΛΠ, εμβαθύνοντας και εξειδικεύοντας

τη θεώρησή του.² Σημειώνεται ότι όλα τα μέλη ΔΕΠ του ΕΛΠ και αρκετά μέλη ΣΕΠ σχετίζονται με την ίδρυση ή/και τη λειτουργία αυτών των ΜΠΣ.

3. Μέσω της αποκατάστασης της αμοιβαιότητας στη σχέση του ΕΛΠ με τον ΕΠΟ.
4. Μέσω της διαρκούς ανανέωσης των διδακτικών υλικών (κυρίως συντελείται με νέα Συνοδευτικά Βιβλία και Οδηγούς Μελέτης, δεδομένου ότι δεν 4κατέστη δυνατό να υλοποιηθούν αποφάσεις ΟΔΠ/ΕΠΣ/Κοσμητείας ΣΑΕ που αφορούν σε συγγραφή νέου υλικού στον ΕΛΠ).
5. Μέσω της διαρκούς επικαιροποίησης της ύλης με ανάρτηση νέου ψηφιακού υλικού με σκοπό την κάλυψη νέων ερευνητικών δεδομένων ή κενών της ύλης και την βαθύτερη ή λεπτομερέστερη διερεύνηση συγκεκριμένων θεμάτων.

Σημείωση-πρόταση:

Οι επαφές της Διοίκησης με φορείς όπως τα Ιδρύματα Λάτση, Ωνάση, Νιάρχου θα μπορούσαν να οδηγήσουν δυναμικά στην ενίσχυση της έρευνας του ΕΑΠ σχετικά με τη διεθνή παρουσία του Ελληνισμού (Κύπρος, Ν. Ιταλία και Σικελία, Ουκρανία, Τουρκία, ΗΠΑ, Αυστραλία, Καναδάς, κλπ.).

Διδακτικό υλικό και εκφωνήσεις Γραπτών Εργασιών

Η σύνταξη εκφωνήσεων ΓΕ είναι μία συλλογική και απαιτητική διαδικασία, στην οποία ενεργοποιείται η διδακτική ομάδα υπό την καθοδήγηση και με την τελική ευθύνη του/της Συντονιστή/ριας, στην οποία διερευνώνται και φιλτράρονται διάφορες θεωρητικές διαστάσεις και η αντίστοιχη βιβλιογραφία. Η γνώση διαχέεται σε ολόκληρη τη διδακτική ομάδα.

Γίνεται ήδη τακτική αναθεώρηση των διδακτικών υλικών και ετήσια πλαισίωσή τους με ψηφιακό υλικό (Κάλιππος, άλλο ελεύθερα προσβάσιμο υλικό) επιλεγμένο από την ΟΔΠ, ιδιαίτερα ως πηγή για την σύνταξη Γραπτών Εργασιών. Επομένως, προσφέρεται και περιλαμβάνεται ήδη ποιοτική και σύγχρονη βιβλιογραφία.

Τα θέματα των Γραπτών Εργασιών αντανakλούν τρέχοντα ζητήματα της επικαιρότητας, ανάλογα με την Θεματική Ενότητα (ενδεικτικά: Εορτασμός 200ετηρίδας από την Εθνεγερσία του 1821, επέτειος των 100 χρόνων από το 1922, κλπ.).

Επιμόρφωση διδασκόντων-ουσών

Είναι επιθυμητή η διαρκής επιμόρφωση των διδασκόντων-ουσών στη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και στη χρήση νέων τεχνολογιών και εκπαιδευτικών εργαλείων. Η

²

1. Δημιουργική Γραφή (ΔΓΡ).
2. Δημόσια Ιστορία (ΔΙΣ).
3. Επικοινωνία της Επιστήμης (ΕΕΠ).
4. Νεώτερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (ΣΕΙ).
5. Τέχνη, Πολιτιστική Κληρονομιά, Αναπτυξιακές Πολιτικές (ΤΕΠ).
6. Παραστατικές Τέχνες (ΠΑΤ).
7. Λαϊκός Πολιτισμός και Νεότερη Πολιτιστική Κληρονομιά (ΛΠΚ) (υπό ίδρυση).
8. Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες: Μέθοδοι, Εργαλεία, Πρακτικές (ΨΑΕ) (υπό ίδρυση).
9. Φιλοσοφία και Τέχνες (ΦΙΤ).

επιμόρφωση του ακαδημαϊκού προσωπικού πάνω σε παιδαγωγικές θεωρίες και προσεγγίσεις στη διδασκαλία και τη μάθηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι δυνατή μέσω του ΚΕΔΙΒΙΜ.

Επίσης, είναι δυνατή η προσφορά σεμιναρίων για τη χρήση και αξιοποίηση έντυπων και ψηφιακών τεκμηρίων της Βιβλιοθήκης του ΕΑΠ.

Για την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά, επιδιώκονται:

- Η υλοποίηση μεγάλων ερευνητικών πρωτοβουλιών εξωστρέφειας (διεθνές συνέδριο ΕΛΠ12 στο Μουσείο Ακρόπολης, στις 27-29 Απριλίου 2023, με παράλληλη μετάδοση μέσω του καναλιού Youtube του ΕΑΠ, διεθνές σεμινάριο της ΕΛΠ22), συνοδευόμενων πάντοτε από εκδοτικές πρωτοβουλίες.
- Συναφείς βιβλιοπαρουσιάσεις.
- Η συνέχιση, στο μέτρο που επιτρέπεται από την εξέλιξη της πανδημίας, εναλλακτικών εκπαιδευτικών δράσεων.
- Η εξασφάλιση μικρο-πιστοποιήσεων (micro-credentials) στους-τις συμμετέχοντες-ουσες.
- Η συνέχιση της εκδήλωσης καλωσορίσματος των φοιτητών-τριών του ΠΣ στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους, όπως συνέβη στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους 2021-22. Συναφή υλικά εικόνων και κειμένων αναρτήθηκαν από τη Διεθυντρία σε διάφορες πλατφόρμες (Academia, Researchgate).
- Η πρόσληψη νέων μελών ΔΕΠ συνεχίζει να αποτελεί πάγιο αίτημα του ΠΣ (και όχι μόνο αυτού, αλλά όλων των ΠΣ του ΕΑΠ). Για το 2022 το ΠΣ ΕΛΠ ενδυναμώνεται, έστω και προσωρινά, από μετακινούμενο προς το ΕΑΠ μέλος ΔΕΠ άλλου ΑΕΙ, που εν τέλει θα τοποθετηθεί σε άλλο ΠΣ.
- Η κατά το δυνατόν ευρύτερη συμμετοχή στην αξιολόγηση του ΠΣ ΕΛΠ με κατάλληλη προτροπή των φοιτητών-τριών.

14

Τελειώνοντας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου σε όλους/ες τους Συντονιστές-ριες του ΠΣ ΕΛΠ για τη δημιουργική συνεργασία μας σε όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται σε όσους και όσες συμμετείχαν ενεργά στη δημιουργία αυτού του τεύχους αποστέλλοντας υλικά. Γνωρίζω, πάντως, ότι ο υπερβολικός φόρτος εργασίας δεν επέτρεψε σε κάποιους τη συμμετοχή τους.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται στους Βοηθούς Διευθυντή Δρα Τάνια Γιαγκάκη και Δρα Διονύση Μουρελάτο, διότι συγκέντρωσαν το υλικό που απέστειλαν οι Συντονιστές/ριες των ΘΕ του ΕΛΠ και διότι, μέσα από την αδιάκοπη συνεργασία μας, συνέδραμαν αποτελεσματικά στη λειτουργία του ΠΣ ΕΛΠ καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

Αργυρώ Λουκάκη
ΔΠΣ ΕΛΠ
Αύγουστος 2022

Εισαγωγή στον Ελληνικό Πολιτισμό

Συντονίστρια: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Μπολιάκη

Εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις

Ομαδική επίσκεψη ΕΛΠ10 και ξενάγηση στην περιοδική έκθεση του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης «Πώς μάθαιναν οι Έλληνες γράμματα από την Άλωση μέχρι την Επανάσταση (1453-1821)», Κυριακή 8 Μαΐου 2022.

1. Οργάνωση κύκλων ομιλιών, συνέδρια και ημερίδες

α. Οργάνωση Ημερίδας «Οι Βάκχες του Ευριπίδη», 24 Ιουνίου 2022.

β. Μέλος Οργανωτικής Επιτροπής Διημερίδας «Από τη Συνθήκη των Σεβρών στη Συνθήκη της Λωζάννης. Ιστορικές Προσεγγίσεις και Όψεις του Προσφυγικού Ζητήματος». 29-30 Μαΐου 2021.

2. Ομιλίες μετά από πρόσκληση

α. «Η Βόρεια Θράκη – Ανατολική Ρωμυλία έμεινε έξω από τα εθνικά σύνορα.» Διεθνές Συνέδριο *200 έτη από την Απελευθέρωση: Ελλάδα-Μοριάς-Ορθοδοξία (1821-2021)*. Ίδρυμα Εθνικού και Θρησκευτικού Προβληματισμού» και Επιστημονικό Περιοδικό «SingiLogos» – Πανεπιστημίου Singidunum Βελιγραδίου, 7 Νοεμβρίου 2021.

β. “Greek tragedy and Cinema as tools for the cultivation of social welfare ideas: *Star Wars* and Martha Nussbaum’s reading of Aeschylus’ *Oresteia*”, *Communicating Science, Philosophy and Literature*. 6th International Workshop, Syros, Greece, July 16-20.

15

3. Ακαδημαϊκές Επιτροπές

α. Μέλος Επιτροπής Ακαδημαϊκής Εποπτείας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Παραστατικές Τέχνες», ΕΑΠ, Πάτρα, 2021-2022.

β. Μέλος Επιτροπής Συγγραφής Εγχειριδίων Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Παραστατικές Τέχνες», ΕΑΠ, Πάτρα, 2021-2022.

γ. Μέλος Επιτροπής Ακαδημαϊκής Εποπτείας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Φιλοσοφία και Τέχνες», ΕΑΠ, Πάτρα, 2021-2022.

δ. Μέλος Επιτροπής Συγγραφής Εγχειριδίων Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Φιλοσοφία και Τέχνες», ΕΑΠ, Πάτρα, 2021-2022.

ε. Μέλος Επιτροπής Οργάνωσης Αγγλόφωνου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών «Greek Culture and Nature», ΕΑΠ, Πάτρα, 2021-2022.

4. Στοιχεία πρόσφατων δημοσιεύσεων (2019-2022) των ΣΕΠ της ΕΛΠ10

Πολυξένη Αδάμ-Βελένη

1. Polyxeni Adam-Veleni, A Red-Figure Pelike with a Nuptial Bath Scene in the Archaeological Museum of Thessaloniki, στο *Ελένη Μανακίδου Αμαλία Αβραμίδου (επιμ.), Η κεραμική της κλασικής εποχής στο Βορειο αιγαίο και την περιφέρεια του (480–323/300 π.χ.)*, Θεσσαλονίκη 2019, 81-90.

2. Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης: Έργα και Ημέραι, *ΑΕΜΘ* 28 (2014), Θεσσαλονίκη 2019, 333-344.

3. Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, Ανναρέτα Τουλουμτζίδου, Ανασκαφή σε αποθήκες και αναδίφηση σε αρχεία: νέα στοιχεία για τις ανασκαφές του Ν. Κοτζιά στο ιερό της Δήμητρας και της Κόρης στη Λητή, *ΑΕΜΘ* 29 (2015), Θεσσαλονίκη 2020, 345-350.

4. Polyxeni Adam-Veleni, Thessaloniki: A Metropolis through the centuries, in Milena Raycheva – Martin Steskal (eds.), *Roman Provincial Capitals under Transition. Proceedings of the International Conference Held in Plovdiv 04.-07.11.2019*, SoSchrÖAI 61 (Wien 2021).

5. Polyxeni Adam-Veleni, Argilos-Petres: Continuities, Discontinuities and Parallels in Urban Planning and Architecture in Ancient Macedonia in Ζ. Μπόνια-Ι. Perrault, *Argilos, 25 années de recherches, Organisation de la ville et de la campagne dans les colonies du Nord de l'Égée, VIIIe – IIIe siècles av. n.è. , Actes du colloque de Thessalonique, 25-27 mai 2017*, Quebec 2021, 329-340.

Βασίλειος Π. Βερτουδάκης

1. «Philosophia facta est quae philologia fuit: La filología clásica según Friedrich Nietzsche como hermenéutica filosófica», *Revista de Filosofía* 146 (2019), σσ. 170-187.

2. «Between Gynephilia and Pederasty: Erotic Dilemmas and Sexual Preferences in the Greek Anthology», *Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών*, 44 (2019 - 2020), σσ. 117-130.

3. «From Rome to Athens: Political Theory of Classical Antiquity in the Making of the United States of America», στο: Α. Παπαθωμάς / Γρ. Κάρλα / Δ. Σταμάτης (επιμ.), *Ήματα πάντα, Τιμητικός Τόμος στον Καθηγητή Ανδρέα Ι. Βοσκό*, Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου - Καρδαμίτσα, 2020, σσ. 25-41.

4. Βασίλειος Π. Βερτουδάκης / Αμφιλόχιος Παπαθωμάς, *Βασιλιάς και φαρμακός. Η τραγωδία Οιδίππου Τύραννος του Σοφοκλή*, Αθήνα: Εκδόσεις Σίλλυβος, 2020.

5. *Ο Υπερίων στα ερείπια των Αθηνών. Η ιδέα της Ελλάδας και ο Φρήντριχ Χαίλντερλιν*, Αθήνα: Εκδόσεις Περισπωμένη, 2021.

Δήμητρα Κοκκινίδου

1. 2020. In pursuit of the Goddess: Neolithic imagery, Marija Gimbutas, and debates in feminism and archaeology, στο Brent Davis και Robert Laffineur (επιμ.), *Νεώτερος: studies in Bronze Age Aegean art and archaeology in honor of professor John G. Younger on the occasion of his retirement*, Annales d'archéologie liégeoises et PASPiennes (Aegaeum 44), Leuven – Liège: Peeters, σελ. 67-80, ISBN 978-904-2941-79-3.

2. 2022. Το «φαινόμενο του Ματθαίου» και το «φαινόμενο της Ματθίλδης»: η Sally Rosen Binford και η Νέα Αρχαιολογία, στο Νίκος Μερούσης, Μαριάννα Νικολαΐδου και Λιάνα Στεφανή (επιμ.), *Μυρρίνη: μελέτες αιγαιακής προϊστορίας. Τιμητικός τόμος για την Αικατερίνη Παπαευθυμίου-Παπανθίμου*, Θεσσαλονίκη: Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Σύλλογος Αποφοίτων Φιλοσοφικής Σχολής ΑΠΘ «Φιλόλογος», Προιστορήματα – Παράρτημα 2 (υπό εκτύπωση).

Ανδρέας Μαρκαντωνάτος

BIBΛΙΑ

1. Το Βάρος της Γνώμης. Θέατρο, Παιδεία, Λογοτεχνία, Πολιτική (Αθήνα, 2020).
2. Εν τη Ρύμη του Λόγου. Λογοτεχνία και Παιδεία (Αθήνα, 2021).
3. Η Φωνή του Παρελθόντος. Ερμηνευτικές Δοκιμές στο Αττικό Δράμα (Αθήνα, 2021).

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΜΩΝ

1. Brill's Companion to Euripides, τόμ. 1-2 (Λέιντεν & Βοστώνη, 2020).
2. Witnesses and Evidence in Ancient Greek Literature (Βερολίνο & Βοστώνη, 2021).

Ευανθία Σιστάκου

Επιμέλεια συλλογικού τόμου

1. Επιμέλεια (σε συνεργασία με τους P. Kyriakou και A. Rengakos), *Brill's Companion to Theocritus*, Leiden-Boston 2021.
 - 1 Άρθρα
2. "The Alternative Futures of the Lyric Characters: Time Imagined and Time Sung in the Bucolic Corpus", *Trends in Classics* 12.2 (2020) σσ. 341-358.
3. "Homer in the Library: Callimachus' Literary Response to Homeric Philology", στο A. Rengakos-P. Finglass-B. Zimmermann (επιμ.), *More Than Homer Knew-Studies on Homer and His Ancient Commentators*, Berlin-Boston 2020, σσ. 363-388.
4. "The Wound and the Kiss: The Morbid Pleasures of Post-Theocritean Aesthetics", *Trends in Classics* 11.2 (2019) σσ. 285-306.
5. "Denarrating the Narratable in the *Aetia*: A Postmodern Take on Callimachean Aesthetics" στο J.J.H. Klooster - M.A. Harder - R.F. Regtuit – G.C. Wakker (επιμ.), *Callimachus Revisited. New Perspectives in Callimachean Scholarship*, Leuven 2019, σσ. 329-350.

Χρήστος Σταυράκος

1. The Church of Sts Theodoroi (formerly St. Kournatos) in Myrtia, Laconia and its inscriptions. In: *The Proceedings of the 49th Spring Symposium of the Society for the Promotion of Byzantine Studies "Inscribing Texts in Byzantium: Continuities and Transformations", 18-20 March 2016, Exeter College, Oxford* (ED. M. LAUXTERMANN— I. TOTH), 2020, 347-364.
2. Some Unpublished Byzantine Lead Seals from the Private Collection Zafeiris Syrras (London). *Τιμητικός Τόμος για τη Σοφία Καλοπίση-Βέρτη* (ed. X. ΔΙΑΜΑΝΤΗ). Oxford 2019, 325-333.
3. New evidence regarding the early history of the Monastery of Vatopedi (Mt Athos): unpublished sigillographical material (with D. ΛΙΑΚΟΣ). *Byzantinische Zeitschrift* 113/1 (2020) 1-14.
4. Donors, Patrons and Benefactors in Medieval Epirus between the Great Empires: A society in Change or Continuity? in: *Proceedings of the International Symposium (Eclecticism at the Edges: Medieval Art and Architecture at the Crossroads of the Latin, Greek and Slavic Cultural Spheres (c. 1300-c.1550) April 5-6, 2019, Princeton University, 2022 De Gruyter*, 291-314.

Books

- 1 (Editor) *Epirus Revisited. New Perceptions of its History and Material Culture*. Brepols Publishers, Turnhout, 2020.

Σπύρος Συρόπουλος

1. S. Syropoulos, "When your local community is spread out: the University of the Aegean", in Sjur Bergan, Ira Harkavy, Ronaldo Munck, ed., *The Local Mission of Higher Education: Principles and Practice*, Glasnevin 2019, pp. 63-73.

2. S. Syropoulos, "Where does Europe come from?", in Walter Baier, Franz Kronreif, Cornelia Hildebrand, ed. *Europe as A Common. Exploring Transversal Social Ethics*. Zeitdiagnosen, Zurich 2021, pp. 137-148.
3. Σ. Συρόπουλος, «Η πολιτική της παρεμβατικής ουδετερότητας στην αρχαία Ρόδο», στο Σ. Ντάλης & Μ. Στεφανάκης επιμ. *Επετηρίδα Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών*, εκδ. Παπαζήση 2021, σελ. 55-67.
4. Σ. Συρόπουλος, «Στη σκιά του (ανδρικού) φαντάσματος. Η Άτοσσα της Ιστορίας του Ηροδότου και της Εξιστόρησης του Αισχύλου», στον τιμητικό τόμο για τη Μαρία Γκασούκα, *Άνθρωποι, φύλα, ταυτότητες, πολιτισμοί: Λαογραφικές και έμφυλες προσεγγίσεις* εκδ. Γκόννη (υπό έκδοση για το 2022) σελ. 417-432.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ

1. Σ. Συρόπουλος, «Ο Πράσινος Άνθρωπος και η Διαχρονική Αποτύπωση του Αρχέγονου». Πρόλογος στο *Πρασινοί/Ες Άνθρωποι Και Θεοί/Ες, Πρασινες Γιορτες, Εθιμα Και Τελετουργίες. Από την παλαιοευρωπαϊκή στην ελληνική λαϊκή παράδοση*, Α. Καπανιάρης & Μ. Γκασούκα, εκδ. Γκόννη, 2022, σελ.

Νίκος Τόμπρος

Μονογραφίες - Βιβλία

1. Ν. Τόμπρος, *Ο Μοναχισμός στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος (1833-1862)*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2019.
2. Ν. Τόμπρος, *Η Πόλη Πρόνοιας και ο Δήμος Πατρέων (1835-1922)*, Το Δόντι, Πάτρα 2019.
3. Ν. Τόμπρος, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού (1453-1832): Όψεις και απόψεις*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2020.
4. Ν. Τόμπρος, *Η Πάτρα στον Αγώνα (1821-1828). Ιστοριογραφία και δημόσιος λόγος*, Το Δόντι, Πάτρα 2021.
5. Ν. Τόμπρος, ««Ο βραχίων των υπέρ της ελευθερίας» της Ελλάδας: Φιλέλληνες και Φιλελληνισμός» (εισαγωγή), στην επανέκδοση Σ. Θ. Λάσκαρης, *Ο Φιλελληνισμός εν Γερμανία κατά την ελληνικήν Επανάστασιν*, Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, Αθήνα 2021, σ. 9-92, 195-209.

18

5. Χαρακτηριστικές εκφωνήσεις ΓΕ

Α. «Ο Αριστοτέλης, *Περὶ ζώων μορίων* (642 a 28-31), διατυπώνει την άποψη ότι, «ἐπὶ Σωκράτους ... τὸ ... ζητεῖν τὰ τῆς φύσεως ἔληξεν, πρὸς δὲ τὴν χρησίμον ἀρετὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀπέκλινον οἱ φιλοσοφοῦντες»

«την εποχή του Σωκράτη η έρευνα αναφορικώς με τη φύση τελείωσε και το ενδιαφέρον των φιλοσοφούντων προσανατολίσθηκε προς την ωφέλιμη για τον καθημερινό βίο αρετή και την πολιτική»

Με αφορμή το παραπάνω απόσπασμα αναφερθείτε:

- α) Στα βασικά γνωρίσματα του πολιτεύματος των Αθηναίων την περίοδο της διδασκαλίας του Σωκράτη
- β) Στις αντιλήψεις των σημαντικότερων Προσωκρατικών φιλοσόφων για τη φύση
- γ) Στα ζητήματα που εστιάζουν την προσοχή τους οι Σοφιστές και ο Σωκράτης, υπογραμμίζοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές τους.

.....

Β. α) Επιστολή Αποστόλου Παύλου – Εφεσίους, Β'(2) 4-10

«ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι· καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ’ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ σας καυχήσεται. Αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.»

β) Το *Λειμωνάριον* του Ιωάννη Μόσχου ανήκει στη μοναστική λογοτεχνία, στο εἶδος των ψυχωφελῶν διηγήσεων. Ἡ συγγραφή του χρονολογεῖται σὰς ἀρχές τοῦ 7^{ου} αἰῶνα καὶ θεωρεῖται πολὺτιμη γλωσσικὴ μαρτυρία γιὰ τὴ γλῶσσα σὰς πρώιμης βυζαντινῆς περιόδου. Στὸ παρατιθέμενο ἀποσπασμα ἀπὸ μιὰ διήγηση τοῦ *Λειμωναρίου* ἀπηχεῖται τὸ γνωστὸ παραμυθικὸ μοτίβο τοῦ δακτυλιδίου τοῦ Πολυκράτη. Διήγηση 185, PG 87.3

«Ἡ δὲ λαβοῦσα τὸ ὄψάριον, ἥρξατο αὐτὸ καθαίρειν, καὶ ἀναρρήξασα αὐτὸ εὗρίσκει εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ λίθον πάνυ θαυμαστὸν, ὥστε τὴν γυναῖκα θαυμάσαι εἰς αὐτόν. Οὐ μέντοι ἤδει τί ἐστίν, πλὴν ὁμως ἐφύλαξεν αὐτόν, Ἐλθόντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν. ἔδειξεν αὐτῷ τὸν λίθον ὃν εὔρεν, λέγουσα· Ἰδοὺ, τοῦτον τὸν λίθον εὔρον ἐν τῷ ὄψαρίῳ. Ὁ δὲ ἰδὼν, ἐθαύμασεν μὲν καὶ αὐτὸς αὐτοῦ τὸ κάλλος, ἡγνόει δὲ αὐτοῦ τὴν φύσιν. Καὶ μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτοὺς, λέγει αὐτῇ· Δός μοι αὐτόν, καὶ ὑπάγων πωλῶ αὐτόν, ἐὰν ἄρα καὶ εὖρω λαβεῖν εἰς αὐτόν τί ποτε.»

γ) Διονύσιος Σολωμός: Διάλογος:

https://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/browse.html?cnd_id=10&text_id=3522

Αφοῦ μελετήσετε τὰ παραπάνω ἀποσπάσματα ἀπὸ τρεῖς διαφορετικὲς φάσεις σὰς ἐλληνικῆς (Καينὴ Διαθήκη, Μόσχος *Λειμωνάριον* καὶ *Διάλογος* τοῦ Σολωμοῦ), νὰ συντάξετε ἓνα κείμενο 2.000 λέξεων (συμπεριλαμβανομένων των παραπομπῶν ἀλλὰ ὄχι των Περιεχομένων καὶ σὰς Βιβλιογραφίας, σὲ γραμματοσειρά Times New Roman Greek 12, διάστιχο 1.5) καὶ νὰ ἀπαντήσετε στὰ παρακάτω:

1) α) Αναφερθεῖτε ἐπιγραμματικὰ στὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ σὰς ἐλληνιστικῆς Κοινῆς, σὰς ἀποτυπώνονται στὸ κείμενο σὰς Καينῆς Διαθήκης, καὶ β) Νὰ ἐξηγήσετε γιὰτί ἡ ἐλληνιστικὴ Κοινὴ ἀποτελέσῃ τὴ βάση γιὰ τὴ νεότερη ἐλληνικὴ γλῶσσα.

2) Εξηγήστε ποία εἶναι ἡ κατάστασις σὰς ἐλληνικῆς γλῶσσας κατὰ τὴ μεσαιωνικὴ περίοδο. Νὰ προσδιορίσετε σὲ ποία γλωσσικὴ μορφή ἀνήκει τὸ κείμενο ἀπὸ τὸ *Λειμωνάριον*. Προσπαθήστε νὰ δικαιολογήσετε τὴν ἀποψή σας.

3) Ἀναπτύξτε τὸ ζήτημα ποὺ ἀνακύπτει ἀπὸ τὸν *Διάλογο* τοῦ Σολωμοῦ. Ποιες θέσεις ἐκπροσωποῦν ὁ Ποιητὴς καὶ ὁ Σοφολογιότατος;

Γ. Στὸ υπέρθυρο τῆς βασιλείου πύλης στὸν νάρθηκα τῆς Ἀγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλης ὑπάρχει ψηφιδωτὸ τὸ ὁποῖο χρονολογεῖται στὶς ἀρχές τοῦ 10^{ου} αἰ. Ἀπεικονίζει στὸ κέντρο τὸν Χριστὸ ἐνθρόνῳ με ἀνοιχτὸ Εὐαγγέλιον στὸ ἀριστερὸ χέρι, ἐνῶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ ὑπάρχουν μετὰλλια με τὶς προτομές τῆς Θεοτόκου καὶ Ἀρχαγγέλου ἀντίστοιχα. Στὸ κάτω ἀριστερὸ τμήμα τῆς παράστασις ἀπεικονίζεται αυτοκράτορας σὲ στάση Μετάνοιας με τὰ χέρια στραμμένα πρὸς τὸν Χριστό. Ἡ σύγχρονη ἐρευνα δέχεται ὅτι πιθανότατα πρόκειται γιὰ τὸν αυτοκράτορα Λέοντα ΣΤ' τὸν Σοφὸ (886-912) ὁ ὁποῖος ἐκλιπαρεῖ συγχώρεση ἀπὸ τὸν Κύριο λόγω τοῦ σκανδάλου τῆς τετραγαμίας καὶ τῆς ρήξης τοῦ με τὸν πατριάρχη Νικόλαο Μυστικὸ ὁ ὁποῖος ἀπαγόρευσε στὸν αυτοκράτορα τὴν εἴσοδο

στον ναό. Το ψηφιδωτό φιλοτεχνήθηκε πιθανότατα περίπου στο 920, οπότε στον θρόνο βρισκόταν ο ανήλικος γιος του Κωνσταντίνος Ζ΄ Προφυρογέννητος και ο οποίος επιτροπευόταν από τον Ρωμανό Α΄ Λακαπηνό.

«Τούτω τῷ ἔτει ἤρξατο ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς Λέων τῆς κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων καθαιρέσεως λόγον ποιεῖσθαι. καὶ μαθὼν τοῦτο Γρηγόριος, ὁ πάπας Ῥώμης, τοὺς φόρους τῆς Ἰταλίας καὶ Ῥώμης ἐκώλυσε γράψας πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, μὴ δεῖν βασιλέα περὶ πίστεως λόγον ποιεῖσθαι καὶ καινοτομεῖν τὰ ἀρχαῖα δόγματα τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων δογματισθέντα».

(Θεοφάνης, Χρονογραφία)

ἔχοντας υπόψη το συγκεκριμένο ψηφιδωτό και την επιστολή του πάπα Γρηγορίου προς τον αυτοκράτορα Λέοντα Γ΄ όπως περιγράφεται στο απόσπασμα από τη Χρονογραφία του Θεοφάνη, σε ένα κείμενο 2.000 λέξεων να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- 1) Ποιο ήταν το πολίτευμα της βυζαντινής αυτοκρατορίας και ποια τα κύρια χαρακτηριστικά του.
- 2) Ποιοι ήταν οι πολιτειακοί παράγοντες που συμμετείχαν στην άσκηση εξουσίας ή περιόριζαν την αυτοκρατορική κυριαρχία;
- 3) Ποιες οι σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους και ποιος ήταν ο αυτοκρατορικός ρόλος σε εκκλησιαστικά ζητήματα;

6. Ενδεικτικές επιπλέον πηγές που έχουν ενσωματωθεί σε εκφωνήσεις ΓΕ.

*R. J. Lilie, Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία, Ηρόδοτος, 2007

*Βουτυράς Μανόλης & Γουλάκη-Βουτυρά Αλεξάνδρα. 2011. Η αρχαία ελληνική τέχνη και η ακτινοβολία της. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

*Κοκκορού-Αλευρά Γεωργία. 1995. Η τέχνη της αρχαίας Ελλάδας: σύντομη ιστορία (1050 – 50 π.Χ.). Αθήνα: Καρδαμίτσα.

*Michel Lassithiotakis: Η Ελληνική γλώσσα από τον 12ο έως τον 17ο αιώνα: Πηγές και εξέλιξη

*Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης: Συζητήσεις για τη διαμόρφωση εθνικής γλώσσας

*Σολωμού – Παπανικολάου, «Η Σωκρατική θεώρηση για τον άνθρωπο», *Ευδικία* 9 (2009)

*Νίκος Παντελίδης: Δημιουργία της ελληνιστικής κοινής https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_14/index.html

* Τα ελληνικά της Καινής Διαθήκης

https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_14/35.html

7. Αλλαγές-προσθήκες στη διδακτέα ύλη.

α. Προσθήκη Συνοδευτικού βιβλίου: Ελληνικός Πολιτισμός, επιμ. Brian A. Sparkes, Καρδαμίτσα, 2002.

ΕΛΠ11

Ελληνική Ιστορία

Συντονίστρια: Καθηγήτρια Αθανασία Μπάλτα

Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας

Συντονίστρια: Καθηγήτρια Αργυρώ Λουκάκη

Εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-22, παρά τους περιορισμούς που επικρατούσαν στη διάρκεια μεγάλου μέρους του ακαδημαϊκού έτους, πραγματοποιήθηκε σειρά από εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις.

Πιο συγκεκριμένα:

1. Στις 6 Φεβρουαρίου 2022 το τμήμα ΗΛΕ49 (ΣΕΠ Δ. Μουρελάτος) πραγματοποίησε περιήγηση στην ακόλουθη διαδρομή: Ρωσική εκκλησία (Σωτήρα Λυκοδήμου)- Μεταμόρφωση του Σωτήρος -Αγία Αικατερίνη- Άγιος Νικόλαος Ραγκαβάς- Άγιοι Ανάργυροι- Άγιος Ιωάννης Θεολόγος- Αρχοντικό Μπενιζέλων- πλατεία Αέρηδων- Παναγία Γοργοεπήκοος - Καπνικαρέα.

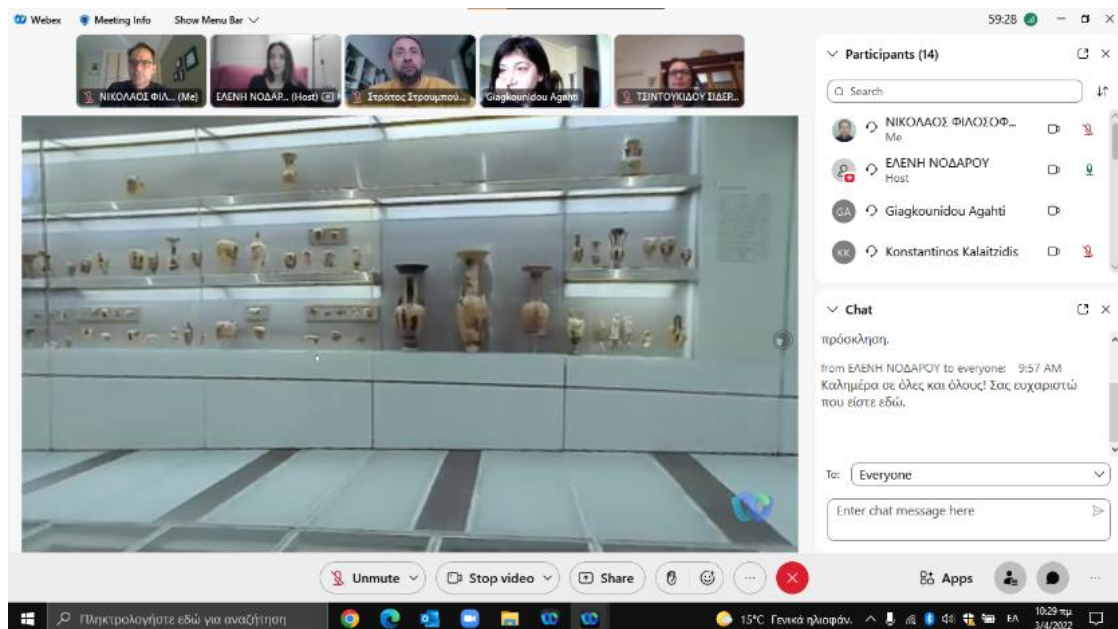

2. Στις 15 Μαΐου (ΣΕΠ Δ. Μουρελάτος) πραγματοποιήθηκε επίσκεψη σε Ε.Α.Μ., Β.Χ.Μ. και Εθνική Πινακοθήκη, με στόχο την κάλυψη των πιο σημαντικών σταθμών στην εξέλιξη της τέχνης στον ελλαδικό χώρο, διαχρονικά. Επιπλέον, σχολιάστηκε η αρχιτεκτονική των συγκεκριμένων κτηρίων αλλά και κτηρίων που βρίσκονται στις διαδρομές από το ένα μουσείο στο άλλο και συζητήθηκαν ζητήματα της νεοκλασικής και μοντέρνας αρχιτεκτονικής.

3. Στις 03.04.2022 πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή περιήγηση στο Μουσείο Ακρόπολης, με συνδυαστική χρήση ppt και των ψηφιακών εργαλείων του Μουσείου (ΣΕΠ/Βοηθός Συντονιστή Ε. Νοδάρου).

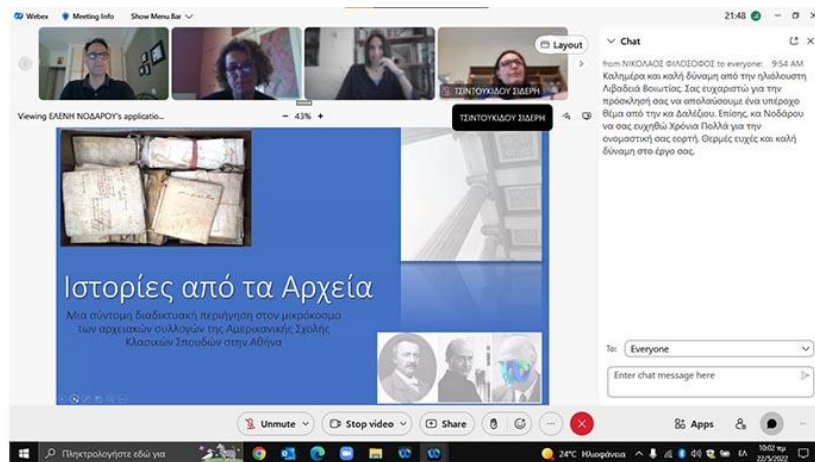
23

4. 16/5/2022. Επίσκεψη-Ξενάγηση στο Εργαστήριο Παλαιοπεριβάλλοντος (Wiener Laboratory) της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών, στην Εθνική Πινακοθήκη και στο Μουσείο Ακρόπολης (ΣΕΠ/Βοηθός Συντονιστή Ε. Νοδάρου).

5. 22/5/2022. Οι φοιτητές/ριες προσκλήθηκαν σε διαδικτυακή διάλεξη με τίτλο: «Ιστορίες από το αρχείο της Γενναδείου Βιβλιοθήκης και της Αμερικανικής Σχολής: από τον Σλήμαν στη Γενιά του '30». Ομιλήτρια: Δρ. Ελ. Δαλέζιου, Ιστορικός-Αρχειονόμος, Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών.

6. ΣΕΠ Τάνια Γιαγκάκη: 05.06.2022. Οργάνωση εκπαιδευτικής επίσκεψης στη μόνιμη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη (Βασ. Σοφίας και Κουμπάρη 1).

25

Ερευνητικές συμβολές των διδασκόντων-ουσών ΕΛΠ12

Αλιφραγκής Σταύρος

Δημοσιεύσεις σε Ελληνικά Επιστημονικά Περιοδικά με Πρόσκληση

1. Αλιφραγκής, Σ., 2020. «Αρχείο Δημήτρη Α. Φατούρου: Αναμονές». *Θεσσαλονικέων Πόλις*, τ.74 (Δεκέμβριος 2020). Διαθέσιμο στο: <https://www.culturalsociety.gr/thessalonikeon-polis/diavazoyme-arthra/archeio-dimitri-a-fatourou-anamones/> (20/12/2021).

Κεφάλαια σε Βιβλία

2. Alifragkis, S., 2021. 'Mapping Andrey Tarkovsky's Stalker: An Architectural Exploration of the Zone.' Στο Breeze, M. (επιμ.). *Forms of the Cinematic: Architecture, Science, and the Arts*. Νέα Υόρκη: Bloomsbury.
3. Φατούρος, Δ. & Αλιφραγκής, Σ., 2021. «Η Ανάβαση στον Βράχο και η Πολυσημία του Συμβόλου.» Στο Πάγκαλος, Π. & Αλιφραγκής, Σ. (επιμ.). *SYMBOLS & Iconic Ruins* [Κατάλογος Έκθεσης]. Αθήνα: ΠΑΔΑ & Εκδόσεις Ευρασία, σ.64-7.

4. Alifragkis, S., 2020. 'The Mythical Landscape of Andrei Tarkovsky: Notes on the Interpretation of Cinematic Space in Stalker.' Στο Loukaki, A. (επιμ.). *Urban Art and the City: Creating, Destroying and Reclaiming the Sublime*. Λονδίνο: Routledge. ISBN: 9780367132965

Επιστημονικές Δημοσιεύσεις σε Πρακτικά Διεθνών Συνεδρίων, Συμποσίων & Ημερίδων με Κριτές
5. Αλιφραγκής, Σ., 2021. «Οικο-φαινομενολογία και Περιβαλλοντική Ηθική: Παρατηρήσεις για τον Τόπο με Αφορμή το Stalker του Andrei Tarkovsky». Στο Τσουκαλά, Κ., Παντελιάδου, Π. & Παπαϊωάννου, Κ. (επιμ.). *Διαπλοκές του χώρου: Ήθος - Κοινωνικές Πρακτικές - Αρχιτεκτονική*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Αβραμίδου Αμαλία (μοναδική συγγραφέας)

1. 2022 A. Avramidou. "Theater and Dionysiac Cult on Samothrace and Its Peraia." *AJA* 126.1: 5–29.
2. 2022 A. Avramidou. "Athens and Neapolis in the Fifth Century BC: The View from the Parthenos Sanctuary." In J. Neils and O. Palagia (ed.), *From Kallias to Kritias. Classical Culture: Athens in the Second Half of the 5th Century BC*, ASCSA, Athens June 6–8, 2019, 337–355. Berlin: De Gruyter.
3. 2021 A. Avramidou. "Inscribed Pottery from the Sanctuary of Parthenos in ancient Neapolis (Kavala): Preliminary remarks." In E. and G. Giudice (eds.) *Studi Miscellanei di Ceramografia Greca VII*, 13–30. Catania: Edirarch.
4. 2019 A. Avramidou. "An Unusual Sympotic Scene on a Silver Cup from Ancient Thrace." In R. Morais, D. Leão, D. Rodríguez Pérez and D. Ferreira (eds) *Greek Art in Motion, Studies in Honour of Sir John Boardman on the Occasion of his 90th Birthday*, 127–135. Oxford: Archaeopress.

26

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

5. 2020 Getty Scholar (Spring Term) The Classical World in Context – Thrace: Greek Theater and Ancient Thrace: An Overview of the Archaeology, Iconography and Literature. <https://www.getty.edu/research/scholars/years/current.html>

Γιαγκάκη Τάνια

1. 2021: *Ceramics in plain sight: The bacini of the churches of Crete. "Reflections" of the Late Medieval and the Early Modern Material Culture of the Island. Volume I. The Regional Unit of Chania* (National Hellenic Research Foundation, Institute of Historical Research, Section of Byzantine Research, Research Library 9), Athens 2021.
2. 2021: 12th AIECM3 Congress on Medieval and Modern Period Mediterranean Ceramics, Proceedings, Volumes I-II, P. Petridis, A. G. Yangaki, N. Liaros, E.-E. Bia (επιμ.) (IHR/NHRF Research Library 10), Athens 2021.
3. 2020: «New evidence on imported ceramics in the Aegean: Hitherto unknown categories of imported ceramics in the Aegean: Islamic pottery from the Byzantine Mesa Mani, pottery from the Crimea in Venetian Crete», *Δελτίον Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* περ. Δ'. 41 (2020), 425-448 (Διεθνές περιοδικό).
4. 2019: «Some remarks on a category of wheel-made lamps: A "Koinè" in the 6th and the 7th centuries A.D.?, στο: I. Motsianos, K. S. Garnett (επιμ.), *Glass, Wax and Metal Lighting*

technologies in Late Antique, Byzantine and medieval times, Oxford 2019, 121-131 (Συλλογικός τόμος).

5. 2020: «Πτυχές της έρευνας γύρω από τους βυζαντινούς αμφορείς (επισκόπηση και προοπτικές): αμφορείς για λάδι ή για κρασί;», στο: Η. Αναγνωστάκης, Ευ. Μπαλτά (επιμ.), Ελιά και λάδι στην ανατολική Μεσόγειο από την αρχαιότητα στην προβιομηχανική εποχή, Αθήνα 2020, 167-202 (Συλλογικός τόμος).

Χοτζάκογλου Χάρης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ (2019-2021)

1. «Παρατηρήσεις στην εικονογραφία δύο ναών του 17ου αιώνα: ο Προφήτης Ηλίας και ο Άγιος Παντελεήμων Στεμνίτης και η ταυτότητα του ζωγράφου τους», στο: Ζεϊδωρος Ύετος, Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Δημ. Τριανταφυλλόπουλο (Κυπριακά Σπουδαία ΟΗ΄ - ΟΘ΄), Λευκωσία, Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών, 2019, 939-982.
2. «Διεπισδύοντας στην παλαιολόγιο μνημειακή ζωγραφική της Κύπρου», στο: Παλαιολόγιοι αντανάκλασεις στην τέχνη της Κύπρου (έκδ. Ίω. Ηλιάδη), Λευκωσία, Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη Ιδρύματος Αρχιεπ. Μακαρίου Γ΄, 2019, 32-51.
3. «Ειδήσεις περί Μικρασιατών εκ του Αρχείου του Ι. Ναού Παναγίας Φανερωμένης Λευκωσίας», στο: Κυπριακά Αρχεία, Αρχαικές Μαρτυρίες για τον Μικρασιατικό Ελληνισμό της Κύπρου (επιμ. Χ. Χοτζάκογλου), Λευκωσία, Σύνδεσμος Μικρασιατών Κύπρου, 2020, 75-92.
4. "Aspects of the Political and Ecclesiastical Policy in Constantinople during the Palaeologan Era and their Reflections in Cyprus and its Art with Special Reference to the Palamite Controversy in Cyprus", in: Erforschen, Erkennen, Weitergehen (ed. H. Buschhausen - J. Prolovic), Wien 2021, 347-366.
5. "Art and urban planning as identity and reflection of the Great City (Constantinople) and the Sacred Polis (Jerusalem) in the Byzantine provinces: the case of Cyprus", στο: Urban Art and the City (εκδ. Arg. Loukaki), London, Routledge, 2021, 78-91.

27

Κατσελάκη Ανδρομάχη

ΑΡΘΡΑ- ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

1. «Επικοινωνιακά εργαλεία για την ανάγνωση των περιοδικών εκθέσεων: αναγκαιότητα ή πολυτέλεια;», Διεθνής Επιστημονική συνάντηση με θέμα «Αρχαιολογικές περιοδικές εκθέσεις: ο ρόλος τους, καλές πρακτικές και η αθέατη πλευρά τους», Αθήνα, Μουσείο Ακρόπολης, 2021, 115-127 (με Ό. Σακαλή, Α. Τσιτούρη, Τ. Φουρτούνη).
2. Οι τοιχογραφίες της Ζωοδόχου Πηγής στο Γυμνό (Εύβοια). Παρατηρήσεις στην υστεροβυζαντινή μνημειακή ζωγραφική της Εύβοιας, ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΕΛΕΝΗ Θεσσαλονίκη, Πρακτικά, Αθήνα 2021, 349-360.
3. Have working drawings contributed to a common artistic "dialect"? Remarks on sketches and icons of local painting workshops in the 19th century Balkans, Πρακτικά του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου PATTERNS. MODELS. DRAWINGS, ART READINGS Thematic Peer-reviewed Annual in Art Studies, Volumes I-II 2019.I. Old Art, (edited by Emmanuel Moutafon Margarita Kuyumdzhieva), Σόφια 2020, 135-152.

4. Σ. Παπαλουκάς, Φ. Κόντογλου, Σ. Βασιλείου. Ιστορίες Μνήμης και Τέχνης, κατάλογος έκθεσης, IAMY 11 Ιουνίου-27 Ιουλίου, Αθήνα 2022.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

5. Περιβάλλον και Πολιτισμός, επιμέλεια έκδοσης, ΥΠΠΟΑ, Αθήνα 2021.

Λουκάκη Αργυρώ (ΔΠΣ ΕΛΠ και Συντονίστρια ΕΛΠ12), επιλεγμένες εκδόσεις

Βιβλία (συγγραφέας ή/και επιμελήτρια)

1. Loukaki, A. 2021 επιμ. *Urban Art and the City: Creating, Destroying and Reclaiming the Sublime*. Λονδίνο: Routledge. Hardback ISBN 9780367132965, paperback 2022, ISBN: 9780367546984.

A. Loukaki: a. Introduction (Urban Art Between Archetypal Sublimity and Ultramodern Insurgency), b. Chapter 2 (Assaulting the Archetypes: Urban Materiality and the Current Adulation and Hatred for Marble in Athens), c. Conclusions.

2. Loukaki, A. 2023. *Islands of the Ancient Sea: Aesthetics, Landscape and Modernity*. Λονδίνο: Bloomsbury. Θα εκδοθεί εντός του 2023.
3. Loukaki, A. 2022 (επιμ. με S. Alifragkis). *On Monumentality*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. Θα εκδοθεί εντός του 2023.
4. Loukaki, A. 2023. *Space, Art and Architecture between East and West-The Revolutionary Spirit* (μόνη επιμ.). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. Θα εκδοθεί εντός του 2023.

28

Άρθρα

5. Loukaki, A. 2020. "Desacralised Eleusis. Contemplating the impacts of non-restoration on a major classical and poetic locus." *AURA (Athens University Review of Archaeology)*, 3, 279–303, ISSN: 2623-3428 (digital), 2623-3436 (print).

Μουρελάτος Διονύσης, επιλεγμένες δημοσιεύσεις

1. (in collaboration with Anno Hein), "Early Byzantine Metal workshops in a Settlement near St Catherine's Monastery (Mount Sinai, Egypt): Archaeological Evidence and First Results of Laboratory Examinations", in Ch.Diamanti-A.Vasiliou (eds.), Έν σοφία μαθητεύσαντες. Essays in honor of Professor Sophia Kalopissi-Verti, Oxford 2019, 262-271.
2. "Η οικονομική δραστηριότητα στην πρώιμη βυζαντινή Αλάσαρνα: Η μαρτυρία των νομισμάτων και των μεταλλικών αντικειμένων", στο Γ.Κοκκορού-Αλευρά-Σ.Καλοπίση-Βέρτη-Μ.Παναγιωτίδη-Κεσίσσογλου, Όψεις της ιστορικής διαδρομής ενός αρχαίου δήμου από την προϊστορική έως και την πρώιμη βυζαντινή περίοδο, Κως 2020, 233-240.
3. "Depictions of the Virgin in an eleventh-century hexptych at Sinai as perception of the city of Constantinople" (title of the chapter), in A.Loukaki (ed.), *City of Art: Creating Destroying Reclaiming the sublime*, Routledge 2020, 92-104.
4. "A royal panel at Sinai. Contribution to the study of Byzantine-Georgian artistic relations" in D.Mourelatos (ed.), *Art and Archaeology in Byzantium and beyond*, Oxford: British Archaeological Reports, 2021, 21-28.

5. D. Mourelatos (ed.), *Art and Archaeology in Byzantium and beyond*, Oxford: British Archaeological Reports, 2021.

Νοδάρου Ελένη, πρόσφατες δημοσιεύσεις

1. Nodarou, E. 2021a. Petrographic analysis of the Early Minoan IB pottery: 141-149.
2. Nodarou, E. 2021b. Petrographic analysis of the pottery from the Minoan building: 219-226.
3. Papadaki, C., E. Nodarou, and C.E. Galanaki 2021. Pottery from the Minoan Building: 209-217.
4. Στο: C.E. Galanaki, Gournes, Pediada: A Minoan Cemetery in Crete:. *Prehistory Monographs* 63, Philadelphia.
5. Nodarou, E. 2021. Petrographic analysis of the pottery from the shipwreck. Στο E. Hadjidaki-Marder *The Minoan Shipwreck at Pseira, Crete: 55-61. Prehistory Monographs* 65, Philadelphia.

Πετρίδης Πλάτων

1. C. Bobas, A. Muller, P. Petridis (eds), *Mondes Méditerranéens. Perceptions et Transformations de l'Espace*, Bruxelles : Peter Lang, 2022.
2. P. Petridis, *Espace public, espace privé en Grèce Protobyzantine*, in C. Bobas, A. Muller, P. Petridis (eds), *Mondes Méditerranéens. Perceptions et Transformations de l'Espace*, Bruxelles: Peter Lang, 2022, 61-73.
3. P. Petridis, *Olla et Domus: interpreting the history of Late Roman houses based on the study of Pottery and vice versa*, in J. Vukovic, V. Bikic (eds), *Pottery Function and Use: A Diachronic Perspective*, Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy & Institute of Archaeology, Belgrade, 2022, 323-336.
4. P. Petridis, Ch. 4, *The Domestic Setting. Roman and Early Byzantine Periods*, in D. Andrianou (ed.), *A Cultural History of Furniture in Antiquity*, London: Bloomsbury, 2022, vol. 1, 109-116.
5. P. Petridis, A.G. Yangaki, N. Liaros, E.-E. Bia (eds), *12th Congress AIECM3 on Medieval and Modern Period Mediterranean Ceramics. Proceedings*, Athens: National Hellenic Research Foundation Research Series 10 & National and Kapodistrian University of Athens, 2 vol., 2021.

Πλάντζος Δημήτρης

1. *Utopian spatialities: the past as present in the films of Philippos Koutsaftis*. *Journal of Modern Greek Studies* 37:2 (2019), 327-360.
2. *Before mimesis: reflections on the early Greek technologies of looking*. *Athens University Review of Archaeology* 3 (2020), 73-99.
3. *Bodies in the city: Athenian street art and the biopolitics of the 'Greek crisis'*. A. Loukaki (επιμ.), *Urban Art and the City* (2020), 149-165.
4. *Jugate images in Ptolemaic and Julio-Claudian monarchy*. E.D. Carney – S. Müller (επιμ.), *The Routledge Companion to Women and Monarchy in the Ancient Mediterranean World* (2021), 359-371.

5. Hellas Mon Amour: Revisiting Greece's national "sites of trauma". E. Solomon (επιμ.), Contested Antiquity. Archaeological Heritage and Social Conflict in Modern Greece and Cyprus (2021), 53-79.

Εκφωνήσεις Γραπτών Εργασιών ΕΛΠ12

Πρώτη Γραπτή Εργασία ΕΛΠ12
Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες,
Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας

Ακαδημαϊκό έτος: 2021-22

Πανελλήνια Ιερά: Ολυμπία - Δελφοί

Εικ. 1: Ιερό του Διός στην Ολυμπία (πρόπλασμα). Πηγή: Ανδρόνικος, Μ., 1983. *Ολυμπία*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σελ. 45 εικ. 27.

Ήδη από τον 8^ο αι. π.Χ., τα ιερά πανελλήνιας εμβέλειας λειτούργησαν στον ελλαδικό χώρο ως «θρησκευτικά, εθνικά και καλλιτεχνικά κέντρα» (ΕΜ1, σελ. 155). Εκτός από διαφορετικούς τύπους κτισμάτων που εξυπηρετούν λατρευτικούς και λειτουργικούς σκοπούς, τα ελληνικά ιερά συγκεντρώνουν και πλήθος αναθημάτων, μέσα από τα οποία διαμορφώνεται σταδιακά η κοινή αισθητική γλώσσα της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

1. Ποιους τύπους κτιρίων συναντάμε σε ένα αρχαιοελληνικό ιερό; Ποιες ιδιαίτερες λειτουργικές ανάγκες εξυπηρετεί ο καθένας; Ποιοι παράγοντες καθόριζαν τη θέση και τη διάταξη των επιμέρους κτιρίων μέσα σε ένα αρχαίο ιερό;

2. Να αναφερθείτε ειδικά στο πανελλήνιο ιερό της Ολυμπίας, και να περιγράψετε επιγραμματικά την ιστορική και αρχιτεκτονική του εξέλιξη από την πρώτη του εμφάνιση

έως και τον 5^ο αι. π.Χ. Να επισημάνετε ένα εμβληματικό κτίριο του ιερού, να το περιγράψετε συνοπτικά, και να αναφερθείτε στη σημασία του για την εξέλιξη της αρχαιοελληνικής αρχιτεκτονικής.

3. Να περιγράψετε τον Ηνίοχο των Δελφών, και να αναφερθείτε στη σημασία του για την εξέλιξη της ελληνικής γλυπτικής.

4. Η Ολυμπία είναι τόπος επίπεδος, ενώ οι Δελφοί ορεινός. Με βάση την εμπειρία σας εάν έχετε επισκεφτεί τους χώρους ή χρησιμοποιώντας υλικό από το διαδίκτυο, να συγκρίνετε την εντύπωση που προκαλεί στον επισκέπτη η περιήγηση στα μνημεία και το φυσικό τοπίο της Ολυμπίας με αυτή των Δελφών. Πώς θα μπορούσε να διευκολυνθεί ο επισκέπτης κατά την περιήγηση;

Η εργασία σας θα πρέπει να έχει έκταση έως 1800 λέξεις (με απόκλιση 200 λιγότερες ή περισσότερες), να είναι καλά δομημένη και τεκμηριωμένη, και να περιλαμβάνει απαραίτητως συνοδευτικές εικόνες (βλ. συμβουλές παρακάτω). Οι σημειώσεις δεν προσμετρώνται στην έκτασή της.

Εικ. 2: Ιερό του Πυθίου Απόλλωνος στους Δελφούς. Πηγή: Πλάντζος, Δ., 2016. *Ελληνική Τέχνη και Αρχαιολογία*, Αθήνα: Εκδόσεις Καπόν, σελ. 189, εικ. 250.

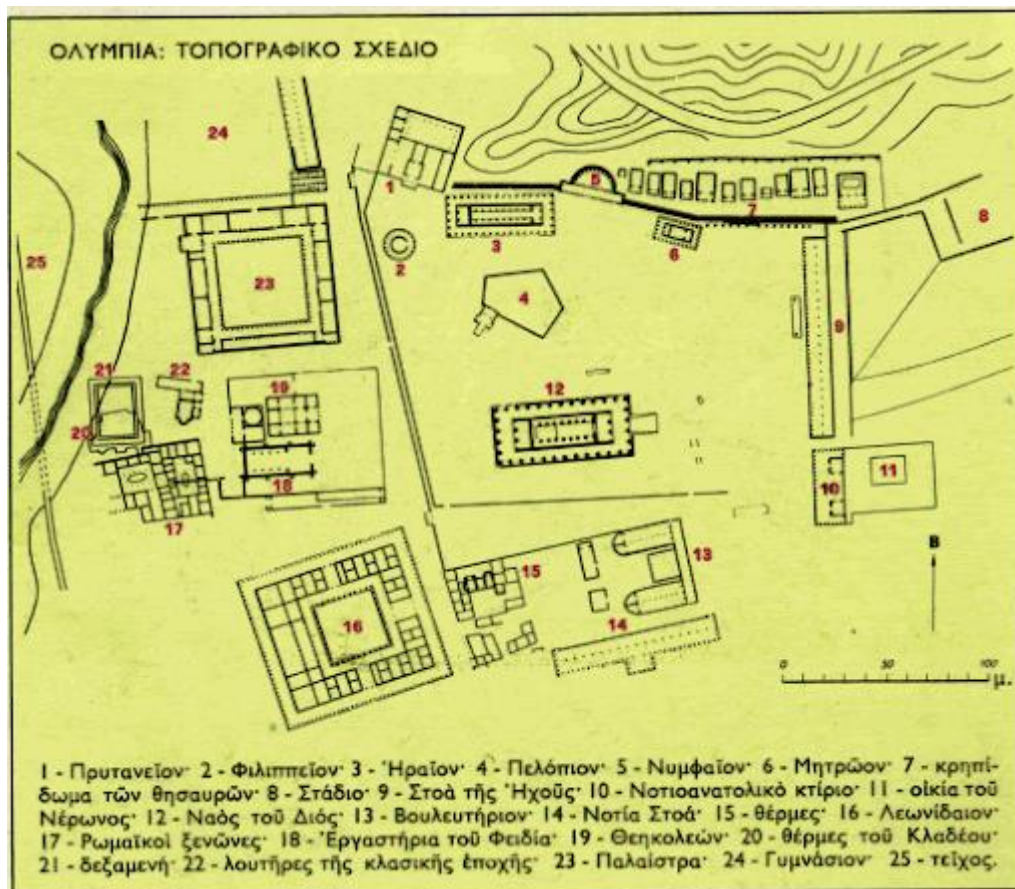
Προθεσμία

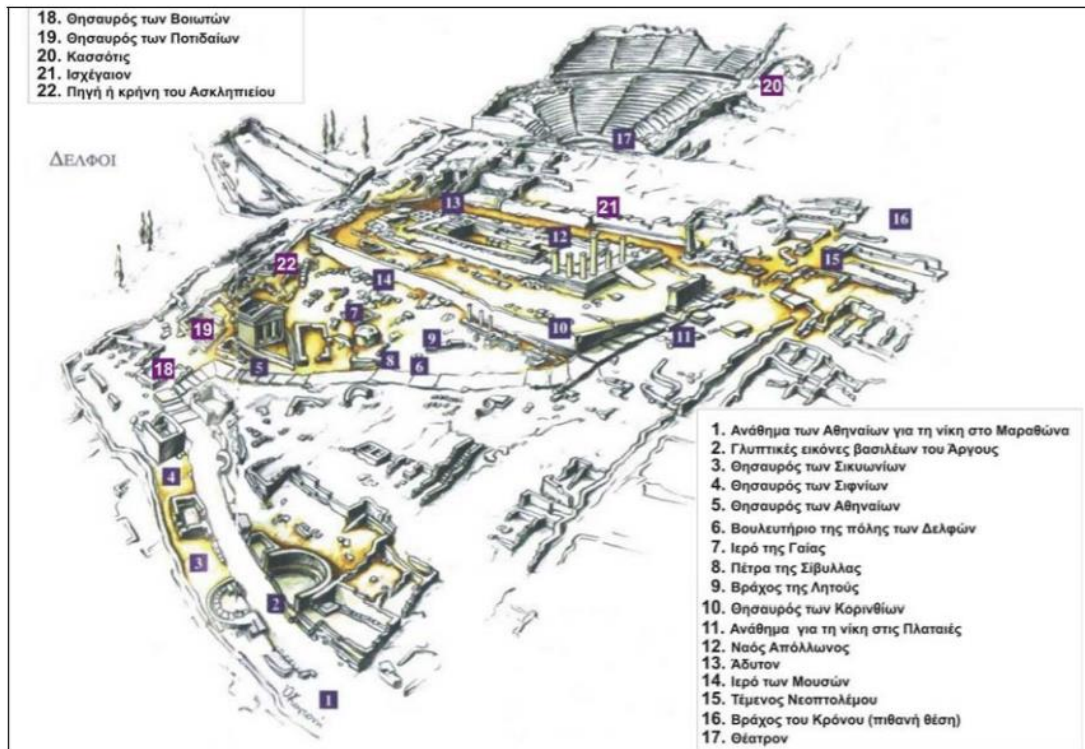
Καταληκτική ημερομηνία για την πρώτη Γραπτή Εργασία είναι σύμφωνα με τον Κανονισμό και το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο η **Δευτέρα 29 Νοεμβρίου 2019 και ώρα 23:59**.

Αποφεύγετε να αφήνετε την υποβολή για την τελευταία στιγμή. Στην εξαιρετική περίπτωση που για λόγους υπερφόρτωσης του συστήματος δεν καθίσταται δυνατή η έγκαιρη υποβολή της εργασίας σας, πρέπει να την υποβάλετε με e-mail στον/στην Καθηγητή-τρια-Σύμβουλό σας αμέσως μετά την αποτυχημένη προσπάθειά σας για υποβολή, ώστε να κατοχυρωθείτε για την εμπρόθεσμη υποβολή της, και να συνεννοηθείτε την επόμενη μέρα μαζί του.

Εικ. 3: Ορειχάλκινο άγαλμα ηνιόχου από τους Δελφούς. Πηγή: Κολώνια, Ρ., 2006.
Το Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών. Αθήνα: Κοινοφελές Ίδρυμα Ι.Σ. Λάτση, σελ. 264.

Εικ. 5. Ιερό των Δελφών. Πηγή: Τροποποιημένο από Mee, Ch. & Spawforth, T., 2001.

Στόχοι της πρώτης εργασίας της ΕΛΠ12

1. Να γνωρίσετε βασικά χαρακτηριστικά της αρχαίας αρχιτεκτονικής και γλυπτικής μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα.
2. Να μελετήσετε την πολεοδομική μορφή και την εξέλιξη δύο από τα σημαντικότερα και χαρακτηριστικότερα ελληνικά ιερά, να μάθετε τη μορφή και τη χρήση τους, και να διαπιστώσετε τον ιστορικό ρόλο που διαδραμάτισαν ως θρησκευτικά, εθνικά, και καλλιτεχνικά κέντρα.
3. Να διερευνήσετε τον τρόπο με τον οποίο το φυσικό περιβάλλον επηρεάζει τη μορφή και την εξέλιξη της αρχαιοελληνικής τέχνης και αρχιτεκτονικής.
4. Να εμβαθύνετε στο διδακτικό σας υλικό.

Συμβουλές για τη συγγραφή της πρώτης εργασίας

1. Τα ΕΜ1, ΕΜ4, και το συνοδευτικό κείμενο Μπούρας, «Συγκροτήματα...», σελ. 285-288 επαρκούν για να ανταποκριθείτε στην εργασία. Όμως, η αναζήτηση πρόσθετης βιβλιογραφίας, για την οποία σας δίνονται κατευθύνσεις και πηγές, θα συμβάλει στην περαιτέρω εμβάθυνση, εφ' όσον το επιθυμείτε. Σημαντική βοήθεια σας παρέχει ο ιστότοπος «Ο Κύκλος των Μουσείων» του Ιδρύματος Ι.Σ. Λάτση, ο οποίος είναι προσβάσιμος δωρεάν και σας παρέχει ελεύθερη πρόσβαση σε μια σειρά ψηφιακών βιβλίων αρχαιολογίας: <https://www.latsis-foundation.org/ell/e-library>. Υπάρχουν και πολλές άλλες σχετικές διαδικτυακές πηγές, γι' αυτό είναι σκόπιμο να ζητάτε από τον Καθηγητή Σύμβουλο τον έλεγχο της αξιοπιστίας τους.
2. Προσέχετε την «κειμενική ομοιότητα» και την αντιγραφή από διαδικτυακές πηγές και βιβλία, που επισύρει αυστηρές κυρώσεις (βλ. <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/270-13a9dad217dd7596b6ae0d7233770d94>). Επισημαίνεται ότι πρέπει να αναφέρετε πάντοτε τις πηγές σας, βιβλιογραφικές και διαδικτυακές. Πρέπει να γράφετε

τις εργασίες σας εσείς προσωπικά, πράγμα που βεβαιώνετε με την ηλεκτρονική υποβολή σας. **Δηλαδή, πρέπει να παρουσιάζετε με συγκρότηση, σαφήνεια και προσωπική διατύπωση τις απαντήσεις στα ερωτήματα της εργασίας. Επίσης, πρέπει να ασκείτε την κριτική σας ικανότητα:** Να αξιολογείτε τα επιχειρήματα των πηγών και να εξάγετε δικές σας διαπιστώσεις και 3 συμπεράσματα. Οι εργασίες δεν μπορεί να είναι συρραφές παραθεμάτων, ακόμη και όταν παρατίθενται οι πηγές των παραθεμάτων αυτών.

3. Η δομή της εργασίας περιλαμβάνει Πίνακα Περιεχομένων, Εισαγωγή, Κυρίως Μέρος, Συμπεράσματα, Πηγές (1. Βιβλιογραφία, 2. Ψηφιακές Πηγές, 3. Εικόνες). Οι εικόνες είναι απαραίτητες στις εργασίες της ΕΛΠ12. **Στην αξιολόγηση λαμβάνεται υπ' όψη η ανάπτυξη κάθε μέρους, η τήρηση του ορίου λέξεων, η σχολαστική τεκμηρίωση και η ύπαρξη σημειώσεων πλαισίωσης, εμβάθυνσης και σχολιασμού, πέραν των σημειώσεων για τεκμηρίωση, καθώς και η όλη εικόνα και γλωσσική ποιότητα του κειμένου (ορθογραφική, συντακτική, εκφραστική).**
4. Μην επαναλαμβάνετε την εκφώνηση στην εργασία σας, διότι προσμετράται από το σύστημα εντοπισμού «κειμενικής ομοιότητας» (TURNITIN) ως τέτοια. Φυσικά, ο Καθηγητής/η Καθηγήτρια-Σύμβουλος φιλτράρει και ελέγχει επιπροσθέτως το κείμενό σας.
6. Προκειμένου να αναφέρετε τις πηγές σας, θα πρέπει να τηρήσετε με συνέπεια ένα σύστημα παραπομπών σε όλη την έκταση της εργασίας, από αυτά που σας έχει αναφέρει ο καθηγητής σύμβουλος.
7. Εκτός από τις βιβλιογραφικές πηγές, μην ξεχνάτε να σημειώνετε και τις πηγές των εικόνων σας. Επίσης, πρέπει να χρησιμοποιείτε αρίθμηση και λεζάντες (σύντομους τίτλους) στις εικόνες, όπως συμβαίνει στην παρούσα εκφώνηση.
8. Κατά τη διάρκεια της σύνταξης της εργασίας είναι σκόπιμο να επανέρχεσθε συνεχώς στην εκφώνηση **για να είσθε βέβαιοι ότι κινείσθε εντός θέματος.**
9. Προσπαθήστε να αποδίδετε όσα διαβάζετε με δική σας διατύπωση. Όταν τελειώσετε τη σύνταξη της εργασίας, καλό είναι να την ξαναδιαβάσετε πολλές φορές, διορθώνοντας τυχόν λάθη έκφρασης, γραμματικής και συντακτικού.

Πηγές Βασική βιβλιογραφία

- Παπαγιαννοπούλου, Α., Πλάντζος, Δ. & Σουέρεφ, Κ., 1999. *Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας: Προϊστορική και Κλασική Τέχνη [Ε.Μ.1]*. Πάτρα: ΕΑΠ, σελ. 154-155, 167-168, 239-240.
- Φιλιππίδης, Δ., 2001. *Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας: Ιστορία της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας [Ε.Μ.4]*. Πάτρα: Ε.Α.Π, σελ. 37-40.
- Μπούρας, Χ., 1985. *Μαθήματα Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής*. Αθήνα: Επτάλοφος, σελ. 285-288. Προσβάσιμο μέσω του Ψηφιακού Αναγνώστη της ΕΛΠ12 (Παράλληλο Κείμενο 2).

- Κολώνια, Ρ., 2006. *Το Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών*. Αθήνα: Κοινοφελές Ίδρυμα Ι.Σ. Λάτση. Προσβάσιμο στη διεύθυνση: https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_13/delphoi_gr.pdf
- Πλάντζος, Δ., 2016. *Ελληνική Τέχνη και Αρχαιολογία, 1200-30 π.Χ.* Αθήνα: Καπόν, σελ. 79-85, 130-131, 146-147, 151-155, 188-189.
- Χατζή, Γ., 2008. *Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας*. Αθήνα: Κοινοφελές Ίδρυμα Ι.Σ. Λάτση. Προσβάσιμο στη διεύθυνση: https://www.latsis-foundation.org/content/elib/book_15/olympia_gr.pdf

Βιβλιογραφία Β'

- Βαλαβάνης, Π., 2017. *Ιερά και Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα*. Αθήνα: Καπόν.
- Osborne, R. 2000. *Η γένεση της Ελλάδας*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Neer, R.T. 2018. *Τέχνη και αρχαιολογία του ελληνικού κόσμου*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Παπαχατζής, Ν., 1979. *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις, Μεσσηνιακά και Ηλιακά*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σελ. 226-380.
- Παπαχατζής, Ν., 1981. *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις, Βοιωτικά και Φωκικά*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σελ. 284-417.

Δικτυογραφία

- Πολιτιστικός κόμβος «Οδυσσέας» (ΥΠΠΟΑ):
 - Ολυμπία: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2358
 - Δελφοί: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2507
- Ιστοσελίδα αρχαιολογικού χώρου Δελφών: <https://delphi.culture.gr/language/el/>.
Ειδικά για το 4^ο ερώτημα, δείτε [εδώ](#).

Επικουρικά, για ντοκιμαντέρ για την Ολυμπία («Αρχαία Ολυμπία: αρχαιολογικός χώρος»), βλ. [εδώ](#), για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων [εδώ](#), και για τους Δελφούς («Δελφοί, κέντρο του αρχαίου ελληνικού κόσμου»), βλ. [εδώ](#).

Σημ: Απαγορεύεται η ανάρτηση της εργασίας στο διαδίκτυο. Η εργασία αποτελεί συλλογική πνευματική ιδιοκτησία της διδακτικής ομάδας της ΕΛΠ12.

Δεύτερη Γραπτή Εργασία ΕΛΠ12
Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες,
Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας

Ακαδημαϊκό έτος: 2021-22

Η τέχνη της Κωνσταντινούπολης

36

Εικ. 1: Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης. Πηγή: <https://www.in.gr/2020/07/10/plus/features/agia-sofia-istoria-tou-pagkosmiou-symvolou-tis-orthodoksias/> (τελευταία επίσκεψη: 07/12/2021).

Η Κωνσταντινούπολη υπήρξε από την ίδρυση της πρωτεύουσα της ανατολικής Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και κατά συνέπεια σημαντικό καλλιτεχνικό και πολιτιστικό κέντρο. Ως τέτοιο, αποτέλεσε το πρότυπο, αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό, για τις υπόλοιπες πόλεις της αυτοκρατορίας. Μέχρι της άλωσής της το 1453 μ.Χ. συνέχισε να αναπτύσσεται και να εξελίσσεται πολεοδομικά και καλλιτεχνικά παρά την απώλεια της πολιτικής δύναμης της αυτοκρατορίας. Η ζωγραφική των μνημείων της αποτέλεσε πρότυπο για περιοχές που βρίσκονταν εντός και εκτός των ορίων της αυτοκρατορίας, καθιστώντας οικουμενικό το βυζαντινό πολιτισμό. Η οικουμενικότητα αυτή περιγράφεται από τον όρο του D. Obolenski: Βυζαντινή «κοινοπολιτεία».

Στη δεύτερη γραπτή εργασία καλείσθε να μελετήσετε την τέχνη της Κωνσταντινούπολης μέσα από τα μνημεία της ή μέσα από μνημεία που απηχούν την «κωνσταντινουπολίτικη» τέχνη της εποχής τους. Πιο συγκεκριμένα:

1. Να εστιάσετε στην εξέλιξη των εικαστικών τεχνών (ψηφιδωτά-τοιχογραφίες-φορητές εικόνες-εικονογραφημένα χειρόγραφα) κατά τη βυζαντινή περίοδο, μελετώντας τρεις παραστάσεις (μία ανά περίοδο) από μνημεία της Κωνσταντινούπολης (ΕΜ2, σ. 84-87, σ. 111-114) ή μνημεία που απηχούν την τέχνη της Κωνσταντινούπολης (ΕΜ2, σ. 88-95, σ. 115-118). Πιο συγκεκριμένα, να περιγράψετε τις παραστάσεις και να διακρίνετε,

αξιοποιώντας τεχνοτροπικά στοιχεία, την εξέλιξη στην απόδοση του τοπίου και της ανθρώπινης μορφής ανά τους αιώνες στη βυζαντινή τέχνη, που αντιμετωπίζεται ως «στατική» (ΕΜ2, σ. 57-70, 80-99, 103-119).

2. Αφού επιλέξετε ένα παράδειγμα από τα παραπάνω παραδείγματα, να αναλύσετε, βασισμένες-οι σε αυτό, τη χωρική αντίληψη στη βυζαντινή τέχνη (ΕΜ2, κεφ.1, ιδίως σ. 34, ΣΒ2, σ. 75-78).
3. Με βάση τις παραπάνω αναλύσεις, να διατυπώσετε την άποψή σας για τη βυζαντινή αισθητική, συγκρίνοντας τη με την αρχαιοελληνική (ΣΒ2, 65-90 σποραδικά).

Η εργασία σας θα πρέπει να έχει έκταση έως 1800 λέξεις (με απόκλιση 200 λιγότερες ή περισσότερες), να είναι καλά δομημένη και τεκμηριωμένη, και να περιλαμβάνει απαραίτητως συνοδευτικές εικόνες (βλ. συμβουλές παρακάτω). Οι σημειώσεις δεν προσμετρώνται στην έκτασή της.

Εικ. 2: Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης, Αρχάγγελος Γαβριήλ. Πηγή: Τίτος Παπαμαστοράκης, «Η βυζαντινή ζωγραφική», *Περιοδικό Αρχαιολογία και Τέχνες* 56, σ.11, βλ. <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/56-2.pdf> (τελευταία επίσκεψη:27/11/2021).

Προθεσμία

Καταληκτική ημερομηνία για τη δεύτερη Γραπτή Εργασία είναι σύμφωνα με τον Κανονισμό και το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο η **Δευτέρα 17 Ιανουαρίου 2022 και ώρα 23:59.**

Αποφεύγετε να αφήνετε την υποβολή για την τελευταία στιγμή. Στην εξαιρετική περίπτωση που για λόγους υπερφόρτωσης του συστήματος δεν καθίσταται δυνατή η έγκαιρη υποβολή της εργασίας σας, πρέπει να την υποβάλετε με e-mail στον Καθηγητή-Σύμβουλό σας αμέσως μετά την αποτυχημένη προσπάθειά σας για υποβολή, ώστε να κατοχυρωθείτε για την εμπρόθεσμη υποβολή της, και να συνεννοηθείτε την επόμενη μέρα μαζί του.

Εικ. 3: Μονή Δαφνίου, Γέννηση. Πηγή:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AE_%CE%94%CE%B1%CF%86%CE%BD%CE%AF%CE%BF%CF%85#/media/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Gennisi-dafni.jpg
(τελευταία επίσκεψη: 27/11/2021)

Εικ. 4. Σοροκανί, Κοίμηση της Θεοτόκου. Πηγή: Τίτος Παπαμαστοράκης, «Η βυζαντινή ζωγραφική», *Περιοδικό Αρχαιολογία και Τέχνες* 56, σ.15, βλ. <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/56-2.pdf> (τελευταία επίσκεψη: 27/11/2021).

Εικ. 5. Ραβέννα, Άγιος Βιτάλιος. Πηγή:

[https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Mosaic_of_Theodora - Basilica San Vitale \(Ravenna, Italy\).jpg](https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Mosaic_of_Theodora_-_Basilica_San_Vitale_(Ravenna,_Italy).jpg) (τελευταία επίσκεψη: 27/11/2021).

Στόχοι της δεύτερης εργασίας της ΕΛΠ12

1. Να γνωρίσετε βασικά χαρακτηριστικά της βυζαντινής ζωγραφικής μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα.
2. Να μελετήσετε την εξέλιξη των εικαστικών τεχνών στη βυζαντινή περίοδο.
3. Να μελετήσετε στοιχεία της αισθητικής της βυζαντινής τέχνης και να διερευνήσετε τις διαφορές της από την αρχαία ελληνική αισθητική.
4. Να εμβαθύνετε στο διδακτικό σας υλικό.

39

Συμβουλές για τη συγγραφή της δεύτερης εργασίας

1. Τα ΕΜ2, ΣΒ2, και η βασική βιβλιογραφία επαρκούν για να ανταποκριθείτε στην εργασία. Όμως, η αναζήτηση πρόσθετης βιβλιογραφίας, για την οποία σας δίνονται κατευθύνσεις και πηγές, θα συμβάλει στην περαιτέρω εμβάθυνση, εφ' όσον το επιθυμείτε. Υπάρχουν και πολλές άλλες σχετικές διαδικτυακές πηγές, γι' αυτό είναι σκόπιμο να ζητάτε από τον Καθηγητή Σύμβουλο τον έλεγχο της αξιοπιστίας τους.
2. Προσέχετε την «κειμενική ομοιότητα» και την αντιγραφή από διαδικτυακές πηγές και βιβλία, που επισύρει αυστηρές κυρώσεις (βλ. <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/270-13a9dad217dd7596b6ae0d7233770d94>). Επισημαίνεται ότι πρέπει να αναφέρετε πάντοτε τις πηγές σας, βιβλιογραφικές και διαδικτυακές. Πρέπει να γράφετε τις εργασίες σας εσείς προσωπικά, πράγμα που βεβαιώνετε με την ηλεκτρονική υποβολή σας. Δηλαδή, πρέπει να παρουσιάζετε με συγκρότηση, σαφήνεια και προσωπική διατύπωση τις απαντήσεις στα ερωτήματα της εργασίας. Επίσης, πρέπει να ασκείτε την κριτική σας ικανότητα: Να αξιολογείτε τα επιχειρήματα των πηγών και να εξάγετε δικές σας διαπιστώσεις και 3 συμπεράσματα. Οι εργασίες δεν μπορεί να είναι συρραφές παραθεμάτων, ακόμη και όταν παρατίθενται οι πηγές των παραθεμάτων αυτών.
3. Η δομή της εργασίας περιλαμβάνει Πίνακα Περιεχομένων, Εισαγωγή, Κυρίως Μέρος, Συμπεράσματα, Πηγές (1. Βιβλιογραφία, 2. Ψηφιακές Πηγές, 3. Εικόνες). Οι εικόνες είναι απαραίτητες στις εργασίες της ΕΛΠ12. **Στην αξιολόγηση λαμβάνεται υπ' όψη η ανάπτυξη κάθε μέρους, η τήρηση του ορίου λέξεων, η σχολαστική τεκμηρίωση και η**

ύπαρξη σημειώσεων πλαισίωσης, εμβάθυνσης και σχολιασμού, πέραν των σημειώσεων για τεκμηρίωση, καθώς και η όλη εικόνα και γλωσσική ποιότητα του κειμένου (ορθογραφική, συντακτική, εκφραστική).

4. Μην επαναλαμβάνετε την εκφώνηση στην εργασία σας, διότι προσμετράται από το σύστημα εντοπισμού «κειμενικής ομοιότητας» (TURNITIN) ως τέτοια. Φυσικά, ο Καθηγητής/η Καθηγήτρια-Σύμβουλος φιλτράρει και ελέγχει επιπροσθέτως το κείμενό σας.
6. Προκειμένου να αναφέρετε τις πηγές σας, θα πρέπει να τηρήσετε με συνέπεια ένα σύστημα παραπομπών σε όλη την έκταση της εργασίας, από αυτά που σας έχει αναφέρει ο καθηγητής σύμβουλος.
7. Εκτός από τις βιβλιογραφικές πηγές, μην ξεχνάτε να σημειώνετε και τις πηγές των εικόνων σας. Επίσης, πρέπει να χρησιμοποιείτε αρίθμηση και λεζάντες (σύντομους τίτλους) στις εικόνες, όπως συμβαίνει στην παρούσα εκφώνηση.
8. **Κατά τη διάρκεια της σύνταξης της εργασίας είναι σκόπιμο να επανέρχεσθε συνεχώς στην εκφώνηση για να είσθε βέβαιοι ότι κινείσθε εντός θέματος.**
9. Προσπαθήστε να αποδίδετε όσα διαβάζετε με δική σας διατύπωση. Όταν τελειώσετε τη σύνταξη της εργασίας, καλό είναι να την ξαναδιαβάσετε πολλές φορές, διορθώνοντας τυχόν λάθη έκφρασης, γραμματικής και συντακτικού.

Εικ. 6. Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη, Ψαλτήρι, MS Grec 139, Fol. 1v . Πηγή:
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B9%CE%BD%CF%8C_%CE%A8%CE%B1%CE%BB%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9 (τελευταία επίσκεψη: 27/11/2021).

Πηγές Βασική βιβλιογραφία

- Αλμπάνη, Τζ. 1999. *Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας: Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Τέχνη [Ε.Μ.2]*. Πάτρα: ΕΑΠ, σελ. 21-35, 57-69, 80-98, 103-105 & 107-117.
- Ιωαννίδης, Α. 1981. «Ο Συμβολισμός του Χρυσού Φόντου στα Βυζαντινά Ψηφιδωτά». *Αρχαιολογία*, 1, 41-45. Ανακτήσιμο στη

διεύθυνση: <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/1-7.pdf> [τελευταία επίσκεψη: 08/12/21].

- Λουκάκη Α. 2009. *Μεσογειακή Πολιτιστική Γεωγραφία και Αισθητική της Ανάπτυξης. Η Περίπτωση του Ρεθύμνου*. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου - Α. Καρδαμίτσα.
- Παπαμαστοράκης, Τ. 1995. «Η Βυζαντινή Ζωγραφική», *Περιοδικό Αρχαιολογία και Τέχνες* 56 (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 1995), σ.6-20. Προσβάσιμο εδώ: <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/56-2.pdf>
- Χατζηδάκης, Μ. 1979. «Η Μεσοβυζαντινή Τέχνη». *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος Η. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 279-284 & 299-319.
- Χατζηδάκης, Μ. 1980. «Η Μεσοβυζαντινή Τέχνη (1071-1204), Η Υστεροβυζαντινή Τέχνη (1204-1453)». *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος Θ. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 394-458.

Βιβλιογραφία Β'

- Αχειμάστου-Ποταμιάνου, Μ. 1994. *Βυζαντινές Τοιχογραφίες*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.
- Αχειμάστου-Ποταμιάνου, Μ. 1998. *Εικόνες του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών*. Αθήνα: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων.
- Βοκοτόπουλος, Π. 2008. *Βυζαντινές Εικόνες*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών 2008.
- Γαλάβαρης, Γ. *Ζωγραφική Βυζαντινών Χειρογράφων*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών 1995.
- Μιχελής, Π.Α. 2006. *Αισθητική Θεώρηση της Βυζαντινής Τέχνης*. Αθήνα: Ίδρυμα Παναγιώτη και Έφης Μιχελή.
- Πανσελήνου, Ν. 2010. *Βυζαντινή Ζωγραφική*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Χατζηδάκη, Ν. 1995. *Βυζαντινά Ψηφιδωτά*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.

Δικτυογραφία

- <http://www.ime.gr/chronos/> (κείμενα που αναφέρονται στις περιόδους της βυζαντινής αυτοκρατορίας, ακολουθώντας τις επιλογές Πολιτισμός, τέχνη)
- Πολιτιστικός κόμβος «Οδυσσέας» (ΥΠΠΟΑ):
 - Όσιος Λουκάς: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=8081
 - Μονή Δαφνίου: http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=1514
 - Νέα Μονή Χίου: http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=1044
- <http://www.xanthi.ilsp.gr/istos/> (για την εξέλιξη της ζωγραφικής)
- <http://exploringbyzantium.gr/EKBMM/Page?name=meleti&lang=gr&id=20&template=accessible> (θεματικές μελέτες: η πόλη στο Βυζάντιο)

Φιλμογραφία

Επικουρικά, μπορείτε να παρακολουθήσετε ντοκιμαντέρ για το Βυζάντιο με ομιλήτρια την Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ εδώ: <https://archive.ert.gr/60220/> (από το λεπτό 13:30 και εξής). Επίσης, και το *Art of Eternity - The Glory of Byzantium* - BBC Documentary (στα αγγλικά, το οποίο, ωστόσο, μπορείτε να παρακολουθήσετε, για να έχετε μία καλύτερη αντίληψη των σημαντικότερων μνημείων της βυζαντινής τέχνης) εδώ: <https://www.youtube.com/watch?v=c2xF3Bk70NQ>

Επίσης:

- Για τη Μονή Οσίου Λουκά εδώ: <https://www.youtube.com/watch?v=9pfz7kCPPjY>
- Για τη Μονή Δαφνίου εδώ: https://www.youtube.com/watch?v=7svt-GGa_UQ
- Για τη Νέα Μονή Χίου εδώ: <https://www.youtube.com/watch?v=MZ9ejwxqTkY>

Σημ: Απαγορεύεται η ανάρτηση της εργασίας στο διαδίκτυο. Η εργασία αποτελεί συλλογική πνευματική ιδιοκτησία της διδακτικής ομάδας της ΕΛΠ12.

Η οικεία καθημερινότητα στο έργο του Αλέκου Φασιανού

Εικ. 1: Α. Φασιανός, «Αθηναϊκό πανόραμα», 1989. Πηγή: Εθνική Πινακοθήκη (Δωρεά του καλλιτέχνη): <https://www.nationalgallery.gr/el/sulloges/collection/sulloges/athinaiko-panorama.html> (τελευταία επίσκεψη: 01/02/2022).

Η αφαίρεση χαρακτηρίζει την καλλιτεχνική παραγωγή του δεύτερου μισού του 20ού αι.. Ωστόσο, από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 και εξής, ένας αριθμός καλλιτεχνών συνεχίζει τη ζωγραφική του τελάρου και του πινέλου, με αποτέλεσμα οι ιστορικοί της τέχνης να μιλούν για 'σύγχρονη τέχνη με συμβατικά μέσα' (ΕΜ3, σ. 147). Ένας από αυτούς τους καλλιτέχνες υπήρξε ο εμβληματικός Αλέκος Φασιανός (1935-2022), που διαμορφώθηκε από τη γενιά του 1930, τον δάσκαλό του Γιάννη Μόραλη και τα καλλιτεχνικά ρεύματα του Παρισιού της δεκαετίας του 1960. Με το έργο του υπηρέτησε την παραστατική ζωγραφική, όπου κυριαρχεί η ανθρώπινη μορφή σε χαρακτηριστική απόδοση συνδυασμένη με έντονα χρώματα, παραπέμποντας σε στοιχεία εξπρεσιονισμού. Αν και έμεινε γνωστός για τα ζωγραφικά του έργα, ασχολήθηκε επίσης με τη χαρακτική, τις εφαρμοσμένες τέχνες και τη σκηνογραφία. Στο έργο του ανέδειξε τις ελληνικές του καταβολές και μία οικεία καθημερινότητα.

Στην τρίτη εργασία καλείσθε:

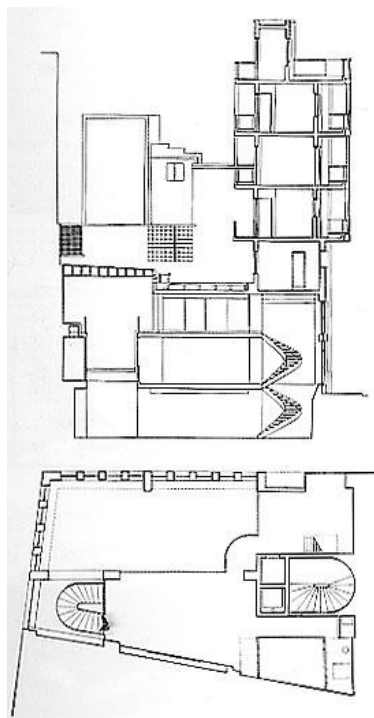
4. Να αναφέρετε με συντομία ορισμένα βιογραφικά στοιχεία του Φασιανού, εντοπίζοντας τους σημαντικότερους σταθμούς στη ζωή του. Στη συνέχεια, να επικεντρωθείτε στο έργο του, παρουσιάζοντας τα κύρια γνωρίσματα και τις επιρροές που δέχθηκε από την ελληνική τέχνη (συμβουλευθείτε την ιστοσελίδα της Εθνικής Πινακοθήκης)³ και από τους δασκάλους του.
5. Να επιλέξετε ένα έργο του Αλέκου Φασιανού, δημόσιο ή ιδιωτικό, και να το περιγράψετε, σχολιάζοντας τα βασικά στοιχεία του. Αιτιολογήστε αν πρόκειται για 'συμβατική' τέχνη ή εάν υπάρχουν στοιχεία πρωτοτυπίας στο συγκεκριμένο έργο του ζωγράφου. Αν ναι, πού τα εντοπίζετε; Ενδεικτικά: Στην τεχνική, στην τεχνοτροπία, στη θεματολογία, αλλού;
6. Στο Μεταξουργείο, στο κέντρο της Αθήνας, περιοχή με την οποία ο Φασιανός είχε μία ιδιαίτερη σχέση, στεγάζεται το Μουσείο Φασιανού, σε ακίνητο που ανανέωσε ο

³ Βλ. <https://www.nationalgallery.gr/el/zographikh-monimi-ekthesi/painter/phasianos-alekos.html>

αρχιτέκτων Κυριάκος Κρόκος, ζωγράφος και ο ίδιος, με την άμεση συνεργασία του Φασιανού. Να αναφερθείτε στα γνωρίσματα του συγκεκριμένου έργου του Κρόκου (υλικά, χρώματα, ύφος) και να αναφέρετε το αρχιτεκτονικό ρεύμα, το οποίο το μουσείο αυτό εκπροσωπεί. Ταιριάζει η ζωγραφική του Φασιανού με τον χώρο που τη φιλοξενεί;

Η εργασία σας θα πρέπει να έχει έκταση έως 1800 λέξεις (με απόκλιση 200 λιγότερες ή περισσότερες), να είναι καλά δομημένη και τεκμηριωμένη, και να περιλαμβάνει απαραίτητως συνοδευτικές εικόνες (βλ. συμβουλές παρακάτω). Οι σημειώσεις δεν προσμετρώνται στην έκτασή της.

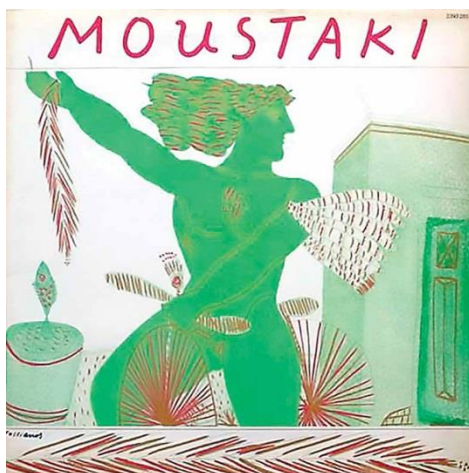
Εικ. 2.1, 2.2, 2.3.: Απόψεις του εκθεσιακού χώρου, της κάτοψης και της τομής από το Μουσείο Φασιανού. Πηγή: http://www.culture2000.tee.gr/ATHENS/GREEK/BUILDINGS/BUILD_TEXTS/B104_t.html και https://www.huffingtonpost.gr/entry/to-moeseio-alekoe-fasianoe-dinei-neo-pnoe-sto-kentro-tes-athenas_gr_6139f8e8e4b0640100a167fa (τελευταία επίσκεψη: 01/02/2022).

Προθεσμία

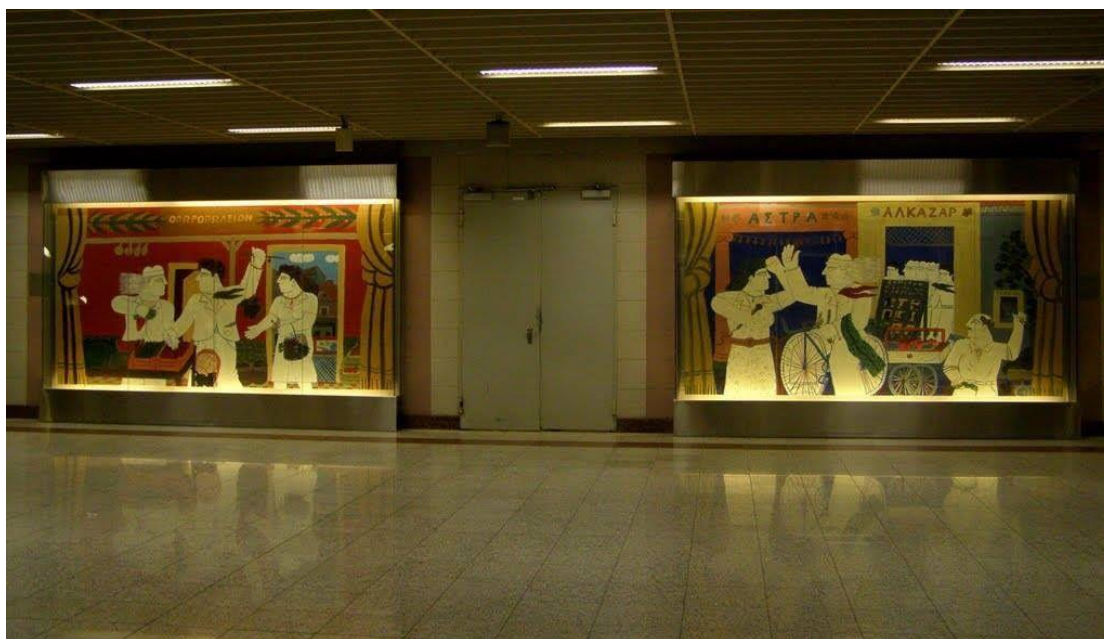
Καταληκτική ημερομηνία για την τρίτη Γραπτή Εργασία είναι σύμφωνα με τον Κανονισμό και το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο η **Δευτέρα 7 Μαρτίου 2022 και ώρα 23:59**.

44

Αποφεύγετε να αφήνετε την υποβολή για την τελευταία στιγμή. Στην εξαιρετική περίπτωση που για λόγους υπερφόρτωσης του συστήματος δεν καθίσταται δυνατή η έγκαιρη υποβολή της εργασίας σας, πρέπει να την υποβάλετε με e-mail στον Καθηγητή-Σύμβουλό σας αμέσως μετά την αποτυχημένη προσπάθειά σας για υποβολή, ώστε να κατοχυρωθείτε για την εμπρόθεσμη υποβολή της, και να συνεννοηθείτε την επόμενη μέρα μαζί του.

Εικ. 3. Εξώφυλλο για τον δίσκο του Ζωρζ Μουστακί. Πηγή: <https://www.alekossassianos.gr/project/exofyllo-diskou-zorz-moustaki/> (τελευταία επίσκεψη: 24/01/2022).

Εικ. 4: Έργα του Αλέκου Φασιανού («Ο μύθος της γειτονιάς μου» και «Ο χαρούμενος ποδηλάτης») στο σταθμό του Μετρό Μεταξουργείο, 2000. Πηγή: https://dromospoihs.gr/2022/01/20/fasianos_metro_metaksourgeio/ (τελευταία επίσκεψη: 24/01/2022)

Στόχοι της τρίτης εργασίας της ΕΛΠ12

5. Να γνωρίσετε βασικά χαρακτηριστικά του έργου του Αλέκου Φασιανού μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα.
6. Να μελετήσετε την εξέλιξη των καλλιτεχνικών τάσεων και τις διαφοροποιήσεις στην έκφραση των εικαστικών τεχνών από το δεύτερο μισό του 20ού αι. και μετά.
7. Να αντιληφθείτε τις σχέσεις ανάμεσα στη ζωγραφική και στην αρχιτεκτονική που σχεδιάστηκε για να τη φιλοξενεί στην περίπτωση δύο σημαντικών καλλιτεχνών.
8. Να εμβραθύνετε στο διδακτικό σας υλικό.

45

Συμβουλές για τη συγγραφή της τρίτης εργασίας

1. Τα ΕΜ3, ΕΜ4, ΣΒ1, και η βασική βιβλιογραφία επαρκούν για να ανταποκριθείτε στην εργασία. Όμως, η αναζήτηση πρόσθετης βιβλιογραφίας, για την οποία σας δίνονται κατευθύνσεις και πηγές, θα συμβάλει στην περαιτέρω εμβάθυνση, εφ' όσον το επιθυμείτε. Υπάρχουν και πολλές άλλες σχετικές διαδικτυακές πηγές, γι' αυτό είναι σκόπιμο να ζητάτε από τον Καθηγητή Σύμβουλο τον έλεγχο της αξιοπιστίας τους.
2. Προσέχετε την «κειμενική ομοιότητα» και την αντιγραφή από διαδικτυακές πηγές και βιβλία, που επισύρει αυστηρές κυρώσεις (βλ. <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/270-13a9dad217dd7596b6ae0d7233770d94>). Επισημαίνεται ότι πρέπει να αναφέρετε πάντοτε τις πηγές σας, βιβλιογραφικές και διαδικτυακές. Πρέπει να γράφετε τις εργασίες σας εσείς προσωπικά, πράγμα που βεβαιώνετε με την ηλεκτρονική υποβολή σας. Δηλαδή, πρέπει να παρουσιάζετε με συγκρότηση, σαφήνεια και προσωπική διατύπωση τις απαντήσεις στα ερωτήματα της εργασίας. Επίσης, πρέπει να ασκείτε την κριτική σας ικανότητα: Να αξιολογείτε τα επιχειρήματα των πηγών και να εξάγετε δικές σας διαπιστώσεις και 3 συμπεράσματα. Οι εργασίες δεν μπορεί να είναι συρραφές παραθεμάτων, ακόμη και όταν παρατίθενται οι πηγές των παραθεμάτων αυτών.
3. Η δομή της εργασίας περιλαμβάνει Πίνακα Περιεχομένων, Εισαγωγή, Κυρίως Μέρος, Συμπεράσματα, Πηγές (1. Βιβλιογραφία, 2. Ψηφιακές Πηγές, 3. Εικόνες). Οι εικόνες είναι απαραίτητες στις εργασίες της ΕΛΠ12. **Στην αξιολόγηση λαμβάνεται υπ' όψη η**

ανάπτυξη κάθε μέρους, η τήρηση του ορίου λέξεων, η σχολαστική τεκμηρίωση και η ύπαρξη σημειώσεων πλαisiώσης, εμβάθυνσης και σχολιασμού, πέραν των σημειώσεων για τεκμηρίωση, καθώς και η όλη εικόνα και γλωσσική ποιότητα του κειμένου (ορθογραφική, συντακτική, εκφραστική).

4. Μην επαναλαμβάνετε την εκφώνηση στην εργασία σας, διότι προσμετράται από το σύστημα εντοπισμού «κειμενικής ομοιότητας» (TURNITIN) ως τέτοια. Φυσικά, ο Καθηγητής/η Καθηγήτρια-Σύμβουλος φιλτράρει και ελέγχει επιπροσθέτως το κείμενό σας.
6. Προκειμένου να αναφέρετε τις πηγές σας, θα πρέπει να τηρήσετε με συνέπεια ένα σύστημα παραπομπών σε όλη την έκταση της εργασίας, από αυτά που σας έχει αναφέρει ο καθηγητής σύμβουλος.
7. Εκτός από τις βιβλιογραφικές πηγές, μην ξεχνάτε να σημειώνετε και τις πηγές των εικόνων σας. Επίσης, πρέπει να χρησιμοποιείτε αρίθμηση και λεζάντες (σύντομους τίτλους) στις εικόνες, όπως συμβαίνει στην παρούσα εκφώνηση.
8. **Κατά τη διάρκεια της σύνταξης της εργασίας είναι σκόπιμο να επανέρχεσθε συνεχώς στην εκφώνηση για να είσθε βέβαιοι ότι κινείσθε εντός θέματος.**
9. Προσπαθήστε να αποδίδετε όσα διαβάζετε με δική σας διατύπωση. Όταν τελειώσετε τη σύνταξη της εργασίας, καλό είναι να την ξαναδιαβάσετε πολλές φορές, διορθώνοντας τυχόν λάθη έκφρασης, γραμματικής και συντακτικού.

Πηγές

Βασική βιβλιογραφία

- Δασκαλοθανάσης, Ν., Κωτίδης, Α., *Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας*, τόμ. Γ', *Νεότερη και Σύγχρονη Τέχνη*, ΕΑΠ, Πάτρα 1999, σ. 147-150. (ΕΜ3).
- Φιλιππίδης, Δ., *Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας*, τόμ. Δ', *Ιστορία τα Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας*, ΕΑΠ, Πάτρα 2001, Ενότητες 4.5., 6.5. (ΕΜ4).
- Παπανικολάου, Μ., *Η Ελληνική Τέχνη του 20ου Αιώνα-Ζωγραφική-Γλυπτική*, Βάνιας: Θεσσαλονίκη 2006, σ. 270, 276-279. (ΣΒ1).
- Αλεξανδρίδη Μ., Τακόπουλος Μ., *Η Επανάχρηση του Χώρου / Κτήριο Οδού Κυκλάδων, Αρ. Προβελέγγιος / Μουσείο Φασιανού, Κυρ. Κρόκος, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.: Αθήνα 2021.*
(διαθέσιμο ψηφιακά:
http://oldwww.arch.ntua.gr/sites/default/files/project/2843_/teyxos-alexandriditakopoylos.pdf [τελευταία επίσκεψη: 24/01/2022]).

Βιβλιογραφία Β'

- Αλέκος Φασιανός. *Άθλος, Μύθος, Έρως* [κατάλογος έκθεσης], Αθήνα 2004.
- Αρβανίτη-Κρόκου, Λ., Κωνσταντόπουλος, Κ., Λεβίδης, Α. *Κυριάκος Κρόκος*, Αθήνα 2012.

Δικτυογραφία

Για το έργο του Αλέκου Φασιανού:

- Ιστότοπος για τον Αλέκο Φασιανό και το έργο του: <https://www.alekosfassianos.gr/>
- Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης, Ψηφιακή Πλατφόρμα: Αλέκος Φασιανός: <http://dp.iset.gr/artist/view.html?id=1081>
- Εθνική Πινακοθήκη, Αλέκος Φασιανός: <https://www.nationalgallery.gr/el/zographikh-monimi-ekthesi/painter/phasianos-alekos.html>

- Αλέκος Φασιανός: Ο οικουμενικός Έλληνας ζωγράφος που ο Φρανσουά Μιτεράν έλεγε ότι κοιμάται ανάμεσα σε έργα του:
<https://www.iefimerida.gr/politismos/alekos-fasianos-zografos-fransoya-miteran-erga>
- Πέθανε ο Αλέκος Φασιανός - Η ζωή και το έργο του ζωγράφου:
<https://www.athensvoice.gr/greece/742344-pethane-o-zografos-alekos-fasianos-i-zoi-kai-ta-erga-toy>
- Οι πίνακες του Αλέκου Φασιανού στο Μετρό του Μεταξουργείου:
<https://dromospoihs.gr/2022/01/20/fasianos-metro-metaksourgeio/>

Για το Μουσείο του Αλέκου Φασιανού

- Κτήριο Μουσείου Φασιανού:
http://www.culture2000.tee.gr/ATHENS/GREEK/BUILDINGS/BUILD_TEXTS/B104_t.html
- Ένα νέο Μουσείο στην Αθήνα: <https://www.liberal.gr/market/ena-neo-mouseio-stin-athina/400877>
- Στο σπίτι του Έλληνα καλλιτέχνη Αλέκου Φασιανού, ένα 'μουσείο που κατοικείται':
<https://www.lifo.gr/blogs/almanac/sto-spiti-toy-alekoy-fasianoy>
- Ο Αλέκος Φασιανός ξεναγεί τη LiFO στο σπίτι και στο εργαστήριό του:
<https://www.lifo.gr/culture/design/o-alekos-fasianos-xenagei-ti-lifo-sto-spiti-kai-sto-ergastirio-toy>

Για το έργο του Κυριάκου Κρόκου

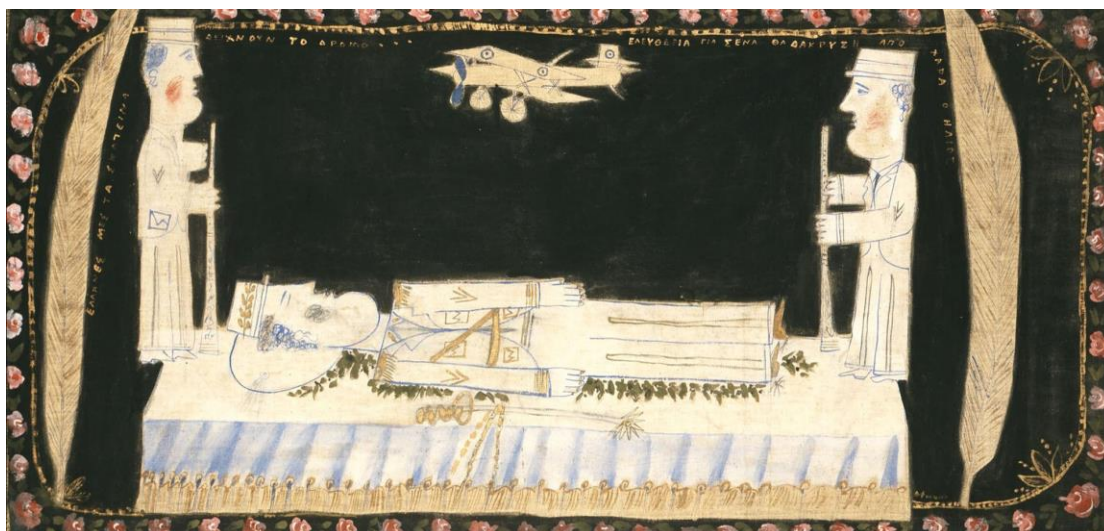
- Συνέντευξη του Κυριάκου Κρόκου στον Σωτήρη Κακίση:
https://www.mousikaproastia.gr/2012/06/blog-post_4497.html
- Σ. Διοσκουρίδης, Κυριάκος Κρόκος, ο αρχιτέκτονας της γαλήνης:
<https://www.lifo.gr/culture/design/kyriakos-krokos-o-arhitektonas-tis-galinis>
- Η μοναδικότητα του Κυριάκου Κρόκου:
<https://www.greekarchitects.gr/gr/portfolio/%CE%B7-%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC%CE%BA%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CF%81%CF%8C%CE%BA%CE%BF%CF%85-id10954>

Φιλμογραφία

Παρασκήνιο: Αλέκος Φασιανός: <https://www.ertnews.gr/eidiseis/politismos/alekos-fasianos-deite-to-afieroma-apo-to-paraskinio-tis-ert-ston-megalo-zografo/> (τελευταία επίσκεψη: 24/01/2022).

ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ: «Μουσείο Φασιανού» του Κυριάκου Κρόκου:
<https://www.alekosfassianos.gr/alekos-fasianos/> (τελευταία επίσκεψη: 24/01/2022).

Για το κτήριο του Μουσείου Φασιανού:
http://oldwww.arch.ntua.gr/sites/default/files/project/2843_teyxos-alexandriditakopoylos.pdf (τελευταία επίσκεψη: 24/01/2022)

Εικ. 5. Α. Φασιανός, «Θάνατος Έλληνα Αξιωματικού». Πηγή: Εθνική Πινακοθήκη:
<https://www.nationalgallery.gr/el/sulloges/collection/sulloges/thanatos-ellina-axiomatikou.html> (τελευταία επίσκεψη: 24/01/2022).

Σημ: Απαγορεύεται η ανάρτηση της εργασίας στο διαδίκτυο. Η εργασία αποτελεί συλλογική πνευματική ιδιοκτησία της διδακτικής ομάδας της ΕΛΠ12.

Εικόνα 1: Άποψη του συγκροτήματος διαμερισμάτων που οικοδομήθηκε για τη στέγαση των προσφύγων στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας. Αθήνα, 1936. © Αρχείο ΕΡΤ/Συλλογή Π. Πουλίδη. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/now/greece/i-stegastiki-apokatastasi-ton-prosfygon> και στο <https://archive.ert.gr/16555/> (ημ. ανάκτησης: 15-01-2022).

Η «ελάχιστη κατοικία» του μοντέρνου κινήματος

Στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, με διαφορετικές αφορμές, Ευρωπαίοι αρχιτέκτονες και πολεοδόμοι καταπιάστηκαν με το ζήτημα της κοινωνικής κατοικίας. Στην Ελλάδα του 1922, υπό την πίεση της Μικρασιατικής Καταστροφής, το κράτος πραγματοποίησε ένα μεγαλόπνοο πρόγραμμα στέγασης εκτοπισμένων προσφύγων στην ελληνική ύπαιθρο και τις μεγάλες πόλεις. Χαρακτηριστικό, αν και αμφιλεγόμενο δείγμα κοινωνικής κατοικίας που διατηρείται ακόμη, είναι οι Προσφυγικές Πολυκατοικίες (1933-1935) της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, έργο των Κίμωνα Λάσκαρι (1905-1978) και Δημήτριου Κυριακού (1881-1971)⁴ σε χώρο έκτασης 14,5 στρεμμάτων. Από τη δεκαετία του 1970 υπάρχουν σχέδια για την κατεδάφιση των προσφυγικών, ενώ στα τέλη της δεκαετίας του 1990 μια απόφαση για μετατροπή του χώρου σε πάρκο οδήγησε σε σειρά αντεγκλήσεων, προτάσεων και αντιπροτάσεων για τη διατήρηση και επανάχρησή τους. Παράλληλα, σε μεγάλο μέρος του 20^{ου} αιώνα συνέχισαν να υπάρχουν «αυθόρμητες» προσφυγικές συνοικίες, τις οποίες ο Τύπος της εποχής χαρακτήριζε «γραφική αθλιότητα».

Λαμβάνοντας υπ' όψη σας τα παραπάνω καλείσθε:

1. Να περιγράψετε τα γενικά χαρακτηριστικά της πολεοδομικής οργάνωσης του οικισμού.

⁴ Ήταν υπάλληλοι της Τεχνικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Προνοίας.

2. Να παρουσιάσετε τα τυπολογικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά των κατοικιών και να τα εντάξετε στο ευρύτερο πλαίσιο των κατακτήσεων της ελληνικής μοντέρνας αρχιτεκτονικής του μεσοπολέμου. Σε τι διαφέρουν τα χαρακτηριστικά αυτά από την προηγούμενη εικόνα της περιοχής στο σκίτσο του Γιάννη Μόραλη, αλλά και από 'αυθόρμητες' προσφυγικές συνοικίες, όπως ο Ασύρματος και το Δουργούτι;
3. Κρίνοντας από προσφυγικούς οικισμούς που γνωρίζετε, να αναπτύξετε αν θεωρείτε ότι τέτοιοι οικισμοί πρέπει να παραμείνουν μορφολογικά αναλλοίωτοι αφού θεσμοθετηθούν ως μνημεία, ώστε να συμβάλλουν στην αστική μνήμη και συνέχεια, αλλά και στη μείωση του αστικού όγκου, ενώ στεγάζουν κατοικία ή άλλες επιλεγμένες λειτουργίες, ή να αντικατασταθούν από νέες κατασκευές;

Η εργασία σας θα πρέπει να έχει έκταση έως 1800 λέξεις (με απόκλιση 200 λιγότερες ή περισσότερες), να είναι καλά δομημένη και τεκμηριωμένη, και να περιλαμβάνει απαραίτητως συνοδευτικές εικόνες (βλ. συμβουλές παρακάτω). Οι σημειώσεις δεν προσμετρώνται στην έκτασή της.

Εικόνα 2: Γιάννης Μόραλης (1916-2009), Πάροδος της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, 1935. Μολύβι σε χαρτί, 18 x 32,5 εκ. Συλλογή Εθνικής Πινακοθήκης – Μουσείο Αλέξανδρου Σούτσου. Διαθέσιμο στο: <https://www.nationalgallery.gr/el/sulloges/collection/sulloges/parodos-tis-leophorou-alexandras.html> (ημ. ανάκτησης: 15-01-2022).

Προθεσμία

Καταληκτική ημερομηνία για την τρίτη Γραπτή Εργασία είναι σύμφωνα με τον Κανονισμό και το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο η **Δευτέρα 2 Μαΐου 2022 και ώρα 23:59**.

Αποφεύγετε να αφήνετε την υποβολή για την τελευταία στιγμή. Στην εξαιρετική περίπτωση που για λόγους υπερφόρτωσης του συστήματος δεν καθίσταται δυνατή η έγκαιρη υποβολή της εργασίας σας, πρέπει να την υποβάλετε με e-mail στον Καθηγητή-Σύμβουλό σας αμέσως μετά την αποτυχημένη προσπάθειά σας για υποβολή, ώστε να κατοχυρωθείτε για την εμπρόθεσμη υποβολή της, και να συνεννοηθείτε την επόμενη μέρα μαζί του.

Στόχοι της τέταρτης εργασίας της ΕΛΠ12

9. Να κατανοήσετε την προπολεμική ελληνική αρχιτεκτονική και μάλιστα την αρχιτεκτονική ως κοινωνική παρέμβαση ενώπιον μεγάλης εθνικής κρίσης, όπως αυτή του 1922.

10. Να κατανοήσετε τις διαδικασίες μετασχηματισμού στον αστικό χώρο.
11. Να εξετάσετε διαφορές μεταξύ σχεδιασμένης και αυθόρμητης κατοίκησης.
12. Να εμβαθύνετε στο διδακτικό σας υλικό.

Συμβουλές για τη συγγραφή της τέταρτης εργασίας

1. Το ΕΜ4 και η βασική βιβλιογραφία επαρκούν για να ανταποκριθείτε στην εργασία. Όμως, η αναζήτηση πρόσθετης βιβλιογραφίας, για την οποία σας δίνονται κατευθύνσεις και πηγές, θα συμβάλει στην περαιτέρω εμβάθυνση, εφ' όσον το επιθυμείτε. Υπάρχουν και πολλές άλλες σχετικές διαδικτυακές πηγές, γι' αυτό είναι σκόπιμο να ζητάτε από τον Καθηγητή Σύμβουλο τον έλεγχο της αξιοπιστίας τους.
2. Προσέχετε την «κειμενική ομοιότητα» και την αντιγραφή από διαδικτυακές πηγές και βιβλία, που επισύρει αυστηρές κυρώσεις (βλ. <https://www.eap.gr/education/study-regulations/>). Επισημαίνεται ότι πρέπει να αναφέρετε πάντοτε τις πηγές σας, βιβλιογραφικές και διαδικτυακές. Πρέπει να γράφετε τις εργασίες σας εσείς προσωπικά, πράγμα που βεβαιώνετε με την ηλεκτρονική υποβολή σας. Δηλαδή, πρέπει να παρουσιάζετε με συγκρότηση, σαφήνεια και προσωπική διατύπωση τις απαντήσεις στα ερωτήματα της εργασίας. Επίσης, πρέπει να ασκείτε την κριτική σας ικανότητα: Να αξιολογείτε τα επιχειρήματα των πηγών και να εξάγετε δικές σας διαπιστώσεις και συμπεράσματα. Οι εργασίες δεν μπορεί να είναι συρραφές παραθεμάτων, ακόμη και όταν παρατίθενται οι πηγές των παραθεμάτων αυτών.
3. Η δομή της εργασίας περιλαμβάνει Πίνακα Περιεχομένων, Εισαγωγή, Κυρίως Μέρος, Συμπεράσματα, Πηγές (1. Βιβλιογραφία, 2. Ψηφιακές Πηγές, 3. Εικόνες). Οι εικόνες είναι απαραίτητες στις εργασίες της ΕΛΠ12. **Στην αξιολόγηση λαμβάνεται υπ' όψη η ανάπτυξη κάθε μέρους, η τήρηση του ορίου λέξεων, η σχολαστική τεκμηρίωση και η ύπαρξη σημειώσεων πλαισίωσης, εμβάθυνσης και σχολιασμού, πέραν των σημειώσεων για τεκμηρίωση, καθώς και η όλη εικόνα και γλωσσική ποιότητα του κειμένου (ορθογραφική, συντακτική, εκφραστική).**
4. Μην επαναλαμβάνετε την εκφώνηση στην εργασία σας, διότι προσμετράται από το σύστημα εντοπισμού «κειμενικής ομοιότητας» (TURNITIN) ως τέτοια. Φυσικά, ο Καθηγητής/η Καθηγήτρια-Σύμβουλος φιλτράρει και ελέγχει επιπροσθέτως το κείμενό σας.
6. Προκειμένου να αναφέρετε τις πηγές σας, θα πρέπει να τηρήσετε με συνέπεια ένα σύστημα παραπομπών σε όλη την έκταση της εργασίας, από αυτά που σας έχει αναφέρει ο/η καθηγητής-τρια σύμβουλος.
7. Εκτός από τις βιβλιογραφικές πηγές, μην ξεχνάτε να σημειώνετε και τις πηγές των εικόνων σας. Επίσης, πρέπει να χρησιμοποιείτε αρίθμηση και λεζάντες (σύντομους τίτλους) στις εικόνες, όπως συμβαίνει στην παρούσα εκφώνηση.
8. **Κατά τη διάρκεια της σύνταξης της εργασίας είναι σκόπιμο να επανέρχεσθε συνεχώς στην εκφώνηση για να είσθε βέβαιοι ότι κινείσθε εντός θέματος.**
9. Προσπαθήστε να αποδίδετε όσα διαβάζετε με δική σας διατύπωση. Όταν τελειώσετε τη σύνταξη της εργασίας, καλό είναι να την ξαναδιαβάσετε πολλές φορές, διορθώνοντας τυχόν λάθη έκφρασης, γραμματικής και συντακτικού.

Βιβλιογραφία Α'

- Παραλίκης, Σπυρίδων, 2006. *Ιστορία του Δήμου Νέας Σμύρνης (1922-1940): Ίδρυση και Πολεοδομική Εξέλιξη* [διδακτορική διατριβή]. Αθήνα: Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Διαθέσιμο στο: <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/16340?lang=el#page/1/mode/2up> (τελ.

προσβ.: 15/01/2022). **Ειδικά το: 1.7 Η αφομοίωση των προσφύγων στην Ελλάδα και 1.8 Κρατική αποκατάσταση – Τ.Π.Π. και Ε.Α.Π., σ.40-47.**

- Πολύζος, Γιάννης, 1985. «Η Αθήνα πρωτεύουσα του ελληνισμού. Στο Συλλογικό, 1985. *Η Αθήνα στον 20^ο Αιώνα: 1900-1940: Αθήνα Ελληνική Πρωτεύουσα*. Αθήνα: Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, σ.24-31. Διαθέσιμο στο: https://drive.google.com/file/d/18rWddqNOqP1qumA8J2IxNtXpUDbtI_h1/view (τελ. προσβ.: 15/01/2022). **Ειδικά το: Οι προσφυγικοί συνοικισμοί, σ.30-31.**
- Φιλυπίδης, Δημήτρης, 2001. *Τέχνες Ι: Ελληνικές Εικαστικές Τέχνες, Επισκόπηση της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας: Ιστορία της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας* [τόμος Δ']. Πάτρα: ΕΑΠ, σ.178-184.

Βιβλιογραφία Β' (Προσφυγικοί οικισμοί και δήμοι στην Αττική)

- Καρύδης, Δημήτρης, 2007. *Τα Επτά Βιβλία της Πολεοδομίας*. Αθήνα: Παπασωτηρίου.
- Λεοντίδου, Λίλα, 2011. *Πόλεις της Σιωπής*. Αθήνα: ΕΤΒΑ.

Δικτυογραφία για τα Προσφυγικά της Λ. Αλεξάνδρας

- Ανώνυμος, 2000. «Προσφυγικές Πολυκατοικίες», *Παρίσι-Λονδίνο-Αθήνα: Η Ανακάλυψη της Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <http://www.culture2000.tte.gr/ATHENS/GREEK/BUILDINGS/BUILD TEXTS/B45 t.html> (τελ.προσβ.: 15/01/2022).
- Ανώνυμος, 2018, «Τα Προσφυγικά της Λ. Αλεξάνδρας», Ανάπλαση Αθήνας Α.Ε. [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://athensanaplasia.gr/featured item/prosfygika-alexandras-2/> (τελ. προσβ.: 15/01/2022).
- Ανώνυμος, άγνωστη ημερομηνία. «Προσφυγικές Πολυκατοικίας», *Αρχαιολογία της Πόλης των Αθηνών* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <http://archaeologia.eie.gr/archaeologia/gr/arxeio more.aspx?id=1> (τελ. προσβ.: 15/01/2022).
- Δημητρολόπουλος, Περικλής, 2019. «Τα Προσφυγικά της Λεωφόρου Αλεξάνδρας - Η επόμενη μέρα για το τοπόσημο της Αθήνας», *Lifo* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/now/greece/ta-prosfygika-tis-leoforou-alexandras-i-epomeni-mera-gia-toposimo-tis-athinas> (τελ. προσβ.: 15/01/2022).
- Λιανός, Νικόλαος, Α., 2020. «Η Στεγαστική Αποκατάσταση των Προσφύγων», *Lifo* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/now/greece/i-stegastiki-apokatastasi-ton-prosfygon> (τελ. προσβ.: 15/01/2022).
- Μακράκη, Ελένη, 2021. «Η ιστορία των «προσφυγικών» της Λεωφόρου Αλεξάνδρας», *Offline Post* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.offlinepost.gr/2021/09/27/h-istoria-twn-prosfygikwn-ths-lewforou-aleksandras/> (τελ. προσβ.: 15/01/2022).
- Μπαλωμένος, Κωνσταντίνος, Α., 2020. «Κίμων Λάσκαρης, Ο Εμπνευσμένος Αρχιτέκτονας και Σκηνογράφος», *Αμφικτύων* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <http://amfictyon.blogspot.com/2020/05/blog-post 31.html> (τελ.προσβ.: 15/01/2022).
- Πρωτονοταρίου, Κατερίνα, 2021. «Τα Προσφυγικά της Λεωφόρου Αλεξάνδρας», *Artic* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://artic.gr/prosfygika-alexandras/> (τελ. προσβ.: 15/01/2022). **Δείτε εδώ το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των Προσφυγικών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.**

- Σκιαδάς, Ελευθέριος, Γ., 2019. «Οι Προσφυγικές Πολυκατοικίες της Λεωφόρου Αλεξάνδρας», *Τα Αθηναϊκά* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.taathinaika.gr/oi-prosfygikes-polykatoikies-tis-leoforou-aleksandras/> (τελ. πρόσβ.: 15/01/2022).
- Χατζηγεωργίου, Άρης, 2019. «Προσφυγικά στην Αλεξάνδρας: Τι προβλέπει το σχέδιο ανάπλασης», *Έθνος* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.ethnos.gr/greece/article/20839/prosfygikasthnalexandrastiproblepeitosxedioanaplashspics> (τελ. πρόσβ.: 10/03/2022).

Βιβλιογραφία για προσφυγικούς οικισμούς στην Αθήνα

- Βασιλείου, Ι., 1944. *Η Λαϊκή Κατοικία*. Αθήνα: Εκδόσεις Π.Α. Διαλησμά. Διαθέσιμο στο: <https://drive.google.com/file/d/1FPnrH0ggJ0NOKgodE3ojAECwUBWeT2J1/view> (τελ. πρόσβ.: 17/13/2022).
- Κυραμαργιού, Ε. 2015. *Δραπετσώνα: Οικιστική Συγκρότηση και Κοινωνικοί Μετασχηματισμοί σε ένα Εργατικό Προάστιο: 1922-1967* [διδακτορική διατριβή]. Μυτιλήνη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Διαθέσιμο στο: <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/36464> (τελ. πρόσβ.: 17/13/2022).
- Μπελαβίλας, Νίκος, Κυραμαργιού, Ελένη, κ.ά., 2018. *Προσφυγικές Γειτονίες του Πειραιά: Από την Ανάδυση στην Ανάδειξη της Ιστορικής Μνήμης* [τεύχος ερευνητικού προγράμματος]. Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών - Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/40462835/Προσφυγικές_γειτονίες_του_Πειραιά_Από_την_ανάδυση_στην_ανάδειξη_της_ιστορικής_μνήμης (τελ. πρόσβ.: 17/13/2022). **Ιδιαίτ. σελ. 238, 244-249.**
- Ρουμπιέν, Διονύσης, 2003. «Αισθητικές Ποιότητες στην Ελάσσονα Αρχιτεκτονική. Η Περίπτωση των Άνω Πετραλώνων», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τ.88, σ.59-64. Διαθέσιμο στο: <https://filopappou.files.wordpress.com/2007/10/petralona.pdf> (τελ. πρόσβ.: 15/03/2022).

Δικτυογραφία για προσφυγικούς οικισμούς στην Αθήνα

- Διαμαντής, Γιάννης Θ., 2020. «Ασύρματος: Η γειτονιά... εφιάλτης που έφερε τη ΄Συνοικία το όνειρο΄». *In.gr* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.in.gr/2020/09/05/plus/istoriko-arxeio/asyrmatos-geitonia-efialtis-pou-efere-ti-synoiikia-oneiro/> (τελ. πρόσβ.: 15/03/2022).
- Ζαχαράκης, Μελέτης, 2020. «΄Μαγική πόλις΄: Η ιστορία της συνοικίας Δουργούτι που σήμερα αποτελεί την περιοχή του Νέου Κόσμου», *Lifo* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/now/athens/magiki-polis-i-istoria-tis-synoiikias-dourgouti-poy-simera-apotelei-tin-periohi-toy-neoy> (τελ. πρόσβ.: 15/03/2022).
- Ζουμπουλάκης, Γιάννης, 2011. «Μια θρυλική συνοικία, μια καταραμένη ταινία», *Το Βήμα* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.tovima.gr/2011/06/05/culture/mia-thryliki-synoiikia-mia-katarameni-tainia/> (τελ. πρόσβ.: 15/03/2022).
- Λιάλιος, Γιώργος, 2021. «Προσφυγικά: ΄Αμφιβάλλω αν σήμερα θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε κάτι τέτοιο΄», *Η Καθημερινή* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/society/561530656/prosfygika-amfivallo-an-simera-tha-mporoysame-na-diacheiristoyme-kati-tetoio/> (τελ. πρόσβ.: 15/03/2022).

- Σκιαδάς, Ελευθέριος, Γ., (χ.χ.). «Στη Γειτονιά των Ονείρων: Ο Ασύρματος του Φιλοπάππου», *Ο Μικρός Ρωμηός* [ιστότοπος]. Διαθέσιμο στο: <https://mikros-romios.gr/asyrmatos/> (τελ. πρόσβ.: 15/03/2022).

Φιλμογραφία

Τεκμηρίωση

- Δανέζη, Μαρία, 2021. *Κλεινόν Άστυ: Οι Προσφυγικοί Συνοικισμοί* (Ελλάδα, ΕΡΤ, έγχρωμο, 51'). Διαθέσιμο στο: <https://www.ertflix.gr/series/ser.129311-kleinon-asty> (τελ.πρόσβ.: 25/02/2022).
- Σεραντάρης, Βαγγέλης, 2002. *Προσφυγική Ελλάδα* (Ελλάδα, ΕΡΤ, έγχρωμο & α/μ, 64'). Διαθέσιμο στο: <https://archive.ert.gr/97149/> (τελ. πρόσβ.: 15/01/2022).
- Αποστολίδης, Ανδρέας & Αβέρωφ, Γιούρι, 2011. *Δύο Φορές Ξένος* (Ελλάδα, ΕΡΤ, έγχρωμο & α/μ, 51'). Διαθέσιμο στο: <https://archive.ert.gr/96007/> (τελ. πρόσβ.: 15/01/2022).
- Θεολογίδου, Ρένα, 2002. *Ριμέικ: Μικρασιατική Καταστροφή* [επεισόδιο 22] (Ελλάδα, ΕΡΤ, έγχρωμο & α/μ, 53'). Διαθέσιμο στο: <https://archive.ert.gr/94776/> (τελ. πρόσβ.: 15/01/2022).
- Καραϊσκάκης, Άρης, 1992. *Το Ρίζωμα: Επεισόδιο 8* (Ελλάδα, ΕΡΤ, έγχρωμο & α/μ, 26'). Διαθέσιμο στο: <https://archive.ert.gr/48040/> (τελ. πρόσβ.: 15/01/2022).

Μυθοπλασία

- Αλεξανδράκης, Αλέκος, 1961. *Συνοικία το Όνειρο* (Ελλάδα, α/μ, 95'). Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=46lRi5lbS2M> (τελ.πρόσβ.: 15/01/2022).
- Κούνδουρος, Νίκος, 1954. *Μαγική Πόλις* (Ελλάδα, α/μ, 77'). Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=F5fLEdDmcfE> (τελ. πρόσβ.: 15/01/2022).

Μουσειακή προβολή Προσφυγικών Λεωφ. Αλεξάνδρας

- Τρόβας, Ανδρέας, 2021. *Δύσκολη Πολιτιστική Κληρονομιά και Μουσεία: Η Περίπτωση του Μουσείου του Ελληνισμού της Ανατολής στην Αθήνα* [διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στο: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/53611> (τελ. πρόσβ.: 15/03/2022). **Ιδιαίτερα τις σελ. 39-51.**

Σημ: Απαγορεύεται η ανάρτηση της εργασίας στο διαδίκτυο. Η εργασία αποτελεί συλλογική πνευματική ιδιοκτησία της διδακτικής ομάδας της ΕΛΠ12.

Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα Ι: Από την Αρχαιότητα ως και τα Μεταβυζαντινά Χρόνια

Συντονιστής: Αναπληρωτής Καθηγητής Ανδρέας Γκουτζιουκώστας

Δημοσιεύσεις μελών ΣΕΠ ΕΛΠ 20 (2019-2021)

Σοφία Ανεζίρη

Άρθρα-Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

1) S. Aneziri, "Associations and endowments in the Hellenistic and Roman period: a multifaceted relation" στο Ίουλιαν Βελισσαροπούλου-Καράκωστα *ἐπαινέσαι: Laws of Greek and Roman Antiquity*. Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου, επιμ. Α. Dimoroulou – Α. Helmis - D. Karampelas. Athens 2020: 15-33

2) S. Aneziri, Aspects of Female Euergetism in the Ancient Greek World: Endowments Offered by Women, in Dossier: Des femmes qui comptent, METIS N.S. 18, 2020: 103-122

3) S. Aneziri, "Artists of Dionysus: The first professional associations in the Ancient Greek world", στο Professionalism in Ancient Greece and Rome, επιμ. E. Harris – D. Lewis – E. Stewart. Cambridge 2020: 293-312

4) S. Aneziri, "Civic and Religious Euergetism in the Hellenistic Peloponnese: The Epigraphic Evidence" στο Luxury and Wealth in Sparta and the Peloponnese, επιμ. St. Hodkinson - Chr. Gallou. Classical Press of Wales 2021

5) S. Aneziri, "'New' People with 'Old' Names: Bridges to the Past and their Interpretation" στο The Changing Face of Hellenism: Cultural Transformations in the Eastern Mediterranean, 323 BC - 700 AD, επιμ. E. Fassa – K. Makres – K. Panagoroulou (Brill Publishers, υπό έκδοση)

Αναστασία Βακαλούδη

Βιβλία

1) Βακαλούδη, Α.Δ., Σύγχρονες Προσεγγίσεις της Διδακτικής Μεθοδολογίας της Ιστορίας. Θεωρία και Πράξη, εκδ. Κ. & Μ. Αντ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2020 [ISBN 978-960-656-027-9].

Άρθρα-Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

2) • Vakaloudi, A.D., «Concepts of Propaganda: Educating Responsible Citizens by Integrating Multiple Intelligences and Learning Styles into a Smart Learning Environment», in: R. Zheng (Ed.), "Examining Multiple Intelligences and Digital Technologies for Enhanced Learning Opportunities", IGI Global, Hershey, PA., U.S.A. 2020, pp. 184-214 [DOI: 10.4018/978-1-7998-0249-5].

3) Βακαλούδη Α.Δ., «Καστοριά και Σέρβια: Δύο βυζαντινές "πόλεις-κάστρα" της Δυτικής Μακεδονίας», Όψεις Πολιτισμού της Δυτικής Μακεδονίας. Μέρη Γιορτών Βοΐου. Πέλεκον. Πρακτικά Ημερίδων 2016, 2017, 2018, εκδ. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2021, 208-223. [ISBN: 978-618-85558-0-8]

4) Βακαλούδη, Α.Δ., «Η προσωπικότητα και το έργο του Δημητρίου Κυδώνη και η σχέση του με την υστεροβυζαντινή Θεσσαλονίκη», *BYZANTINOS ΔΟΜΟΣ*, 28 (Θεσσαλονίκη 2020), 241-269. [ISBN: 978-618-5294-68-7]

5) 3. Βακαλούδη, Α.Δ., «Οι επιρροές των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων στους Πατέρες της Εκκλησίας Ιωάννη Χρυσόστομο και Μέγα Βασίλειο σχετικά με τον ρόλο της αρχαίας ελληνικής ποίησης στη βυζαντινή εκπαίδευση», *BYZANTIAKA: Επιστημονικό Όργανο της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας*, 36 (Θεσσαλονίκη, 2020- 2021), 21-57. [ISSN: 1012-0513]

Κωνσταντίνος Βλασσόπουλος

Βιβλία

1) «*Η ζωή μου όλη*»: καθημερινές ιστορίες δούλων από την αρχαιότητα (από κοινού με *Experiences and Actions in Context*, Routledge (2021), 35-54.

Βίκυ Βλάχου

1) Α. Μαζαράκης Αινιάν, Ει. Λαιμού, Β. Βλάχου. Ανασκαφές Ωρωπού. Πρωτογεωμετρική-Υποπρωτογεωμετρική Περίοδος (10ος-9ος αι.π.Χ.), Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος 2020

Άρθρα-Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

2) V. Vlachou, Children and Death in Archaic and Classical Greece, στο L.A. Beaumont, M. Dillon, N. Harrington (επιμ.), *Children in Antiquity. Perspectives and Experiences of Childhood in the Ancient Mediterranean*, Routledge 2021, 471-487

3) V. Vlachou, Les femmes et l'offrande d'étoffes dans les sanctuaires grecs. Une enquête sur la participation des femmes à la vie religieuse des cités archaïques et classiques, στο I. Algrain (επιμ.), *Archéologie du genre. Construction sociale des identités et culture matérielle*, Bruxelles: Université des Femmes, 2020, 111-143 [Pensées féministes]

4) V. Vlachou, A new Protoattic amphora from Marathon: Short-distance mobility of craftsmen and pottery workshops in early Attica (mid 8th to early 7th c. BC). *AION Archeologia e Storia Antica Università degli Studi di Napoli L'Orientale*, n.s. 26, 2019 [2020], 51-73

5) V. Vlachou, Communicating Through Images: Potters' Originality and Unexpected Stories on Early Greek Pottery from the West, στο Cl. Lang-Auinger και E. Trinkl (επιμ.), *Greek vases as medium of communication*, CVA Österreich Beiheft 3, Vienna 2021, 357-372

Μαρία Γκιρτζή

Άρθρα-Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

1. Μ. Γκιρτζή, 2021, Το e-learning σε συνθήκες πανδημίας και τα πρώτα συμπεράσματα από την αξιοποίησή του σε φοιτητές των Σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό του ΕΑΠ, Στα Πρακτικά του 11ου Συνεδρίου για την ΑεξΑΕ, <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/issue/view/153/showToc>

2.Μ. Γκιρτζή, Α. Μπουντιδου & Ν. Παπαδοπούλου, 2021, Επανασχεδιάζοντας το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Το Όραμα του Μουράτ Β' για τη Θεσσαλονίκη» στο νέο εκπαιδευτικό πλαίσιο διδασκαλίας της Ιστορίας στις συνθήκες της πανδημίας COVID-19Στα

3.Μ. Γκιρτζή & Ν. Παπαδόπουλου, 2020, «Τελώντας θυσίες με τον βασιλιά Αλέξανδρο στο Δίον για την ευνοϊκή έναρξη της πανελλήνιας εκστρατείας»: ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό πρόγραμμα αξιοποιήσιμο και στις συνθήκες της πανδημίας COVID-19, Στα πρακτικά του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Εκπαίδευση και Πολιτισμός στον 21ο αιώνα», <https://ekedisy.gr/praktika-6ou-panellinioy-synedrioy-ekpaideysi-kai-politismos-ston-21o-aiona/>

4. M. Girtzi, Studying aspects of History, Political Organization, Religion & Trading Contacts of Ionian Colonies of "Ancient Bisaltia" in Macedonia, in the Proceedings of the XXIII Symposium of Mediterranean Archaeology, Koper 2019, Archaeopress

5. M. Girtzi, A. Bountidou & N. Papadopoulou, 2019, "The Time-traveller attends the Coronation of the last Byzantine Emperor at Mystras: an innovative museological project", in the Proceedings of THE XXIII Symposium of Mediterranean Archaeology, Koper 2019, Archaeopress

Ανδρέας Γκουτζιουκώστας

Βιβλία

1) Α. Γκουτζιουκώστας, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΑ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ: Χρονολογικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις βυζαντινών κτητορικών επιγραφών από τα τείχη της πόλης και τη βασιλική του Αγίου Δημητρίου, Θεσσαλονίκη 2020 (εκδόσεις Βάνιας).

Άρθρα-Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

2) A. Gkoutzioukostas, Remarks on the kritai and the administrative, judicial and fiscal units of Boleron, Strymon and Thessaloniki (11th c.), Travaux et Mémoires 23/2 (2019) 219-232.

3) A. Gkoutzioukostas, The Theme of Drougoubiteia, Studies in Byzantine Sigillography 13 (2019) 107-120.

4) A. Gkoutzioukostas, The conspiracy of Michael Traulos against Leo V: A critical approach to the primary sources and modern interpretations, Fontes Minores 13 (2021) 83-96.

5) A. Gkoutzioukostas, Administration of Constantinople, στο The Cambridge Companion to Constantinople, ed. Sarah Bassett, Cambridge University Press 2021, 231-244.

Κατερίνα Κοντοπανάγου

Βιβλία

1) Κ. Κοντοπανάγου, Ο Άγιος Γεώργιος στα Κούρεντα Ιωαννίνων 1774. Δεξος αναλώμασιν. Έργο Καπεσοβιτών Ζωγράφων. St. George, Kourenta, Ioannina 1774. Artwork of Kapesovite Painters, Αθήνα 2021 (Δίγλωσση έκδοση στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, σσ. 183)

2) K. Kontopanagou, Post - Byzantine Painting Art. The Kapesovite Painters' Workshop and Saint George of Negades, Berlin 2021 (μονογραφία σσ. 476)

Άρθρα-Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

3) K. Kontopanagou, "The Christian monuments of Epirus in the 17th and 18th century: creating the artistic, social and economic profile", Ch. Stavrakos (ed.), *Epirus Revisted. New Perceptions of its. History and Material Culture*, Turnhout 2020, 185-202

4) K. Kontopanagou, "St. Mavra in Koilani, Limassol prefecture: veneration, expressional means, interpretations", *Δελτίον Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 42 (2021), Αθήνα 2022, 149-168

5) K. Kontopanagou, "Apllonius and other Greek sages in a Post-Byzantine context: The case of the monastery of Philanthropenon. Part I., in M. Aparecida de Oliveira Silva, P. Ipiranga Junior ed., *Filostrato novas Abordagens*, Universida de Federal do Piaui 2021, 294-318.

Ιωάννης Ξυδόπουλος

Άρθρα-Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

1) "Τα ανατολικά σύνορα της Μακεδονίας επί Αλεξάνδρου Α' (2): Άργιλος", στο Z. Bonias – J. Perreault (eds.), *ARGILOS 3. 25 χρόνια έρευνας. Οργάνωση πόλης και χώρας στις αποικίες του βορείου Αιγαίου, 8ος – 3ος αι. π.Χ.*, Θεσσαλονίκη 2021, 63-75.

2) "'Adopted" by the city: *h̄yios poleos* and relevant honorary titles in inscriptions from Roman Macedonia", *Αρχαία Μακεδονία VIII, Πρακτικά Η' Διεθνούς Συμποσίου για την Αρχαία Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη 21-24/11/2017, Θεσσαλονίκη 2021, 785-801.

3) "The Other Greeks: The Achaei of the Western Caucasus", στο M. Manoledakis (ed.), *Peoples in the Black Sea Region from the Archaic to the Roman Period*, Oxford 2021, 141-146.

4) Συγγραφή έξι (6) λημμάτων ["Illyria" (σ. 273-75), "Paionia" (σ. 373-74), "Rivers and Lakes" in "Macedonia" (σ. 459-461), "Thermaic Gulf" (σ. 488-89), "Therme" (σ. 489-90), "Triballians" (σ. 512-14),] στο W. Heckel, J. Heinrichs, S. Müller, F. Pownall (eds.), *Lexicon of Argead Macedonia*, Berlin 2020.

5) "Κοινοὶ εὐεργέται and Ῥωμαῖοι εὐεργέται in inscriptions from Macedonia", in J. Boardman, J. Hargrave, A. Avram and A. Podossinov (eds.), *Connecting the Ancient West and East, Studies Presented to Prof. Gocha R. Tsetskhladze*, Leuven 2022, 1453-1465.

Παράλληλες εκδηλώσεις Ακαδημαϊκού έτους 2021-2022

Συντονιστής: Ανδρέας Γκουτζιουκώστας

Κύκλος Διαλέξεων

Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος από την Αρχαιότητα έως και τα μεταβυζαντινά χρόνια:

«Οι μαρτυρίες των πρωτογενών πηγών»

Οι εισηγήσεις θα πραγματοποιηθούν διαδικτυακά στις αναγραφόμενες ημερομηνίες και ώρα **19.00-21.00**.

Σύνδεσμος παρακολούθησης:

<https://hou.webex.com/meet/gkoutzioukostas.andreas>

18 Δεκεμβρίου 2021

Έναρξη διαλέξεων

Χαιρετισμός από τη Διευθύντρια του Προγράμματος «Ελληνικός Πολιτισμός» και Καθηγήτρια Ελληνικής Τέχνης, Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο κυρία **Αργυρώ Λουκάκη**

Σοφία Ανεζίρη, ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Αναπλ. Καθηγήτρια Αρχαίας Ιστορίας ΕΚΠΑ

Κώστας Βλασόπουλος, ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Αναπλ. Καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας Πανεπιστημίου Κρήτης

«Όμιλοῦντες λίθοι»: ὄψεις του αρχαίου ελληνικού δημόσιου και ιδιωτικού βίου μέσα από τις επιγραφές

Τα κείμενα που έχουν γραφτεί στην ελληνική γλώσσα και σε αλφαβητική γραφή πάνω σε κάθε είδους σκληρό υλικό αποτελούν αντικείμενο μελέτης της αρχαίας ελληνικής επιγραφικής. Το σκληρό υλικό πάνω στο οποίο γράφονται κείμενα είναι συνηθέστατα η πέτρα. Τα κείμενα, που με τον τρόπο αυτό αποκτούν δημοσιότητα και διάρκεια στο χρόνο, καλύπτουν όλες τις εκφάνσεις του αρχαίου ελληνικού δημόσιου και ιδιωτικού βίου. Πρόκειται για αποφάσεις της βουλής και της εκκλησίας του δήμου, συνθήκες μεταξύ πόλεων, επιστολές και διατάγματα ηγεμόνων και αυτοκρατόρων, αγοραπωλησίες και μισθώσεις ιδιωτικού ή δημόσιου χαρακτήρα, απολογισμούς αξιωματούχων, καταλόγους περιουσίας ιερών, αναθέσεις σε θεούς, απελευθερώσεις δούλων, σηματοδοτήσεις τάφων, ορόσημα τόπων κ.ά. Μέσω των επιγραφικών κειμένων αναδύεται η εικόνα της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας σε ένα χρονικό φάσμα πολλών αιώνων και επεκτείνεται η αρχαιογνωσία σε περιοχές και θέματα που συχνά δεν απασχολούν τις γραμματειακές πηγές. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι επιγραφές που μας επιτρέπουν να έρθουμε σε απευθείας επαφή με διάφορες όψεις της ζωής της πιο καταπιεσμένης πληθυσμιακής ομάδας των αρχαίων ελληνικών κοινωνιών, αυτής των δούλων. Μέσα από τις επιγραφές μπορούμε να παρακολουθήσουμε τα βάσανα και την καταπίεση που υφίσταντο, αλλά και τους τρόπους με τους οποίους προσπαθούσαν να καλυτερεύσουν τις συνθήκες τους και να μειώσουν την εκμετάλλευση, να δημιουργήσουν κοινότητες συγγένειας, αλληλεγγύης και υποστήριξης, και να δώσουν νόημα στις συχνά ανυπόφορες ζωές τους.

59

14 Ιανουαρίου 2022

Μαρία Γκιρτζή, ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Αρχαιολόγος, Πιστοποιημένη Ξεναγός & Σχεδιάστρια Εκπαιδευτικών Δράσεων

Γιάννης Ξυδόπουλος, ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Αναπλ. Καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας ΑΠΘ

Μία (;) γυναίκα στην Αθήνα...: Οι μαρτυρίες των γραμματειακών πηγών και της εικονογραφίας των αγγείων

Οι ανακοινώσεις αφορούν στην παρουσίαση διαφόρων πτυχών της καθημερινής ζωής των γυναικών στην Αθήνα της Κλασικής Εποχής, όπως αυτές ανιχνεύονται μέσα από τις γραμματειακές μαρτυρίες (φιλοσοφικά έργα, κωμωδίες, τραγωδίες, δικανικούς λόγους) και την εικονογραφία σε αγγεία της περιόδου, αλλά και προγενέστερα.

18 Φεβρουαρίου 2022

Βίκυ Βλάχου, ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Γαλλική Σχολή Αθηνών

«Παῖδες ἄωροι». Η ζωή και ο θάνατος των παιδιών μέσα από τα αρχαιολογικά τεκμήρια και την εικονογραφία

Πώς αντιμετώπιζαν οι αρχαϊκές και κλασικές κοινωνίες και πόλεις τον παιδικό θάνατο; Πού ενταφιάζονται τα μικρά παιδιά και ποιες οι τελετές που σχετίζονται με τον παιδικό θάνατο; Μέσα από τα αρχαιολογικά δεδομένα, την εικονογραφία των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων και τη συμβολή των γραπτών πηγών είναι δυνατόν να προσεγγίσουμε όψεις του ιδιωτικού βίου που σχετίζονται με τη απώλεια των νεαρών μελών της οικογένειας και τον αντίκτυπο που μια τέτοια απώλεια λάμβανε στο πλαίσιο της οικογένειας αλλά και του ευρύτερου

κοινωνικού συνόλου. Η σύντομη ζωή των παιδιών και η σημασία της αποτυπώνεται με ποικίλους τρόπους στα αρχαιολογικά κατάλοιπα και ειδικότερα στην εικονογραφία των αγγείων της κλασικής περιόδου.

Αλεξάνδρα Αλεξανδρίδου, Επίκ. Καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

«Ενθάδε κείται». Οι ταφικές πρακτικές ως οδηγός μελέτης των αρχαίων ελληνικών κοινωνιών

Στόχος του παρουσίασης είναι η κατανόηση των κοινωνικών και ιδεολογικών προεκτάσεων του θανάτου στις πρώιμες κοινωνίες και η ανάδειξη της σημασίας της μελέτης των ταφικών πρακτικών για την ανασύνθεση των αρχαίων κοινωνιών. Ο θάνατος και η διαχείριση της απώλειας αποτελεί κεντρικό ζήτημα των ανθρώπινων κοινωνιών διαχρονικά. Η όποια απώλεια ανακινεί συναισθήματα και οδηγεί στην υιοθέτηση συμπεριφορών και συγκεκριμένων πρακτικών, άμεσα συνδεδεμένων με το χώρο, το χρόνο, την κοινωνική θέση και το ιδεολογικό υπόβαθρο των νεκρών, των συγγενών, και του ευρύτερου κοινωνικού κύκλου. Η παρούσα εισήγηση έχει ως στόχο να τονίσει τη σημασία της μελέτης των υλικών καταλοίπων, όπως τα ταφικά μνημεία, τα σήματα και τα κτερίσματα, και να προβάλει σημαντικές πτυχές των αρχαίων ελληνικών κοινωνιών μέσα από τις εσχατολογικές αντιλήψεις, τις τελετουργίες, τη διαχείριση και τον μετασχηματισμό του νεκρού σώματος.

18 Μαρτίου 2022

Παναγιώτης Τσέλεκας, Επίκ. Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας με έμφαση στη Νομισματική ΑΠΘ

Ερμηνεύοντας το παρελθόν. Ο ρόλος της Νομισματικής

Η Νομισματική, η μελέτη των νομισμάτων και των νομισματομόρφων αντικειμένων, αποτελεί ένα σημαντικό κλάδο των ανθρωπιστικών επιστημών και ουσιαστικό εργαλείο για τη διερεύνηση αρχαιολογικών και ιστορικών ζητημάτων. Τα νομίσματα, ως προϊόντα επίσημων αρχών που παράγονται σε μεγάλες ποσότητες, αποτελούν την κύρια μορφή χρήματος και μέσο συναλλαγών σε πολλές κοινωνίες για περισσότερο από εικοσιπέντε αιώνες. Η εύρεσή τους σε μεγάλους αριθμούς -λόγω της μαζικής τους παραγωγής και της κατασκευής τους από μέταλλο, υλικό με αντοχή στο χρόνο- καθώς και ο πλούτος των παραστάσεων και επιγραφών που φέρουν, τα καθιστούν ένα ουσιαστικό εργαλείο για τη διερεύνηση ζητημάτων που σχετίζονται με την οικονομία, την κοινωνία, την ιδεολογία, τη θρησκεία και την τέχνη των κοινωνιών που τα εξέδωσαν και τα χρησιμοποίησαν. Η παρουσίαση θα τονίσει τις δυνατότητες που προσφέρει η Νομισματική για την ερμηνεία του παρελθόντος επικεντρώνοντας σε συγκεκριμένες περιπτώσεις από την Αρχαία Ελλάδα, τη Ρώμη και το Βυζάντιο.

Ανδρέας Γκουτζιουκώστας, Συντονιστής-ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Αναπλ. Καθηγητής Βυζαντινής Ιστορίας-Θεσμών ΑΠΘ

«Στερρός φύλαξ γραφών καὶ λόγων, πρακτέων κύρωσις ἀσφαλεστάτη»: Οι σφραγίδες ως πηγή του δημόσιου και ιδιωτικού βίου στο Βυζάντιο

Η Σφραγιδογραφία ή Σφραγιστική ή Σιγγιλλογραφία είναι η επιστήμη που μελετά τις σφραγίδες σε κάθε τους μορφή. Οι βυζαντινές σφραγίδες, πλακίδια μικρής διαμέτρου φτιαγμένα από χρυσό (χρυσόβουλλα), άργυρο (αργυρόβουλλα) και ως επί το πλείστον από μόλυβδο (μολυβδόβουλλα), φέρουν κατά κανόνα στον εμπροσθότυπο απεικονίσεις ιερών προσώπων και παραστάσεων και στον οπισθότυπο επιγραφή με τη μορφή κειμένου ή μονογράμματος, στην οποία δηλώνονται τα στοιχεία του κατόχου τους. Σφράγιζαν έγγραφα αυτοκρατόρων, δημοσίων και εκκλησιαστικών λειτουργών αλλά και ιδιωτών, διασφαλίζοντας τη γνησιότητα και την εγκυρότητά τους. Η αξία των σφραγίδων για την ιστορική έρευνα είναι μεγάλη, καθώς μας παρέχουν πληροφορίες για τη διοικητική,

οικονομική, δικαστική, στρατιωτική, εκκλησιαστική και κοινωνική οργάνωση της αυτοκρατορίας.

15 Απριλίου 2022

Αναστασία Βακαλούδη, ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Δρ. Ιστορίας, Δρ. Διδακτικής της Ιστορίας και της Αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας

Η συμβολή των αγιολογικών πηγών στη μελέτη της αγωγής και της μόρφωσης των παιδιών και των εφήβων στο Βυζάντιο: Το παράδειγμα των Πατέρων της Εκκλησίας

Η συμβολή των αγιολογικών πηγών στη μελέτη για τη ζωή, την αγωγή και τη μόρφωση των παιδιών και των εφήβων στο Βυζάντιο είναι σημαντική. Για παράδειγμα, στα κείμενα των Πατέρων της Εκκλησίας ανιχνεύονται αρχαίες ελληνικές και σύγχρονες διδακτικές και παιδαγωγικές αντιλήψεις. Μέσα από τη μελέτη των έργων αυτών μπορεί να διερευνηθεί πού συναντάται και πώς συνυφαίνεται η χριστιανική φιλοσοφική σκέψη των Πατέρων της Εκκλησίας με την αρχαία φιλοσοφική διανόηση (Πλάτων, Αριστοτέλης, Ξενοφών, Ισοκράτης κ.ά.) και πού συμπίπτουν οι απόψεις τους με σύγχρονες διδακτικές και παιδαγωγικές μεθόδους και αρχές. Οι ιεράρχες αντλούν διδακτικά παραδείγματα από διάφορες κοινωνικές τάξεις της εποχής τους και τα συνδέουν με τη ζωή, τις γνώσεις και τις εμπειρίες των παιδιών και των εφήβων. Τα παραδείγματα αυτά προσδίδουν ενάργεια στις διδακτικές και παιδαγωγικές υποδείξεις τους και τις καθιστούν οικείες και κατανοητές στους συγχρόνους τους. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνουν να καθορίσουν κατευθυντήριες γραμμές και στόχους στην αγωγή και τη μόρφωση των παιδιών και των εφήβων της εποχής τους. Παράλληλα, στα έργα τους, με τη διερεύνηση θεμάτων ανατροφής και μόρφωσης, αποτυπώνεται μια παραστατική εικόνα της βυζαντινής κοινωνίας και παρουσιάζεται η ανθηρή αστική ζωή, σε ένα πολυδιάστατο περιβάλλον, με έντονη κινητικότητα, κοσμοπολιτισμό, χριστιανικό αλλά και ελληνιστικό και ρωμαϊκό χαρακτήρα.

61

Δημήτριος Σιδηρόπουλος, Υποψ. διδάκτωρ Βυζαντινής Ιστορίας ΑΠΘ

Τα Τακτικά των Βυζαντινών

Μια σημαντική πρωτογενής πηγή που μας επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση της διοικητικής και στρατιωτικής οργάνωσης του βυζαντινού κράτους είναι τα λεγόμενα *Τακτικά*. Αυτά χωρίζονται στα εθιμοτυπικά τακτικά που περιγράφουν την αυλική εθιμοτυπία και ιεραρχία, δηλαδή τη σειρά με την οποία συμμετείχαν στις αυτοκρατορικές τελετές οι διάφοροι κρατικοί λειτουργοί, στα *εν πολέμοις τακτικά*, εγχειρίδια πολεμολογίας που περιλαμβάνουν οδηγίες προς τους στρατηγούς της αυτοκρατορίας για την πολεμική τέχνη και τακτική, και στα εκκλησιαστικά τακτικά που απεικονίζουν την εκκλησιαστική ιεραρχία. Από το «Στρατηγικόν» του αυτοκράτορα Μαυρικίου, έργο του 6ου αι. έως και το «Τακτικόν» του Γεωργίου Κωδινού, έργο του 14ου αι., τα κείμενα αυτά μας δίνουν μια εναργή εικόνα για διάφορες πτυχές της κρατικής οργάνωσης και της ιδεολογίας της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

20 Μαΐου 2022

Κατερίνα Κοντοπανάγου, ΣΕΠ ΕΛΠ20 ΕΑΠ, Αρχαιολόγος, Διδάσκουσα 407/80, Τμήμα Αρχαιολογίας, Βιβλιοθηκονομίας, Μουσειολογίας Ιονίου Πανεπιστημίου

Στιγμιότυπα της καθημερινής ζωής μέσα από αρχειακά τεκμήρια και ζωγραφικά έργα περιοχών υπό βενετική διοίκηση

Πτυχές της καθημερινότητας αποτυπώνονται παραστατικά στις συμβολαιογραφικές πράξεις, σκιαγραφώντας τον ιδιωτικό, κοινωνικό, θρησκευτικό και οικονομικό βίο του Ελληνισμού υπό βενετική διοίκηση. Η παρούσα εισήγηση εστιάζει σε περιπτώσεις καθημερινών “ηρώων”, εξετάζοντας αρχεία συμβολαιογράφων του 17ου αιώνα από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους - Νομού Κέρκυρας, καθώς επίσης επιγραφικά και εικονογραφικά τεκμήρια, προερχόμενα από ζωγραφικά έργα της περιόδου.

Ιωάννης Βιταλιώτης, Δρ. Βυζαντινής Αρχαιολογίας Ερευνητής στο Κέντρο Έρευνας της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης της Ακαδημίας Αθηνών

Επιγραφές σε ναούς και εικόνες στον υπό οθωμανική κυριαρχία ελληνικό χώρο (περ. 1450-1830): Μία πηγή πληροφοριών για τη μεταβυζαντινή κοινωνία

Οι επιγραφές σε ναούς (συνήθως τοιχογραφίες) και φορητές εικόνες στον υπό οθωμανική κυριαρχία ελληνικό χώρο έχουν μελετηθεί και δημοσιευθεί από τους αρχαιολόγους και ιστορικούς της τέχνης που ασχολούνται με τη μεταβυζαντινή περίοδο. Δεν έχουν τύχει όμως της ιδιαίτερης προσοχής των ιστορικών, μολονότι οι πληροφορίες που αντλούμε από αυτές εμπλουτίζουν σημαντικά τις γνώσεις μας για την ιστορία της περιόδου. Στην παρούσα εισήγηση θα αναφερθούμε στο περιεχόμενο των αφιερωματικών, κυρίως, αλλά και άλλων επιγραφών σε τοιχογραφίες και εικόνες, καθώς και στη σημασία που έχουν αυτές για την προσωπογραφία και την κοινωνία κατά τους μεταβυζαντινούς χρόνους.

Ενδεικτικές εκφωνήσεις Γραπτών Εργασιών

1η Γραπτή Εργασία

Συλλογικά πολιτειακά όργανα και απονομή δικαιοσύνης στην Αρχαία Αθήνα κατά την αρχαϊκή και κλασική περίοδο

A) Να περιγράψετε τη σύνθεση και τη λειτουργία των συλλογικών πολιτειακών οργάνων της Αθήνας με έμφαση στη λήψη των πολιτικών αποφάσεων.

B) Να αναπτύξετε τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος απονομής δικαιοσύνης.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

1) Μήλιος Α., «Η έννοια του ελεύθερου πολίτη», στο *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα I*, τ. Α': *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Αρχαία Ελλάδα* (Πάτρα 2000): 23-113.

2) Μπιργάλης Ν., «Ο αρχαίος δημόσιος βίος, πολιτική ζωή και τάξεις: δικαστική, στρατιωτική και θρησκευτική ζωή», στο *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα I*, τ. Α': *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Αρχαία Ελλάδα* (Πάτρα 2000): 115-238.

3) Δίπλα Α., «Δημοκρατία, ολιγαρχία και κατανομή της εξουσίας», στο *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα I*, *Ανθολόγιο-Κείμενα από τη Σύγχρονη Βιβλιογραφία* (Πάτρα 2008): 17-33.

4) Δ. Ι. Κυρτάτας και Σπ. Ι. Ράγκος, *Η Ελληνική Αρχαιότητα: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας* 2012. 1. Αρχαϊκή εποχή, 2. Νομοθέτες και τύραννοι (2.1. Να συγκαλείς τη συνέλευση των πολιτών σε διαστήματα τακτά) https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_015.html?prev=true

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ * Καταληκτική ημερομηνία υποβολής εργασιών: **Δευτέρα, 22 Νοεμβρίου 23:59**. * Οι εργασίες υποβάλλονται αποκλειστικά μέσω της πλατφόρμας moodle, η οποία κλειδώνει στις 23:59 της καταληκτικής ημερομηνίας. Μετά την ώρα αυτή αποκλείεται η υποβολή εκπρόθεσμων εργασιών, ασχέτως αν έχουν αποσταλεί νωρίτερα και με άλλο τρόπο.

* Η έκταση του δοκιμίου ορίζεται σε 1800 λέξεις (σε αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία στην πρώτη σελίδα / εξώφυλλο της εργασίας και η Βιβλιογραφία). Η μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση του δοκιμίου επηρεάζει αρνητικά τη βαθμολογία.

Οδηγίες προς τους φοιτητές

Σε αυτή την εργασία θα εξετάσετε τα εξής: - σε σχέση με το πρώτο ζητούμενο καλείστε α) να εντοπίσετε τα συλλογικά όργανα της αθηναϊκής πολιτείας, β) να προσδιορίσετε τη σύνθεσή τους και γ) τον ρόλο τους στη λήψη αποφάσεων και τις σχετικές διαδικασίες (πλην των δικαστικών αποφάσεων που θα τις εξετάσετε σε σχέση με το δεύτερο ζητούμενο). Και τα τρία

αυτά επιμέρους θέματα θα πρέπει να τα δείτε λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις και μεταβολές που λαμβάνουν χώρα κατά την αρχαϊκή και κλασική περίοδο. - σε σχέση με το δεύτερο ζητούμενο καλείστε α) να εξετάσετε τους αξιωματούχους και β) τα συλλογικά όργανα που απονέμουν τη δικαιοσύνη, καθώς και τα πεδία των δικαιοδοσιών τους, και γ) να δείτε μερικά πρόσθετα χαρακτηριστικά του συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Το κείμενό σας πρέπει να χωρίζεται σε ενότητες ή και υποενότητες, οι οποίες θα φέρουν τίτλους που θα αποδίδουν με συντομία το περιεχόμενό τους. Ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται τα ζητούμενα της εργασίας στην εκφώνηση του θέματος μπορούν να σας καθοδηγήσουν στην δομή του κειμένου σας. Δηλαδή, οι ενότητες ή υποενότητες του κειμένου σας μπορούν να αντιστοιχούν στα ζητούμενα της εργασίας. Στην αρχή της εργασίας πρέπει να υπάρχουν «περιεχόμενα», στα οποία θα καταγράψετε το σύνολο των ενοτήτων και υποενοτήτων της εργασίας σας (μαζί με τους τίτλους τους), όπως επίσης την εισαγωγή και τα συμπεράσματα. Στην εισαγωγή μπορείτε να δώσετε ένα γενικό πλαίσιο που να 'αγκαλιάζει' το θέμα της εργασίας και να αναφέρεται γενικά στην πόλη ή ειδικότερα στην Αθήνα. Στα συμπεράσματα καλείστε να κάνετε μια συνοπτική ανακεφαλαίωση των όσων έχετε παρουσιάσει στην εργασία προσπαθώντας να αποτιμήσετε τους διαφορετικούς ρόλους των ιδίων σωμάτων μέσα στο αθηναϊκό πολίτευμα και τη συμβολή των συλλογικών σωμάτων στην πορεία προς τη δημοκρατία. Η εργασία πρέπει να είναι ένα δικό σας κείμενο, το οποίο θα αποτυπώνει τη δική σας σκέψη. Για κάθε πληροφορία που χρησιμοποιείτε από τα κείμενα της βιβλιογραφίας θα πρέπει να παραπέμπετε. Οι παραπομπές πρέπει να βρίσκονται σε υποσημειώσεις και όχι εντός του κειμένου. Αν βρείτε αποκλίσεις απόψεων ανάμεσα στους ειδικούς στη βιβλιογραφία που θα μελετήσετε, είναι πολύ καλό να το επισημάνετε σε υποσημείωση. Στις παραπομπές συστήνουμε να χρησιμοποιείτε το σύστημα των συντομογραφιών. Μια συντομογραφία συγκροτείται από το επίθετο του συγγραφέα, το έτος έκδοσης του βιβλίου ή άρθρου στο οποίο παραπέμπετε και την σελίδα ή τις σελίδες (π.χ. Μπιργάλιας 2000, σελ. Χ). Το σύστημα των συντομογραφιών σας απαλλάσσει από πρόσθετο αριθμό λέξεων και ποσοστά κειμενικής ομοιότητας. Στην βιβλιογραφία θα δώσετε τα πλήρη στοιχεία των βιβλίων και άρθρων που χρησιμοποιήσατε. Π.χ. Μπιργάλιας Ν., «Ο αρχαίος δημόσιος βίος, πολιτική ζωή και τάξεις: δικαστική, στρατιωτική και θρησκευτική ζωή», στο Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα Ι, τ. Α': Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Αρχαία Ελλάδα (Πάτρα 2000): 115-238.

ΘΕΜΑ 4ης ΕΡΓΑΣΙΑΣ [ακαδημαϊκό έτος: 2021-22]

Η Εκκλησία κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο. Να παρουσιάσετε: α) τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του κλήρου καθώς και την επίδραση επισκόπου και κληρικών στη βυζαντινή κοινωνία β) τον ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας την εποχή της Τουρκοκρατίας

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Ευθυμιάδης, Σ. (2001). «Ο βυζαντινός θρησκευτικός βίος» [Κεφάλαιο]. Στο Ευθυμιάδης, Σ. κ.ά. 2001. Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα Ι, τόμ. Β', Αθήνα, Εκδ. ΕΑΠ, σσ. 205-274.
- Κυρκίνη-Κούτουλα, Α. (2001). «Ο δημόσιος... κυριαρχίας» [Κεφάλαιο]. Στο Ευθυμιάδης, Σ. κ.ά. 2001. Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα Ι, τόμ. Β', Αθήνα, Εκδ. ΕΑΠ, σσ. 275-353.
- Flusin, B. (2007). «Οι δομές της αυτοκρατορικής εκκλησίας». Στο Morisson, C. 2007. Ο Βυζαντινός Κόσμος Ι - Η Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (330-641), μετάφρ. Α. Καραστάθη, Αθήνα, Εκδ. Πόλις, σσ. 193-224.
- Παπασταματίου, Δ., Κοτζαγεώργης, Φ. (2015). «Η Εκκλησία» [Κεφάλαιο]. Στο Παπασταματίου, Δ., Κοτζαγεώργης, Φ. 2015. Ιστορία του νέου ελληνισμού κατά τη διάρκεια

της οθωμανικής πολιτικής κυριαρχίας [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. κεφ 3. <http://hdl.handle.net/11419/4724> Καταληκτική ημερομηνία υποβολής εργασιών: Δευτέρα, 09/05/2022 και ώρα 23.59'. Η έκταση του δοκιμίου ορίζεται σε 1800 λέξεις (σε αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία στην πρώτη σελίδα / εξώφυλλο της εργασίας και η Βιβλιογραφία). Η μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση του δοκιμίου επηρεάζει αρνητικά τη βαθμολογία.

Οδηγίες προς τους Φοιτητές

Στην παρούσα εργασία καλείστε να περιγράψετε ως προς το πρώτο ερώτημα την οργάνωση και τις αρμοδιότητες του κλήρου καθώς και την επίδραση του επισκόπου και των κληρικών στη βυζαντινή κοινωνία. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αναφερθούν οι βαθμοί ιεροσύνης, τα καθήκοντα κάθε βαθμίδας, ο ρόλος που διαδραμάτιζαν ανά περιόδους οι επίσκοποι και ο κλήρος σε σχέση με την κοινωνία και η επιρροή τους στον λαό. Ως προς το δεύτερο ερώτημα θα πρέπει να αναδείξετε τον ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας με βάση το θεσμικό πλαίσιο που της αναγνωρίστηκε από τους Οθωμανούς, περιγράφοντας συνοπτικά όλο το φάσμα της δραστηριότητας και της προσφοράς της σε σχέση με τον υπόδουλο Ελληνισμό.

Γράμματα Ι: Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Φιλολογία

Συντονιστής: Καθηγητής Αμφιλόχιος Παπαθωμάς

Επιλεγμένες δημοσιεύσεις ΣΕΠ

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ

1.Βασιλιάς και φαρμακός. Η τραγωδία Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή, Αθήνα 2020. ISBN: 978-618-84454-3-7 (σε συνεργασία με τον Β. Π. Βερτουδάκη). Το σώμα των αττικών κληρονομικών λόγων. Οι ακέραια σωζόμενοι λόγοι, Αρχαία ελληνική και βυζαντινή γραμματεία 1, Αθήνα 2021. ISBN: 978-618-85603-3-8 (σε συνεργασία με τη Ρ. Χατζηλάμπρου).

2.Άνδρὸς τελείου δῶμ' ἐπιστρωφωμένου. Η τραγωδία Αγαμέμνων του Αισχύλου. Εισαγωγή – Κείμενο – Μετάφραση – Σχόλια, Αθήνα 2021 (σσ. 900). Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Γραμματεία 4, ISBN: 978-618-85603-2-1 (σε συνεργασία με τη Μ. Θωμά).

3.«Late Antique and Early Medieval Greek Private and Business Letters on Papyrus: A World of Words and Emotions», στο: Α. Παπαθωμάς – Γ. Κάρλα – Δ. Σταμάτης (επιμ.), "Ήματα πάντα. Τιμητικός τόμος στον Καθηγητή Ανδρέα Ι. Βοσκό.

4.Studies on Classical, Byzantine and Modern Greek Literature, Philosophy and Culture in Honour of Prof. Andreas I. Voskos, Αθήνα 2020, σσ. 273–306.

5.«Dexippos und Thukydides», στον τόμο: F. Mitthof – G. Martin – J. Grusková (επιμ.), Empire in Crisis: Gothic Invasions and Roman Historiography. Beiträge einer internationalen Tagung zu den Wiener Dexipp-Fragmenten (Dexippus Vindobonensis). Wien, 3.–6. Mai 2017, Tyche Supplementband 12, Wien 2020, σσ. 135–144

Για τη συνολική μου επιστημονική παραγωγή κατά το χρονικό διάστημα 2019-2022, δηλ. δέκα (10) βιβλία, και εικοσιέννα (21) άρθρα, βλ.

http://www.phil.uoa.gr/fileadmin/phil.uoa.gr/uploads/Tomeas_Classics/classics_general_files/AMPHIL.__Biographiko_List_of_Publications__Istoseli__da_tome__a_27_Dek_2021_.pdf

ΡΟΖΑΛΙΑ ΧΑΤΖΗΛΑΜΠΡΟΥ

- 1) (2021, Βιβλίο) R. Hatzilambrou & A. Papathomas, The Corpus of the Attic Inheritance Speeches. The Complete Speeches. Athens. ISBN 978-618-85603-3-8.
- 2) (2019, άρθρο) R. Hatzilambrou, "A Lesson of Self-Control to Alexander in an Ashmolean Ostrakon" Chronique d'Égypte 94: 118–124.
- 3) (2020, άρθρο) R. Hatzilambrou, "Greek Teachings about Forensic Narrative", in M. Edwards, D. Spatharas (eds.), Forensic Narratives, pp. 230–248. London and New York
- 4) (2020, άρθρο) R. Hatzilambrou, "Constructing the Identity of Timarchus in Aeschines 1", in J. Philonik, B. Griffith-Williams, J. Kucharski (eds.), The Making of Identities in Athenian Oratory, pp. 47-62. London and New York.

- 5) (2021, ἄρθρο) R. Hatzilambrou, “Was the Athenian State in the Classical Period Indifferent to Mother-Absence?”, in S. R. Huebner and D. Ratzan (eds.), *Missing Mothers. Maternal Absence in Antiquity*, pp. 57-69. Leuven.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΣΑΚΜΑΚΗΣ

- 1) Tsakmakis, A., “Narrative and Identity in Thermopylae (Herodotus 7.201-239)”, in: van Gils, L. - de Jong, I.J.F. - Kroon, C.H.M (eds.), *Textual Strategies in Greek and Latin War Narrative*, Amsterdam Series in Classical Philology (Leiden: Brill), 2019, 91-113.
- 2) Tsakmakis, A., “‘I’ll imitate Helen’! Troubling text-worlds and scripts in Aristophanes’ *Thesmophoriazousae*”. In P. Meineck (ed.), *Routledge Companion to Classics and Cognitive Theory*. London 2019, 156-168.
- 3) Tsakmakis, A., “The necessity of writing: The introduction of Plato’s *Theaetetus*”, in: E. Kaklamanou – M. Pavlou – A. Tsakmakis (eds.), *Framing the Dialogues. How to read Openings and Closures in Plato*, Leiden-Boston, Brill, 2021, 199-217.
- 4) Tsakmakis, A., “Zum Text des Cairo-Papyrus der *Hellenica Oxyrhynchia* (P. Cairo temp. inv. no. 26/6/27/1/35), 1-5”, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 222 (2021).
- 5) Tsakmakis, A., “The Dark Side of a Narrative. The Power of Emotions, Digressions, and Historical Causes in the *Hellenica Oxyrhynchia*”, in: M. de Bakker – B. van den Berg – J. Klooster (eds.), *Emotions and Narrative in Ancient Literature and beyond*, *Studies in Honour of Irene de Jong*, Leiden-Boston, Brill, 2022.

**Ελληνική Φιλοσοφία και Επιστήμη: Από την Αρχαιότητα έως τον 20ο
Αιώνα**

Συντονιστής: Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Βλαχάκης

Γράμματα II: Νεοελληνική Φιλολογία (19ος και 20ος αιώνες)

Συντονίστρια: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γεωργία Πατερίδου

**ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ-ΟΥΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΠ30 (ΣΕΠ ΚΑΙ ΔΕΠ) ΜΕ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
ΠΕΡΣΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗ**

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

- 1) *Το πικαρικό μυθιστόρημα και η παρουσία του στον ελληνικό 19ο αιώνα. Από τον Ερμήλο (1817) ως την Πάπισσα Ιωάννα (1866)*, εκδ. Άρτεμις, Αθήνα 2018, 461 σελίδες. [Σειρά: Δοκίμια/Μελέτες] (ISBN 978-618-83831-0-4).
- 2) Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, «Θάνατος στα ξένα» και άλλα διηγήματα, εκδ. Άρτεμις, Αθήνα, Ιούλιος 2020, 93 σελίδες. [Φιλολογική επιμέλεια – Επίμετρο – Γλωσσάριο – Κατάλογος πρώτων δημοσιεύσεων] (ISBN 978-618-5481-00-1)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΤΟΜΟΥΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- 1) «Το πικαρικό μυθιστόρημα στον ελληνικό 19^ο αιώνα / La novella picaresca en el siglo XIX griego», *Tribuna Abierta de Estudios Hispano-Helenos*, τχ. 1 (Χειμώνας-Άνοιξη 2019), 85-89. Διαθέσιμο στο: http://tribunajournal.eap.gr/TRIBUNA_JOURNAL_2019.pdf.
- 2) «Η αναζήτηση μιας γνήσιας πνευματικότητας ως αντίδραση στις παθογένειες της μεταπολιτευτικής εποχής: η περίπτωση του αναρχοχριστιανού μυστικιστή Γιώργου Καμπασακάλη (1952-2002)», *Πρακτικά του Επιστημονικού Συνεδρίου «Μεταπολίτευση 1974-1981: Λογοτεχνία και πολιτισμική ιστορία (Ρέθυμνο, 15-17 Νοεμβρίου 2019)»*, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλολογίας, 2021, 301-324.

ΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

- 1) «Λογοτεχνικές μεταπλάσεις και ανασηματοδοτήσεις του μύθου της Πάπισσας (20ός-21ος αιώνας): Η θεατρική μεταφορά της Βαρυτά Ρουβέσ (1984) και η συνομιλία της με τη ροϊδική Πάπισσα Ιωάννα», *Πρακτικά Ζ' Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας σε συνεργασία με τον Τομέα νεοελληνικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και το ΕΑΠ, με θέμα «Μύθος/Μύθοι στη Λογοτεχνία» (Αθήνα, 13-16 Μαΐου 2021)*, εκδόσεις ΕΑΠ, Αθήνα, 2022 (υπό έκδοση).

ΛΑΜΠΡΟΣ ΒΑΡΕΛΑΣ

ΒΙΒΛΙΑ

1. Μετά θάρρους ανησυχίαν εμπνέοντος. *Η κριτική πρόσληψη του Γ. Μ. Βιζυηνού (1873-1896)*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2014, σελ. 478.
2. Γιάννης Σκαρίμπας, *Το Βατερλώ δυο Γελοίων. Δράμα σε τρεις πράξεις (1939)*. Φιλολογική επιμέλεια: Λάμπρος Βαρελάς. Αθήνα, Νεφέλη, 2017, σελ. 288.
3. (Σε συνεργασία με τον Σωτήρη Τσέλικα), Εμμανουήλ Δ. Ροΐδης, *Οι ετήσιες επιθεωρήσεις στην «Ωρα» (1878-1889)*. Φιλολογική επιμέλεια: Λάμπρος Βαρελάς – Σωτήρης Τσέλικας, Αθήνα, Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, 2021, σελ. 376.
4. Κωστής Παλαμάς, *Διηγήματα*, Αθήνα, Ίδρυμα Κωστή Παλαμά, 2022, σελ. 342 (Άπαντα Κωστή Παλαμά, τόμ. 12).

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

1. Διαδικτυακό Διεθνές Επιστημονικό Συμπόσιο: Πολιτισμικές Μεταφορές. Διαμεσολαβήσεις και διαμεσολαβητές στη σύγχρονη Ελλάδα (1830-1940) (Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / ΕΙΕ – Γαλλική Σχολή Αθηνών). Θέμα: «Ο ρόλος του ημερήσιου τύπου στην πολιτισμική διαμεσολάβηση: 19ος αιώνας» (10-11-12.2020). (Βλ. Δημοσιεύματα, αρ. 151)

ΑΘΗΝΑ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

ΒΙΒΛΙΑ:

1. *Συνομιλίες ποιητών. Μεταπλάσεις, παρωδίες και αντίλογοι στη νεοελληνική ποίηση του 20ού αιώνα*, Gutenberg, Αθήνα 2019.
2. *Μαρία Κυρτζάκη*, Γκοβόστης, Αθήνα 2020.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΕΣ ΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΩΝ:

1. Επιμέλεια και συμμετοχή σε επιστημονικό τόμο:
«Ανάμεσα στον περιοδικό και τον ημερήσιο Τύπο: ο Τάκης Παπατσώνης ως κριτικός (1935-1936)», στο: *Δώρα σεμνά. Τόμος τιμητικός για την καθηγήτρια Μάρθα Καρπόζηλου*, επιμέλεια Αθηνά Βογιατζόγλου, Δημήτρης Γεωργακόπουλος, Ανδρέας Μπρούζος και Ιωάννης Πολέμης, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2021.
2. Επιμέλεια, εισαγωγή και τρία μελετήματα στο αφιέρωμα στον Άγγελο Σικελιανό του διαδικτυακού περιοδικού Χάρτης, Απρίλιος 2022.

Λινκ: <https://www.hartismag.gr/hartis-40/afierwmata/aghghelos-sikelianos>

ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ

1. *Ερωτοπαίγνια*, Κέδρος 2019.

ΤΑΚΗΣ ΚΑΓΙΑΛΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

I. Μονογραφίες

1. *Cavafy's Hellenistic Antiquities: History, Archaeology, Empire*. Μονογραφία. London and New York: Palgrave Macmillan (New Antiquities Series), 2023 (υπό έκδοση).
2. *Η ποιητική του Γ. Σεφέρη και η κριτική*. Μονογραφία. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα-Κάλλιπος+, 2023 (υπό εκπόνηση).

II. Μελέτες και άρθρα

1. «"Out of the box," at last: Teaching with the Cavafy Archive's Digital Collection», in *Approaches to Teaching the Works of C. P. Cavafy*, ed. by Peter Jeffreys and Demetres Tryphonopoulos, Approaches to Teaching World Literature Series, Modern Language Association of America (PMLA), 2022 (υπό έκδοση).
2. (με τη Χριστίνα Κώστογλου) «Η Ελληνική Επανάσταση στη λογοτεχνική παραγωγή του Δημήτριου Αινιάνος», στον τόμο «*Ιδού, γλυκέ Φιλόπατρι, της λύρας μου τα μέλη*»: *Η λογοτεχνία στην Επανάσταση και στα πρώτα χρόνια του ελληνικού κράτους*, επιμ. Αγγέλα Καστρινάκη, Δημήτρης Πολυχρονάκης, Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2022 (υπό έκδοση).
3. Πρόλογος στην ελληνική έκδοση, David Morley & Philip Neilsen, επιμ., Οδηγός δημιουργικής γραφής του Πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ, Μτφρ. Ροζαλί Σινοπούλου, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ, 2021.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΕΤΣΙΟΣ

1. «Ξαναδιαβάζοντας τον Γεράσιμο Μαρκορά και το μεταφραστικό του έργο», στο: *Τιμητικός τόμος αφιερωμένος στη μνήμη του Καθηγητή του ΤΞΓΜΔ του Ιονίου Πανεπιστημίου Χάρη Κατσούλη*, επ. Α. Παριανού, Π. Κελάνδριας & Γ. Κεντρωτής, Αθήνα, Δίαυλος, 2021, σ. 138-154.
2. «Η μετάφραση των ακριτικών ποιημάτων του Σικελιανού τη δεκαετία του '40», *Χάρτης* [2022] 40 [<https://www.hartismag.gr/hartis-40/afierwma/i-metafrasi-ton-akritikwn-poiimatwn-toi-sikelianoy-ti-dekaetia-toi-40>]
3. «Ο Καρυωτάκης ως μεταφραστής της πεζογραφίας», *Πόρφυρας* [Κ. Γ. Καρυωτάκης: Σύμβολα εμείναμε καιρών. Τα Πρακτικά ενός Συνεδρίου] 2022: 177-178: 261-269.
4. «Η Οδύσσεια της γραφής του Αλέξη Πανσέληνου», *δε/κατα* [2022] 69: 150-157.
5. Στο μεταίχμιο της μετάφρασης: Ντίνος Χριστιανόπουλος», *σταφυλή* [2022] 2: 83-108.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1. «Μοιράζοντας τα δύσκολά σου όνειρα». *Η ποιητική φωνή του Κλείτου Κύρου* (σε συνεργασία με την Έλλη Φιλοκύπρου), Νεφέλη, Αθήνα 2017.

ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ (επιλογή)

2. «Πτυχές της ποίησης του Μιχάλη Κατσαρού: Η αβέβαιη αναζήτηση του εαυτού», *Θέματα Λογοτεχνίας* 61 (Σεπτ.-Δεκ. 2019) 29-35.
3. «Η μεταφρασμένη ξένη λογοτεχνία στο περιοδικό *Εστία* (1876-1895)», *Κονδυλοφόρος* 17 (2019) 229-280.
4. «Ο Αλέξης Ζήρας μπροστά στις “απόκρυφες θύρες του [ποιητικού] αναπάντεχου”», *Νέα Εστία* 1884 (Σεπτ. 2020) 188-193.
5. «Η μεταφρασμένη ξένη λογοτεχνία στο περιοδικό *Εστία* (1876-1895). Ορισμένες διαπιστώσεις», *Κονδυλοφόρος* 18 (2020) 31-60.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

1. «Η τελευταία φουστανέλα. Η πολιτισμική μνήμη του Εικοσιένα στον *Λουκή Λάρα* του Δημ. Βικέλα (1879), *Νέα Εστία* 1882 (2019) 803-818.
2. “Zorba the Greek. From the Syrtaki dance to the Eurogroup”, κοινό άρθρο με τον Κώστα Καραβίδα στο συλλογικό τόμο Panayis Panayiotopoulos – Dimitris P. Sotiropoulos (eds), *Political and Cultural Aspects of Greek Exoticism*, Palgrave, London, 2019 σ. 81-93.
3. «Αταίριαστες περικεφαλαίες», επίμετρο στο βιβλίο Κ.Θ. Δημαράς- Φίλιππος Ηλιού, *Η ιδεολογική προπαγανδία της επανάστασης*, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 2020, σ. 23-46.
4. «Ο ποιητής και ο σοφιστής : Ρητορική και ιστορική φαντασία στον “Δημάρατο” του Κ. Π. Καβάφη, στο συλλογικό τόμο : Ελένη Γκαστή (επιμ.) *Δόσις αμφιλαφής*. Τιμητικός τόμος

για την ομότιμη καθηγήτρια Κατερίνα Συνοδινού, *Carpe Diem*, Ιωάννινα, 2020, σ. 559-593.

5. «“Η μέλλουσα κοινωνία”. Η τέχνη του μυθιστορήματος και η τέχνη της διακυβέρνησης στον Λέανδρο (1834) του Παν. Σούτσου, στο συλλογικό τόμο : Ι. Πολέμης, Α. Μπρούζος, Α. Βογιατζόγλου, Δ. Σ. Γεωργακόπουλος (επιμ.). *Δώρα*

ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΑΤΕΡΙΔΟΥ

Εισαγωγές και επίμετρο σε βιβλία

1. «Εισαγωγή» σε συνεργασία με τον Ν.Ε. Καραπιδάκη στο Ρόδης Ρούφος *Οι Γραικύλοι*, Αθήνα, Εστία, 2022, σσ. 13-57.
2. «Θεωρία λογοτεχνίας και δημιουργική γραφή», επίμετρο στο David Morley -Philip Neilsen (επιμ.) *Οδηγός Δημιουργικής Γραφής του Cambridge*, μτφ. Ροζαλί Σινοπούλου, Αθήνα, εκδόσεις ΕΑΠ, 2021, σσ. 297-301.
3. Εισαγωγή στο Ανδρέας Καρκαβίτσας *Ο Ζητιάνος Der Bettler*, μτφ. Ulf-Dieter Klemm, Freie Universität Berlin, Edition Romiosini, 2017, σσ. 7-18.

Πρόσφατα δημοσιεύματα

1. «Λογοτεχνία και κρίσεις: Διερευνώντας πτυχές του πρόσφατου παρελθόντος σε δύο λογοτεχνικά κείμενα» στο περιοδικό *Νέα Εστία*, τχ. 1889 (Δεκέμβριος 2021) 1046-1056.
2. «Ο Γιώσεφ Ελιγιά ως λογοτεχνικός χαρακτήρας και ως λογοτέχνης: το παράδειγμα του Έλληνα Εβραίου διανοούμενου» στο περιοδικό *Νέα Εστία*, τχ. 1886 (Μάρτιος 2021) 327-337.

71

ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗ-ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ (2020-2022)

Αυτοτελή – Επιμέλειες (έκδοση κειμένου και Συλλογικά έργα)

1. Πολυκανδριώτη Ουρανία (Έκδοση κειμένου. Επιμέλεια – Εισαγωγή), Θεολόγος Παναγιωτίδης, «Από Ροστόβ εις Μυτιλήνην, 1919». *Το ημερολόγιο μιας φυγής*, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών – Αυτοτελή δημοσιεύματα του Τομέα Νεοελληνικών Ερευνών - 161, Αθήνα 2021, 116 σελ. [ISBN: 978-960-7905-95-6]
2. <https://anavathmis.eu/e-books/#1573422813134-6be44380-d9c7>
3. Polycandrioti Ourania (επιμέλεια σε συνεργασία), *De 1821 à 1922. La France en Grèce, La Grèce en France*, dossier thématique sous la direction de Tassos Anastassiadis et Ourania Polycandrioti, *Rives Méditerranéennes* no. 63, Presses Universitaires de Provence, Aix-Marseille Université, 2022, 126 pages.
4. [ISSN 2103-4001]

Άρθρα – μελέτες

1. Πολυκανδριώτη Ουρανία, «Από τη λογοτεχνική μυθοπλασία στην ιστορική έρευνα», στο *Σταυροδρόμι Ιστορίας και Λογοτεχνίας. Οκτώ κείμενα*, επιμέλεια Γεράσιμος Μέρμανος, Νικήτας Σινιόσογλου, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ψηφιακές εκδόσεις 04, Αθήνα 2020, σ. 13-20. <https://anavathmis.eu/e-books/#1573422809019-ffd3837c-0760>

ΕΛΛΗ ΦΙΛΟΚΥΠΡΟΥ

Μονογραφία:

1. *Ο απόκρημνος χωροχρόνος της ποίησης: Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, Γιώργος Γεωργούσης, Ζέφη Δαράκη, Βύρων Λεοντάρης, εκδ. Νεφέλη, 2019*

Άρθρα:

2. «Μυστικό τραγούδι και ασμίλευτο άγαλμα: η αναβολή του μηνύματος στον ποιητικό λόγο του Νίκου Εγγονόπουλου και του Νικηφόρου Βρεττάκου», *Φιλολογος*, τχ. 176 (Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2019) 200-219.

3. «Το δαχτυλίδι μου εφαρμόζει ακριβώς στον παράμεσο του ανέμου: όψεις του βαθύτερου ρεαλισμού στην ποίηση του Γιάννη Ρίτσου», *Θέματα Λογοτεχνίας*, τχ. 62 (Μάιος - Αύγουστος 2020) 11-39.

4. «'The future is what artists are': Ο προσεταιρισμός του μέλλοντος στην ποίηση της Μαρίας Πολυδούρη και του Κ. Γ. Καρυωτάκη», *Κονδυλοφόρος*, τχ. 19 (2021) 93-111.

5. Συνπιμέλεια τόμου, σε συνεργασία με τη Σταματία Λαουμτζή και τον Hero Hokwerda: *Με τον ρυθμό της μνήμης. Τριάντα τρία συν δύο κείμενα. Αφιερωματικός τόμος για τον ποιητή Μιχάλη Πιερή*: Θα κυκλοφορήσει εντός του Ιουνίου 2022 από τη Νεφέλη.

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΛΠ30 2021-2022

ΕΛΠ 30/ ΓΡΑΜΜΑΤΑ II

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (19ος και 20ός αιώνας)

Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022

Συντονίστρια: Επίκ. Καθηγήτρια Γεωργία Πατερίδου

72

Θέμα πρώτης γραπτής εργασίας

Λαμβάνοντας υπόψη τα τρία πρώτα κεφάλαια του *Εγχειριδίου μελέτης* και τις σχετικές σελίδες από τα βιβλία του Λ. Πολίτη και του R. Beaton, διαβάστε από το *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων*,

1. Τα ποιήματα «Η Ξανθούλα», «Η Φαρμακωμένη» και το απόσπασμα VI από το Β' Σχεδιάσμα των *Ελεύθερων Πολιορκημένων* του Διονύσιου Σολωμού και εξετάστε συγκριτικά πώς παρουσιάζεται η γυναίκα στα τρία έργα.

(600 λέξεις)

2. Τον «Ωκεανό» του Ανδρέα Κάλβου και το απόσπασμα από τον *Φωτεινό* του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη και σχολιάστε πώς αναδεικνύεται στο κάθε ποίημα η αγάπη για την πατρίδα.

(600 λέξεις)

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας: **Δευτέρα, 22.11.2021.**

Καλή επιτυχία!

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Όσον αφορά τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση τηρήστε πιστά τις σχετικές οδηγίες που θα βρείτε στον σύνδεσμο <https://study.eap.gr/mod/folder/view.php?id=2491>. (Θα συνδεθείτε με όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης και θα επισκεφτείτε την ενότητα «Συμπληρωματικό υλικό»/«Βιβλιογραφική τεκμηρίωση στις γραπτές εργασίες.doc»).
2. Μη χρησιμοποιείτε πρόλογο και επίλογο, αλλά απαντήστε στα συγκεκριμένα ζητούμενα.
3. Αποφύγετε την παράφραση (=αναλυτική παράθεση του «νοήματος») των λογοτεχνικών κειμένων και επικεντρωθείτε στα ζητούμενα της εργασίας.
4. Αποφύγετε την παρουσίαση της ζωής και του έργου των λογοτεχνών και επικεντρωθείτε στα συγκεκριμένα κείμενα.
5. Ο σχολιασμός σας θα πρέπει να τεκμηριώνεται με αναφορά στα συγκεκριμένα αποσπάσματα.
6. Η μεγάλη υπέρβαση του ορίου των λέξεων αξιολογείται αρνητικά.

ΕΛΠ 30/ ΓΡΑΜΜΑΤΑ II

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (19ος και 20ός αιώνες)

Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022

Συντονίστρια: Επίκ. Καθηγήτρια Γεωργία Πατερίδου

73

Θέμα δεύτερης γραπτής εργασίας

Αφού μελετήσετε το έβδομο κεφάλαιο του *Εγχειριδίου μελέτης* και τις σχετικές σελίδες από τα βιβλία του Λ. Πολίτη και του R. Beaton, διαβάστε προσεκτικά, από το *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων (ΑΛΚ)*, το ποίημα του Κ. Π. Καβάφη "Ο Δαρείος" (1920). Στη συνέχεια προχωρήστε στη σύνταξη της εργασίας σας με βάση τους ακόλουθους άξονες:

α) Συζητήστε τη διαπλοκή της Ποίησης με την Ιστορία στο ποίημα, λαμβάνοντας υπόψη και τα συναφή υπερκειμενικά σχόλια στο Εναλλακτικό Διδακτικό Υλικό (ΕΔΥ) της Θ.Ε.

<https://study.eap.gr/mod/lesson/view.php?id=17729&pageid=2745>

β) Προσπαθήστε να εντοπίσετε στο ποίημα τις δύο κύριες εκδοχές της καθαφικής ειρωνείας.

γ) Δοκιμάστε να συγκρίνετε τον χαρακτήρα του Φερνάζη με εκείνον του ανώνυμου ποιητή στο ποίημα "Πτολεμαίος Ευεργέτης (ή Κακεργέτης)" (ατελής, 1922), που επίσης θα βρείτε στο ΑΛΚ.

Συνολική έκταση της εργασίας: **περ. 1200 λέξεις.**

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας: **Δευτέρα, 24.01.2022.**

Καλή επιτυχία!

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Όσον αφορά τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση τηρήστε πιστά τις σχετικές οδηγίες που θα βρείτε στον σύνδεσμο <https://study.eap.gr/mod/folder/view.php?id=2491>. (Θα συνδεθείτε με όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης και θα επισκεφτείτε την ενότητα «Συμπληρωματικό υλικό»/«Βιβλιογραφική τεκμηρίωση στις γραπτές εργασίες.doc»).
2. Μη χρησιμοποιείτε πρόλογο και επίλογο, αλλά απαντήστε στα συγκεκριμένα ζητούμενα.
3. Αποφύγετε την παράφραση (=αναλυτική παράθεση του «νοήματος») των λογοτεχνικών κειμένων και επικεντρωθείτε στα ζητούμενα της εργασίας.
4. Αποφύγετε την παρουσίαση της ζωής και του έργου των λογοτεχνών και επικεντρωθείτε στα συγκεκριμένα κείμενα.
5. Ο σχολιασμός σας θα πρέπει να τεκμηριώνεται με αναφορά στα συγκεκριμένα αποσπάσματα.
6. Η μεγάλη υπέρβαση του ορίου των λέξεων αξιολογείται αρνητικά.

ΕΛΠ 30/ ΓΡΑΜΜΑΤΑ II

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (19ος και 20ός αιώνας)

Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022

Συντονίστρια: Επίκ. Καθηγήτρια Γεωργία Πατερίδου

74

Θέμα τρίτης γραπτής εργασίας

1. Αφού διαβάσετε τα ποιήματα «[Τι νέοι που φτάσαμεν εδώ...]» (1927) του Κώστα Καρυωτάκη και «Η'» από το *Μυθιστόρημα* (1935) του Γιώργου Σεφέρη (*Ανθολόγιο Νεοελληνικών Λογοτεχνικών Κειμένων*, σελ. 436-437) και τις αντίστοιχες σελίδες για τους δύο ποιητές από το *Εγχειρίδιο Μελέτης* και τις γραμματολογίες των Λίνου Πολίτη και Roderick Beaton, να εξετάσετε συγκριτικά τον τρόπο με τον οποίο αποτυπώνεται σε κάθε ποίημα το αδιέξοδο του ποιητικού υποκειμένου. Το ποίημα του Καρυωτάκη θα το βρείτε στο:
https://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/browse.html?cnd_id=6&text_id=1024
καθώς και στο ΕΔΥ-ΕΛΠ30, όπου παρατίθεται μαζί με σχολιαστικό υλικό:
<https://study.eap.gr/mod/lesson/view.php?id=17729&pageid=2800>.

(700 λέξεις)

2. Αφού διαβάσετε το ποίημα «Το νόημα της απλότητας» από τις *Παρενθέσεις* (1946-1947) του Γιάννη Ρίτσου (παρατίθεται στην επόμενη σελίδα), καθώς επίσης τις σχετικές με τον ποιητή σελίδες από το *Εγχειρίδιο Μελέτης* και τις γραμματολογίες των Λίνου Πολίτη και Roderick Beaton, να σχολιάσετε την αντίληψη του ποιητή για την ποιητική πράξη και τους στόχους της, λαμβάνοντας υπόψη τα γενικότερα χαρακτηριστικά της ποιητικής του.

(500 λέξεις)

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας: **Δευτέρα, 21.3.2022.**

Καλή επιτυχία!

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Όσον αφορά τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση τηρήστε πιστά τις σχετικές οδηγίες που θα βρείτε στον σύνδεσμο <https://study.eap.gr/mod/folder/view.php?id=2491>. (Θα συνδεθείτε με όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης και θα επισκεφτείτε την ενότητα «Συμπληρωματικό υλικό»/«Βιβλιογραφική τεκμηρίωση στις γραπτές εργασίες.doc»).
2. Μη χρησιμοποιείτε πρόλογο και επίλογο, αλλά απαντήστε στα συγκεκριμένα ζητούμενα.
3. Αποφύγετε την παράφραση (=αναλυτική παράθεση του «νοήματος») των λογοτεχνικών κειμένων και επικεντρωθείτε στα ζητούμενα της εργασίας.
4. Αποφύγετε την παρουσίαση της ζωής και του έργου των λογοτεχνών και επικεντρωθείτε στα συγκεκριμένα κείμενα.
5. Ο σχολιασμός σας θα πρέπει να τεκμηριώνεται με αναφορά στα συγκεκριμένα αποσπάσματα.
6. Η μεγάλη υπέρβαση του ορίου των λέξεων αξιολογείται αρνητικά.

75

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ, Το νόημα της απλότητας

Πίσω από απλά πράγματα κρύβομαι, για να με βρείτε·
αν δε με βρείτε, θα βρείτε τα πράγματα,
θ' αγγίξετε εκείνα που άγγιξε το χέρι μου,
θα σμίξουν τα χνάρια των χεριών μας.

Το αυγουσιτιάτικο φεγγάρι γυαλίζει στην κουζίνα
σα γανωμένο τεντζέρι (γι' αυτό που σας λέω γίνεται έτσι)
φωτίζει τ' άδειο σπίτι και τη γονατισμένη σιωπή του σπιτιού –
πάντα η σιωπή μένει γονατισμένη.

Η κάθε λέξη είναι μια έξοδος
για μια συνάντηση, πολλές φορές ματαιωμένη,
και τότε είναι μια λέξη αληθινή, σαν επιμένει στη συνάντηση.

(*Παρενθέσεις*: Γιάννης Ρίτσος, *Ποιήματα*, τ. Β' (1941-1958), εκδόσεις Κέδρος 1961, σ. 453)

ΕΛΠ 30/ ΓΡΑΜΜΑΤΑ II

Θέμα τέταρτης γραπτής εργασίας

1. Αφού μελετήσετε τα περί πεζογραφίας του '30 και ειδικότερα τα περί Γιώργου Θεοτοκά και Άγγελου Τερζάκη, να διαβάσετε τα αποσπάσματα από τα μυθιστορήματα *Αργώ* του Γιώργου Θεοτοκά και *Η μενεξεδένια πολιτεία* του Άγγελου Τερζάκη από το ΑΛΚ. Στη συνέχεια, α) προσπαθήστε να εντάξετε τα δύο έργα στα γραμματολογικά συμφραζόμενα της πεζογραφίας της γενιάς του 1930 και β) σχολιάστε τη λειτουργία του αθηναϊκού τοπίου στο καθένα από τα δύο μυθιστορήματα.

(600 λέξεις)

2. Διαβάστε τα ποιήματα του Μίλτου Σαχτούρη «Η μάχη» και του Τίτου Πατρίκιου «Σημειωματάριο [απόσπασμα]» από το *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων*. Λαμβάνοντας υπόψη σας τα γραμματολογικά συμφραζόμενα στα οποία ανήκει το έργο των ποιητών αυτών, να σημειώσετε σε ποια θέματα που αναφέρονται σε βιώματα της εποχής ανταποκρίνονται τα δύο αυτά ποιήματα και να διακρίνετε κοινούς τρόπους ή διαφορές στην έκφραση αυτών των θεμάτων.

(600 λέξεις)

Για την απάντησή σας σε αυτή την ερώτηση, εκτός από το κεφάλαιο 13 του *Εγχειριδίου Μελέτης* καθώς και τις αναφερόμενες στους παραπάνω ποιητές σελίδες από τις ιστορίες των Λ. Πολίτη και R. Beaton, συμβουλευτείτε επίσης τα αποσπάσματα από τα μελετήματα του Γιάννη Δάλλα «Ο ποιητής Μίλτος Σαχτούρης» (ειδικά το τελευταίο μέρος, σ. 611-612) και του Βύρωνα Λεοντάρη, «Η ακαταστασία της ελληνικής μεταπολεμικής ποίησης», στο *Ανθολόγιο Κριτικών Κειμένων*.

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας: **Δευτέρα, 9.5.2022.**

Καλή επιτυχία!

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Όσον αφορά τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση τηρήστε πιστά τις σχετικές οδηγίες που θα βρείτε στον σύνδεσμο <https://study.eap.gr/mod/folder/view.php?id=2491>. (Θα συνδεθείτε με όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης και θα επισκεφτείτε την ενότητα «Συμπληρωματικό υλικό»/«Βιβλιογραφική τεκμηρίωση στις γραπτές εργασίες.doc»).
2. Μη χρησιμοποιείτε πρόλογο και επίλογο, αλλά απαντήστε στα συγκεκριμένα ζητούμενα.
3. Αποφύγετε την παράφραση (=αναλυτική παράθεση του «νοήματος») των λογοτεχνικών κειμένων και επικεντρωθείτε στα ζητούμενα της εργασίας.
4. Αποφύγετε την παρουσίαση της ζωής και του έργου των λογοτεχνών και επικεντρωθείτε στα συγκεκριμένα κείμενα.
5. Ο σχολιασμός σας θα πρέπει να τεκμηριώνεται με αναφορά στα συγκεκριμένα αποσπάσματα.
6. Η υπέρβαση του ορίου των λέξεων αξιολογείται αρνητικά.

Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο

Συντονιστής: Καθηγητής Σταύρος Τσιτσιρίδης

Τέχνες II: Επισκόπηση Ελληνικής Μουσικής και χορού

Συντονιστής: Καθηγητής Δημήτρης Γουλιμάρης

Εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις

1. Στις 4 και 18 Δεκεμβρίου 2021 πραγματοποιήθηκαν δύο εκπαιδευτικές επισκέψεις φοιτητών της ΘΕ ΕΛ.Π.40 του Ε.Α.Π. στην έκθεση «Ο γαλαξίας μου: Μίκης Θεοδωράκης» για τα 96 χρόνια της δράσης του πρόσφατα εκλιπόντος Μίκη Θεοδωράκη. Οι επισκέψεις οργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν υπό την εποπτεία των μελών Σ.Ε.Π. Ρενάτας Δαλιανούδη (ΗΛΕ 45) και Νίκου Πουλάκη (ΗΛΕ 41). Στο πλαίσιο των δύο αυτών επισκέψεων, έγινε ξενάγηση των φοιτητών στην έκθεση από τη Διευθύντρια της Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη» κας Στεφανίας Μεράκου, την οποία παρακολούθησαν οι συμμετέχοντες με μεγάλο ενδιαφέρον.

Προβολή βίντεο:

1. Προβολή "Αρχαίων Ήχων Ἀρμοσις" - Εκπαιδευτική ΡαδιοΤηλεόραση (ΕΤ1) ΥΠΕΠΘ. (τμήμα ΗΛΕ 47)
2. Προβολή βίντεο του εθνογραφικού ντοκιμαντέρ της Μαριάννας Οικονόμου και της Ρένας Λουτζάκη με τίτλο «Για μια θέση στον χορό» (2006) (ΗΛΕ 41)
3. Προβολή βίντεο του εθνογραφικού ντοκιμαντέρ με τίτλο «whose is this song» (ΗΛΕ 43)

78

Ομιλίες μετά από πρόσκληση

1. Ομιλία από τον μουσικό Γιώργο Κωτσίνη για την "Ονοματοδοσία των Μουσικών Σκοπών" (ΗΛΕ 47).
2. Ομιλία του Δημήτρη Λέκκα με θέμα: "Μουσική βάση της ελληνικής μουσικής παράδοσης" (ΗΛΕ 47).
3. Ομιλία του υποψήφιου διδάκτορα του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γεράσιμου-Σοφοκλή Παπαδόπουλου με τίτλο "Βυζαντινή Μουσική: Ιστορία Αλληλεπιδράσεων" (ΗΛΕ 41 και ΗΛΕ 43).
4. Ομιλία με θέμα "Εθνικισμός, εθνικές μουσικές σχολές και η εμφάνιση του φαινομένου στην Ελλάδα" από την υποψήφια διδάκτορα του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κα. Μυρτώ Οικονομίδου, η οποία είχε διατελέσει επί πολλά χρόνια μουσικολόγος-υπεύθυνη του Αρχείου Μανόλη Καλομοίρη (ΗΛΕ 41 και ΗΛΕ 43).
5. 12/12/2021 - Πρόσκληση παρακολούθησης της διάλεξης του Πασχάλη Κιτρομηλίδη, Ακαδημαϊκού και Ομότιμου Καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης ΕΚΠΑ με θέμα: "Το όραμα της Ελευθερίας στα προ-επαναστατικά χρόνια και τα χρόνια του Αγώνα" και της διάλεξης της Ρενάτας Δαλιανούδη, Μόνιμης Επίκουρης Καθηγήτριας, Παν/μίου Ιωαννίνων, με θέμα: "Μουσική και Ελληνική Επανάσταση. Μουσικο-ποιητική δημιουργία από το 1821 ως σήμερα", στο πλαίσιο της εκδήλωσης "Τραγουδώντας την Επανάσταση με 21 τραγούδια", της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO, στο ΜΜΑ. Επιστημονική & καλλιτεχνική επιμέλεια: Ρενάτα Δαλιανούδη. (ΗΛΕ 45).

6. 12/12/2021 - Πρόσκληση παρακολούθησης της συναυλίας της Σύγχρονης Ορχήστρας Μουσικής στο MMA "Τραγουδώντας την Επανάσταση με 21 τραγούδια", σε καλλιτεχνική επιμέλεια Ρενάτας Δαλιανούδη (ΗΛΕ 45)
- 21/3/2022 - Πρόσκληση παρακολούθησης της μουσικο-χορευτικής εκδήλωσης για την 25 Μαρτίου "Χαρά που τό χουν τα βουνά, τα κάστρα περηφάνεια" και της διάλεξης της Ρενάτας Δαλιανούδη, με θέμα: "Ηρωικά γεγονότα και μουσική του Αγώνα". Διοργάνωση: Λαογραφικός και χορευτικός σύλλογος "Χοροτράγουδο" (ΗΛΕ 45).

Στοιχεία πρόσφατων εκδόσεων των ΣΕΠ

Ν. Πουλάκης

1. Poulakis, Nick. 2021. "Audiovisual Life Narratives of Migrants in Greece: From Representation to Integration". Στο: Tanya Nedelcheva και Albena Nakova (επιμ.), *Refugees: Fears, Understanding, Empathy*. Σόφια: Bulgarian Academy of Sciences - Institute of Philosophy and Sociology. 189-196.
2. Poulakis, Nick. 2021. "Greek Music and Dance: Performing Identities through Cinema". Στο: Özlem Doğu Varlı (επιμ.), *Timbres of Identity: Ethnomusicological Approaches to Music-Dance and Identity*. Προύσα: Association of Ethnomusicology Publishing. 58-68.
3. Poulakis, Nick. 2021. "Music and Dance". Στο: Elaine Thomopoulos (επιμ.), *Modern Greece*. Σάντα Μπάρμπαρα: ABC-CLIO. 273-295.
4. Poulakis, Nick. 2022. "Dark Cinema, Dark Sounds: Mimis Plessas and the Integration of Jazz in Greek Film Noir". Στο: Anna Poupou, Nikitas Fessas και Maria Chalkou (επιμ.), *Greek Film Noir*. Εδιμβούργο: Edinburgh University Press. 103-120.
5. Πουλάκης, Νίκος. 2021. "Μουσικοχορευτικές Επιτελέσεις στον Ελληνικό Κινηματογράφο: Παραδοσιακές, Λαϊκές και Έντεχνες Εκφράσεις". Στο: Μανόλης Γ. Βαρβούνης, Νάντια Μαχά-Μπιζούμη και Αλέξανδρος Γ. Καπανιάρης (επιμ.), *Ελληνική Λαϊκή Τέχνη: Παλαιότερες Θεματικές με Σύγχρονες Προσεγγίσεις (Β' Τόμος)*. Βόλος: Ιδιόμελον. 201-214.

Ι. Πλεμμένος

1. Πλεμμένος Ι. Επιμέλεια της αγγλικής έκδοσης του έργου του Δημητρίου Βικέλα, *Λουκής Λάρας* (αγγλική μετάφραση Ι. Γενναδίου, πρωτότυπα έργα Θ. Ράλλη, εισαγωγές Α. Πολίτη και Μ. Παλιούρα), Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 2021
2. Πλεμμένος Ι. «Περί του επτασήμου ρυθμού και της καταγωγής αυτού: από την αμφίβολη αναγωγή στην 'αρχαιότητα' στα ασφαλή τεκμήρια της χριστιανικής εποχής», *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών*, 35-36, σ. 647-670
3. Πλεμμένος Ι. «Born from the ashes: The deconstruction of Byzantine mode-organization and the new Chrysanthine 'order'», *EPISTĒMĒS METRON LOGOS* (The Epistemology Journal), τ. 5, σ. 67-79
4. Πλεμμένος Ι. «Η μεταρρύθμιση του 1814 και η επίδρασή της στην εξωτερική μουσική: Ρυθμικά και μελωδικά ζητήματα», Πρακτικά Διεθνούς Μουσικολογικού Συνεδρίου «Η Βυζαντινή Μουσική μέσα από την Νέα Μέθοδο Γραφής (1814-2014). Καθιέρωση – Προβληματισμοί – Προοπτικές», οργάνωση Α.Π.Θ. – Παν/μιο Μακεδονίας, έκδ. Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος, 2021, σ. 697-725
5. Πλεμμένος Ι. «Όψεις των μουσικών εκδόσεων του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας: Από τις 'μουσικές εκλογές' στις 'τοπικές συλλογές'», Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου για τα 100 χρόνια του ΚΕΕΛ, *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών*, 35-36, σ. 217-238.

A. Θεοδοσίου

1. Theodosiou, A., Gazit, O. και B. Yiakoumaki (υπό έκδοση 2022) «Glykeria's Shabechi Yerushaly'im: A Greek-Israeli love story?» στο (συλλογικό) *Popular Music of the Greek World*. London: British Institute of Athens
2. Theodosiou, A. (επιμ.) (2021). *Roma Popular Music in Europe*. *Etudes Tsiganes* 71-72
3. Theodosiou, A. (2021) «Introduction» στο Theodosiou, A. (επιμ.) *Roma Popular Music in Europe*. *Etudes Tsiganes* 71-72: 6-23 (γαλλικά) κ. 154-171 (αγγλικά)
4. Θεοδοσίου, Α. και Ε. Καλλιμοπούλου (επιμ.) (υπό έκδοση 2020). *Μουσικές Κοινότητες στην Ελλάδα του 21ου: εθνογραφικές ματιές και ακροάσεις*. Αθήνα: Πεδίο.
5. Θεοδοσίου, Α και Ε. Καλλιμοπούλου (2020). «Εισαγωγή- Μουσικές Κοινότητες; Μια άλλη προσέγγιση» στο Θεοδοσίου, Α. και Ε. Καλλιμοπούλου (επιμ.). *Μουσικές Κοινότητες στην Ελλάδα του 21ου: εθνογραφικές ματιές και ακροάσεις*, σελ. 13-65. Αθήνα: Πεδίο.

Ει. Θεοδοσοπούλου

1. Theodosopoulou Ir. «Semiotic approaches of 'traditional music', musical/poetic structures and ethnographic research», *Semiotica. Journal of the International Association for Semiotic Studies / Revue de l' Association Internationale de Sémiotique*, (SEMI). (Editor in Chief: Danesi, Marcel). DE GRUYTER MOUTON. *Semiotica*, July 2019; 229; p. 123-150. Published online: 2019 – 15 -02. <https://doi.org/10.1515/sem-2017-0123>
2. Θεοδοσοπούλου Ειρ. «Σκοποί τύπου 'μπουφέ' και Μουσικοχορευτικές Πρακτικές στην Κρήτη», *Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Χορού* 11, 2019, σ. 52-68, <http://elepex.gr/index.php/el/content/11os-tomos>
http://elepex.gr/images/stories/endekatostomos/theodosopoulou_full_text.pdf

A. Χαψούλας

1. Χαψούλας Α. "Μουσική θεωρία και πράξη στον Αραβικό Μεσαίωνα: Προσλήψεις και επιδράσεις" Εκδ. "Νήσος", Αθήνα 2019.
2. Χαψούλας Α. "Παγκόσμια Ιστορία της Μουσικής: Προβλήματα και προοπτικές" (Υπό δημοσίευση), *Περιοδικό "Πολυφωνία"*.

P. Δαλιανούδη

1. Dalianoudi R. "Musik auf Kreta. Traditionen einer Mittelmeerinsel/ Music on Crete. Traditions of a Mediterranean Island. Book Review". *Ethnomusicology* 65 (2), The Society for Ethnomusicology: University for Illinois Press, 2021, pp. 386-388.
2. Δαλιανούδη Ρ. «Βασίλης Τσιτσάνης – Μάνος Χατζιδάκις: Οι ανανεωτές του μεταπολεμικού λαϊκού τραγουδιού». *ΤΡΙΚΑΛΙΝΑ* 41, *Επιστημονική Επετηρίδα, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ, ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (Φ.Ι.ΛΟ.Σ.) ΤΡΙΚΑΛΩΝ*, 2021, σελ. 223-238.
3. Δαλιανούδη Ρ. «Μια εθνογραφική προσέγγιση στα νησιά του βορειο-ανατολικού Αιγαίου. Αστικές και δυτικές επιρροές στη μουσική και τον χορό». *ΕΘΝΟΛΟΓΙΑ* 17, (2017-2018), 2020, σελ. 39-68.
4. Δαλιανούδη Ρ. «Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΩΣ ΘΕΑΜΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΦΑΝΤΑΣΜΑΓΟΡΙΚΩΝ SHOWS, ΤΩΝ TALENT SHOWS ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ». Κεφάλαιο στον συλλογικό τόμο *Η κοινωνική ιστορία της ιδιωτικής τηλεόρασης στην Ελλάδα, με αφορμή την ημερίδα Η ιδιωτική τηλεόραση στην Ελλάδα (15/1/2020)* Επιμέλεια: Γρ. Πασχαλίδης, Β. Βαμβακάς. Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε./ Εργαστήριο Οπτικών και Πολιτισμικών Σπουδών, Α.Π.Θ. (2022, υπό έκδοση)
5. Δαλιανούδη Ρ. «Η μουσική στη μεγάλη οθόνη. Μουσικο-λαογραφική προσέγγιση των ρετρό ταινιών στον Νέο και Σύγχρονο Ελληνικό Κινηματογράφο». Άρθρο στον

συλλογικό τιμητικό τόμο Άνθρωποι, Φύλα, Ταυτότητες, Πολιτισμοί. Λαογραφικές και έμφυλες προσεγγίσεις, για την Μαρία Γκασούκα, Ομότιμη Καθηγήτρια Λαογραφίας, Λαϊκού Πολιτισμού και Φύλου, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Π., Παν/μιο Αιγαίου, 2022, σελ. 123-135.

Χαρακτηριστικές εκφωνήσεις ΓΕ

Θέμα 1^{ης} Γραπτής Εργασίας

«Στις κοινωνίες που προσιδιάζουν προς ή «μοιάζουν» με τον «πρώτο θεμελιακό πολιτισμικό τύπο» ανήκουν ποικίλοι επιμέρους τύποι που πολλές φορές χαρακτηρίζονται κοινωνίες «πρωτόγονες», «παραδοσιακές», «της προφορικής παράδοσης», «αγράμματα», «προεγγράμματα», «απλές», «μονοπολιτισμικές», «ομοιογενείς», «προβιομηχανικές», «προκαπιταλιστικές» κτλ. Σε αυτές που «μοιάζουν» με τον «δεύτερο θεμελιακό πολιτισμικό τύπο» ανήκουν οι «ατομικού προσανατολισμού», «σύγχρονες», «νεότερες», «εγγράμματα», «σύνθετες», «πολυπολιτισμικές», «ετερογενείς», μεταβιομηχανικές», «μετακαπιταλιστικές», «ανεκτικές», «εξελιγμένες», «αστικές» κτλ.»

(Γύφτουλας, Ν., 2003, τ. Δ', σελ. 156)

Αναφερθείτε στα χαρακτηριστικά της λαϊκής και έντεχνης δημιουργίας. Σχολιάστε την περίπτωση του «έντεχνου λαϊκού» τραγουδιού του Μίκη Θεοδωράκη. Σε σχέση με τη «λαϊκή» και «έντεχνη» μουσικοχορευτική δημιουργία δώστε το δικό σας παράδειγμα, με βάση την προσωπική σας εμπειρία.

Λέξεις κλειδιά - Σημεία έμφασης: παραδοσιακές και αναλυτικές νόρμες, θεμελιακοί πολιτισμικοί τύποι, πολιτισμικός δυϊσμός, λαϊκός πολιτισμός, λόγια δημιουργία, παράδοση και νεωτερικότητα κριτήρια λαϊκότητας - εντεχνότητας

81

Θέμα 2^{ης} Γραπτής Εργασίας

«Πράγματι, η βυζαντινή μουσική στην παρούσα συγκυρία, όπως έχει συμβεί και άλλες φορές στο παρελθόν, φαίνεται να λειτουργεί ως κλειστό σύστημα. Ωστόσο, αυτό το τωρινό γνώρισμά της κάθε άλλο παρά χαρακτηρίζει το σύνολο της ιστορίας της. Τα πράγματα δεν ήταν έτσι στους, εν πολλοίς ακαταστάλακτους, παλαιοχριστιανικούς χρόνους, ούτε στην πρώτη περίοδο των διχογνωμιών, αποκλίσεων και διαμαχών, ούτε κατά τον 11^ο αιώνα, οπότε η προσοχή στρέφεται στην αρχαία ελληνική κληρονομιά, ούτε στα χρόνια της «Παλαιολόγειας Αναγέννησης» με το άνοιγμα και την εισροή τόσο Ανατολικών όσο και Δυτικών επιδράσεων, ούτε ασφαλώς σε μεταγενέστερες εποχές και χώρους που θρέθηκαν κάτω από τη διοίκηση και την επιρροή δυνάμεων ή / και ιδεολογικών ρευμάτων με άλλες κυρίαρχες πολιτισμικές εκφράσεις, ούτε και στην εποχή του Διαφωτισμού, κατά την οποία οι καταβολές σε λαμπρά θεωρητικά και πρακτικά επιτεύγματα του παρελθόντος αντιμετωπίστηκαν με πνεύμα αποφυγής των στερεοτύπων και του δογματισμού».

(Λέκκας, Δ., 2003, τ. Β', σελ. 227)

Η βυζαντινή μουσική ως ανοικτό σύστημα στον χώρο και τον χρόνο. Συγγένειες και επιδράσεις.

Λέξεις κλειδιά - Σημεία έμφασης: Βυζαντινή μουσική, ανοικτό και κλειστό σύστημα, αρχαία ελληνική μουσική, Ισλάμ, Δύση, κοσμική μουσική, παραϋμνογραφία, κρατήματα.

Θέμα 3^{ης} Γραπτής Εργασίας

«Οι ζωντανές παραδόσεις αναφέρονται σε παρούσες πολιτισμικές συνιστώσες μαζί με ολόκληρη τη διαχρονική γραμμή των καταγωγών και καταβολών τους ή κάποιον επιλεγμένο κλώνο της. Με τις νεκρές παραδόσεις το πράγμα είναι κάπως πιο έμμεσο και πολύπλοκο: είναι απαραίτητο να οριστεί με φανταστικό οπωσδήποτε τρόπο, μια συμβατική «διαχρονία» ανθρώπων, π.χ. η ιδέα ενός λαού σε βάθος χρόνου, και να ερμηνευθούν οι ιστορικά και αρχαιολογικά μαρτυρούμενες πολιτισμικές συνιστώσες του δια μέσου των αιώνων ως εκλιπούσες παραδόσεις του».

(Δ. Λέκκας, 2003, τ. Γ, 1.1., σελ. 32)

Με βάση το παραπάνω παράθεμα, αναφερθείτε στις αναλυτικές κατηγορίες παράδοσης και στη διατήρηση της παράδοσης. Στη συνέχεια, αναφέρετε συνοπτικά τα ιστορικά είδη του ελληνικού δημοτικού τραγουδιού. Σχολιάστε την συλλογή και έκδοση των κλέφτικων τραγουδιών.

Λέξεις κλειδιά - Σημεία έμφασης: παράδοση, συνέχειες και ρήξεις, παράδοση ζωντανή-νεκρή, λόγια-λαϊκή, ιστορικά είδη, μυθοποίηση, "γλωσσική βελτίωση", νόθευση

Θέμα 4^{ης} Γραπτής Εργασίας

«[Ο] Έλληνας των αρχών του 19ου αιώνα, θρεμμένος με το δημοτικό τραγούδι και τη βυζαντινή υμνωδία, βρίσκεται [...] μπροστά σε μια τελείως διαφορετική πραγματικότητα. Ενώ η δική του παράδοση μπαίνει στο στόχαστρο της "νέας τάξης πραγμάτων" ως η "παράδοση της σκλαβιάς", η μουσική ζωή του τόπου αρχίζει να διαμορφώνεται "επίσημα" με το όραμα μιας "ευρωπαϊκής" κατεύθυνσης όχι μόνο από ομοεθνείς οι οποίοι έχουν σπουδάσει στην Ευρώπη, αλλά και από Ευρωπαίους που φτάνουν εδώ με αρμοδιότητες "οργάνωσης" και "άσκησης εξουσίας"».

(Τσάμπρας Γ., Γράψας Ν., τ. Γ, σελ. 422)

Εκκινώντας από το παραπάνω παράθεμα, να συζητήσετε τις δυτικοευρωπαϊκές επιρροές στη μουσική και χορευτική σκηνή της Αθήνας του 19^{ου} και του πρώτου μισού του 20^{ου} αιώνα.

Λέξεις κλειδιά - Σημεία έμφασης: έντεχνη μουσική και χορός, τραγούδι, εξευρωπαϊσμός, Καλομοίρης, Εθνική Σχολή Μουσικής, πρωτοπόροι, σύλλογοι, επιθεώρηση, οπερέτα, μουσική/χορευτική εκπαίδευση, χορευτικές και θεατρικές σκηνές, ευρωπαϊκοί χοροί

Επιπλέον πηγές που έχουν ενσωματωθεί σε εκφωνήσεις ΓΕ
--

1^η Γραπτή Εργασία

Δαμιανάκος, Στάθης (2003). «Ετερότητα και Εθνογραφία: Για μια κοινωνιολογική προσέγγιση του λαϊκού πολιτισμού», στο: "Παράδοση Ανταρσίας και Λαϊκός Πολιτισμός", Αθήνα: Πλέθρον, σελ. 21-37.

Ρόμπου - Λεβίδη, Μαρίκα (2004). «Παράδοση και Νεωτερικότητα στο Χορό», Αρχαιολογία και τέχνες 93: σελ. 8-15.

Δαλιανούδη, Ρενάτα (2013). "Μίκης Θεοδωράκης... Ποιος τη ζωή του...; (να ζήσει ξανά;!) Μικρή πνευματική περιπλάνηση στη ζωή και το έργο ενός ζωντανού μύθου της "μαχόμενης κουλτούρας". Θέατρο Badminton: 5η εποχή Τέχνης, σελ. 136-140.

2^η Γραπτή Εργασία

Δραγούμης, Μάρκος Φ. (2007). «Το Ισλαμικό στοιχείο στη μουσική μας παράδοση», στο: *Από το Βυζάντιο στο ρεμπέτικο. Μουσικολογικές περιπλανήσεις*, Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Εργαστήριο Ελληνικής Μουσικής, σελ. 33-40.

Πλεμμένος, Ιωάννης (2019). «Από την Πολιτισμική Ταυτότητα της Μουσικής στη Μουσική Ταυτότητα του Πολιτισμού: Το Παράδειγμα μιας Ελληνικής Παροικίας της Διασποράς», *Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Χορού*, Ηλεκτρονικό Περιοδικό, www.elepep.gr, Τόμος 11, σελ. 138-158.

3^η Γραπτή Εργασία

Βαρβούνης, Μ.Γ. (1993). *Σύγχρονοι προσανατολισμοί της ελληνικής λαογραφίας*. Αθήνα: Πορεία, σ. 13-26.

Πολίτης, Α. (2011). Για μια ιστορία της νοθείας των δημοτικών τραγουδιών, στο Αλέξης Πολίτης, *Το δημοτικό τραγούδι*. Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, σ. 263-276.

Χαψούλας, Αν. (2013). Ελληνική μουσική παράδοση: Η προβληματική της συνέχειας. Στο: *Συμβολή στη Μνήμη Γεωργίου Στυλ. Αμαργιαννάκη (1936-2003). Μελέτες και κείμενα συναδέλφων και μαθητών του*, (Συλλογικός Τόμος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών), ΕΚΠΑ, Αθήνα, σ. 96-109.

83

Διαδίκτυογραφία

Ντοκιμαντέρ «Η ιστορία της ελληνικής μουσικής από την αρχαιότητα ως σήμερα», ΣΚΑΙ, επεισόδιο «δημοτική μουσική Α'». Διαθέσιμο στο: <http://www.skairadio.gr/i-elliniki-mousiki-apo-tin-arxaiotita-eos-simera/episode-2017-03-26>

Ντοκιμαντέρ «Η ιστορία της ελληνικής μουσικής από την αρχαιότητα ως σήμερα», ΣΚΑΙ, επεισόδιο «δημοτική μουσική Β'». Διαθέσιμο στο: <http://www.skairadio.gr/i-elliniki-mousiki-apo-tin-arxaiotita-eos-simera/episode-2017-04-02>

4^η Γραπτή Εργασία

Ρωμανού, Κ. (2000). «Η "εθνική" μουσική υπό νέα σημασία». Στο: Κ. Ρωμανού, *Ιστορία της έντεχνης νεοελληνικής μουσικής*. Αθήνα: Κουλτούρα. Σελ 103-115.

Σακαλλιέρος, Γ. (2017). «Η πρόσληψη της έντεχνης μουσικής στη μεσοπολεμική Αθήνα και οι ταυτότητές της: εθνικισμός, μοντερνισμός και ο διττός ρόλος του Δημήτρη Μητρόπουλου». Στο Πολυξένη Συμεωνίδου κ.α. (επιμ.), *Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου Ταυτότητες: Γλώσσα και Λογοτεχνία, για την επέτειο 20 χρόνων λειτουργίας του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης*, Κομοτηνή 9-11 Οκτωβρίου 2015, σελ 564-587

Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα II: Οι νεότεροι χρόνοι

Συντονιστής: Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Παπακώστας

Οργάνωση κύκλου ομιλιών, συνέδρια, ημερίδες

ΔΙΑΛΕΞΗ & PERFORMANCE

1. «Λαϊκό Παραμύθι και τη τέχνη της αφήγησης»

Στο πλαίσιο της 3^{ης} ΟΣΣ (29/1/22) η ΕΛΠ41 διοργάνωση ανοικτή-διαδικτυακή διάλεξη και Performance με θέμα το «Λαϊκό Παραμύθι και τη τέχνη της αφήγησης».

Εισηγήτρια η κ. Ανθή Θάνου.

2. Ημερίδα

Η Θεματική ενότητα ΕΛΠ41
«Δημόσιος και Ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα II: οι νεότεροι χρόνοι»
του ΠΠΣ «Ελληνικός Πολιτισμός»
σας προσκαλεί στην επιστημονική ημερίδα

**ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ:
ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ**

Η ημερίδα θα πραγματοποιηθεί διαδικτυακά το
Σάββατο 16 Απριλίου 2022. Ώρα: 10.00-14.00

Σύνδεσμος:
<https://hou.webex.com/jouj.php?MTID=mf017d40e77cfa9c81dfc332befbba88>
Κωδικός:
2022

Εκδόση: Από τις Γραμμές Έργου στο Μετσόβιο το 2021.
Οι εικασίες είναι ενδεικτικές και αποτελούν το αποτέλεσμα της έρευνας.
Φωτογραφία: Πολιτισμική Ακρόαση

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

10.00-10.10

Χαιρετισμοί-Καλωσόρισμα

1η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Προεδρία: Χρήστος Παπακώστας

10.10-10.25 Ανδρομάχη Οικονόμου

Υλικός πολιτισμός, πολιτιστική κληρονομιά, παράδοση. Εννοιολογήσεις και πρακτικές μέσα από το παράδειγμα της αγροδιατροφικής παράδοσης

10.25-10.40 Ζωή Μάργαρη

Ζώσα πολιτισμική κληρονομιά, παράδοση και επιτελέσεις της νοσταλγίας:

Λαϊκά δρώμενα, έθιμα, τελετουργίες και γιορτές

10.40-10.55 Χρήστος Παπακώστας

Ελληνικός παραδοσιακός χορός στις Η.Π.Α.:

Φιλελληνισμός, Αναψυχή και «εθνοειδή»

10.55-11.10 Βασιλική Χρυσανθοπούλου

Σύγχρονες τοπικές ταυτότητες στο παγκόσμιο γίγνεσθαι:

Εθνογραφικά παραδείγματα από τις κοινότητες καταγωγής της ελληνικής διασποράς στις ΗΠΑ

και στην Αυστραλία

11.10-11.25 Γιώργος Κούζας

Καλλιτέχνες του δρόμου στην οδό Ερμού:

Εργασία και στρατηγικές επιβίωσης στη σύγχρονη πόλη

11.25-11.55

Συζήτηση

ΗΜΕΡΙΔΑΣ

2η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Προεδρία: Ανδρομάχη Οικονόμου

12.00-12.15 Γιάννης Καραχρήστος

Η καταστροφή του Αϊβαλιού το 1821 στο δημοτικό τραγούδι και σε κείμενα τοπικών λογίων.

Αφηγήσεις και συλλογική μνήμη

12.15-12.30 Ιωάννης Μάνος-Θεοδώρα Γκουράνη

Τραγουδώντας (σ)τα σύνορα: Μουσικές επιτελέσεις και δι-εθνικές συναντήσεις στα Βαλκάνια

12.30-12.45 Γιώργος Αγγελόπουλος

Προβληματιζόμενοι για τον εμβολιασμό

12.45-13.00 Σταμάτης Ζωχιάς

Αφηγήσεις ταξιδιών στον Άλλο Κόσμο:

Ένα (περιθωριοποιημένο) είδος λαϊκής λογοτεχνίας

13.00-13.15 Αλέξανδρος Καπανιάρης

Νέοι ορίζοντες των λαογραφικών σπουδών:

Η περίπτωση της Ψηφιακής Λαογραφίας

13.15-13.30 Παρασκευάς Ποτηρόπουλος

Λαογραφία και ψηφιακός κόσμος:

Οι σύγχρονες τεχνολογίες ως «χώρος» μελέτης του λαϊκού πολιτισμού

13.30-14.00

Συζήτηση – Κλείσιμο Ημερίδας

Στοιχεία πρόσφατων εκδόσεων των ΣΕΠ

Στ. Ζώχιος

1. *Anabases, catabases et autres représentations de l'au-delà en Europe de l'Est et du Sud-Est, Études balkaniques - Cahiers Pierre Belon*, Vol. 25, 2022 (υπό έκδοση στις αρχές του 2022 - σε συνεπιμέλεια με τον Ε. Καραμανέ).
2. *Religion and mythology of the pagan Slavs*, Tome 2, Lisieux, Lingva (υπό έκδοση στον εκδοτικό οίκο Lingva - σε συνεπιμέλεια με τον Ρ. Lajoie).
3. *Constructing and reconstructing Slavic deities: a brief overview of 19th century pseudo-mythology Mythes et légendes étiologiques de la Grèce moderne : introduction et commentaires (à paraître aux éditions Lingva en 2023)*.
4. «Обмирания и околосмертные переживания : схождения и расхождения в свете фольклора и нейронауки (Μεταθανάτιες εμπειρίες: συγκλίσεις και αποκλίσεις υπό το πρίσμα της λαογραφίας και των νευροεπιστημών)», *Κυνητοκάμερα*, 11, Αγία Πετρούπολη, 2021, σ. 174-192.
5. «Η προετοιμασία του νεκρού σώματος για την ενσωμάτωση στην χωρική απεικόνιση του Άλλου Κόσμου στην Ελλάδα και την Ανατολική Ευρώπη», *Εθνογραφικά: ο κύκλος της ζωής*, 15^Α, 2021, σ. 153-170.

86

Α. Καπανιάρης

1. Καπανιάρης, Α. (2021) *Από την Αγχιάλο της Ανατολικής Ρωμυλίας στη Νέα Αγχιάλο Μαγνησίας - Μνήμες προσφυγιάς και ιστορίες συνεργατικότητας - Πτυχές της συνεταιριστικής ιστορίας στη Θεσσαλία*. Βόλος: Αγροτικός Οικοποιοητικός Συνεταιρισμός Νέας Αγχιάλου, ISBN: 978-618-83630-3-8
2. Καπανιάρης, Α. (2021). *Αρχειακή Εθνογραφία και Αναγνώσεις σε Ψηφιακό Περιβάλλον: «Συνομιλώντας με τα αρχεία των Πηλιορειτών Εν Αιγύπτω»*. Αθήνα: Πεδίο, ISBN: 9789606353376.
3. Μπρατίτσης, Θ., Καπανιάρης, Α. (2022). *Ψηφιακή Αφήγηση και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Κάλλιπος Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.
4. *Ελληνική Λαϊκή Τέχνη : Παλαιότερες θεματικές με σύγχρονες προσεγγίσεις* (2021). Επιμέλεια: Μ. Βαρβούνης, Ν. Μαχά-Μπιζούμη, Α. Καπανιάρης, τόμος α' & β', Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Κλασσικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, Εργαστήριο Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, 12. Μελέτες Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Βόλος : ιδιόμελον, ISBN 978-618-85707-1-9, ISBN SET: 978-618-84595-9-5.
5. Καπανιάρης, Α. (2021). «Τα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης στο πεδίο της Ψηφιακής Λαογραφίας: Το νέο κοινωνικό δίκτυο PLUGGY και ο λαϊκός ζωγράφος Νικόλαος Α. Χριστόπουλος» στο: *Ελληνική Λαϊκή Τέχνη : Παλαιότερες θεματικές με σύγχρονες προσεγγίσεις*. Επιμέλεια (Μ. Βαρβούνης, Ν. Μαχά-Μπιζούμη, Α. Καπανιάρης), β' τόμος, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Κλασσικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, Εργαστήριο Λαογραφίας και Κοινωνικής

Ανθρωπολογίας, 12. Μελέτες Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Βόλος: ιδιόμελον, σ.σ. 423-436. ISBN 978-618-85707-1-9.

I. Καραχρήστος

1. Ioannis Karachristos, *Heirat, Verwandtschaft und Eigentumsübertragungen auf der griechischen Insel Syros 1750–1820: „Jetzt, wo mein Kind bereit ist, in die Welt einzutreten“* (Γάμος, συγγένεια και μεταβίβαση περιουσιών στη Σύρο, 1750-1820: Τώρα που το παιδί μου ετοιμάζεται να εμβή εις τον κόσμον), Hamburg, Verlag Dr. Kovač, 2021.
2. Ιωάννης Καραχρήστος, «Το χατζηλίκι στη Μικρά Ασία, 16ος-19ος αι.», *Δελτίο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 21 (2020), σ.25-50.
3. Ioannis Karachristos, “Dealing with Emotions in the Field and from the Field: The Researcher’s Role”, *Ethnologia Balkanica: Journal for the Southeast European Anthropology*, 22 Special Issue: Emotions, Senses and Affects in the Context of Southeast Europe, part 1 (2020) σ. 11-26.
4. Ιωάννης Καραχρήστος, «Η βία ως μέρος της λαϊκής μνήμης της ελληνικής επανάστασης (1821): Οι μαρτυρίες των δημοτικών τραγουδιών», στο Δημήτρης Σταματόπουλος (επιμ.), *Πόλεμος και Επανάσταση στα Οθωμανικά Βαλκάνια (18ος-20ος αι.)*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2019, σελ. 131-154.
5. Ioannis Karachristos, “In search of gender identities in the popular culture of the Greek community of Smyrna and its hinterland” (in Turkish), στο Mehmet Polatel, Nazife Kosukoğlu (επιμ.), *İzmir ve Çevresi: Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel Değişimin Yüz Yılı (1850-1950). Konferans Tebliğleri Kasım 2017 (Conference Proceedings, Izmir and the Region: Hundred Years of Social, Economic and Cultural Change, 1850 – 1950, Hrnt Dink Foundation, Izmir, November 24-25, 2017)*, Hrnt Dink Publications, Istanbul 2021, pp. 179-188.

87

X. Κούζας

1. *Εισαγωγή στην Αστική Λαογραφία. Θεωρητικές προσεγγίσεις – Μεθοδολογία – Θεματικές*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2019 (σε συνεργασία με τον Μ. Γ. Βαρβούνη).
2. *Λαογραφία - Δελτίον της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας*, τόμ. 44 (2017-2020), Αθήνα 2021, σελ. 972 (επιμ.).
3. «Η συναισθηματική γεωγραφία της «αγοράς των Ποντίων» στην Καλλιθέα Αττικής. Σύντομη συμβολή στη διερεύνηση της ποιητικής του λαϊκού πολιτισμού», *Αρχαίον Πόντου* 61 (2021), σελ. 363-388.
4. Ο «πύργος» της οδού Θήρας στα Πατήσια. Μια περιπτωσιολογική μελέτη για την κυκλοφορία και την κοινωνική σημασία των θεωριών συνωμοσίας στη σύγχρονη πόλη», στον τόμο: Ν. Μαχά-Μπιζούμη κ.ά. (επιμ.), *Ελληνική Λαϊκή Τέχνη: παλαιότερες θεματικές με σύγχρονες προσεγγίσεις 2*, εκδ. ΔΠΘ/Εργαστήριο Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας - εκδ. Ιδιόμελον, Βόλος 2021, σελ. 799-843.
5. «Μεταξύ παράδοσης και σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Παραμύθι, πολιτιστική βιομηχανία και μαζική κατανάλωση», στον τόμο: Ι. Βιβιλάκης (επιμ.), *Κατάσταση και προοπτικές της Λαογραφίας σήμερα*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2021, σελ. 139-167.

Z. Ν. Μάργαρη

1. Καραμανές, Ευάγγελος – Μάργαρη, Ζωή Ν. (επιμ.), (2022). *Σπάνια Ζωή και Έκφραση. Πολιτιστική Ιδιαιτερότητα και Λαϊκή Παράδοση*, Ελληνική Ομοσπονδία Συλλόγων –

Σπανίων Νοσημάτων Παθήσεων (Ε.Ο.Σ. –Σ ΠΑ.ΝΟ.ΠΑ. – Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών).

2. Μάργαρη, Ζωή Ν., (2022). *Πολιτιστική κληρονομιά*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης.
3. Μάργαρη Ζωή Ν., (2021). *Πολιτιστική διοίκηση και οργανισμοί άσκησης πολιτιστικού έργου*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης.
4. Μάργαρη, Ζωή Ν. (2021). «Έρευνα, θεωρία, αρχεία: Τα δρώμενα της εθνογραφίας και η εθνογραφία των δρωμένων», *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας* 35-36 (2014-2019) τ. Α', σελ. 157-216.
5. Μάργαρη, Ζωή Ν. (2021). «Χορευτικά γένη, χοροί και χορωνύμια: Η περίπτωση των "Θρακιώτικων Χορών"» στο: Μάρκου, Χριστίνα – Θωμαδάκη, Ευαγγελία – Τζαβάρας, Ξενοφών (επιμ.), *Η "ιστορική" Θράκη υπό το πρίσμα της εθνογλωσσολογίας*. Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών και Ελληνική Ονοματολογική Εταιρεία, Θεσσαλονίκη 2021, σελ. 268-296.

A. Οικονόμου

1. *Διαβατήρια ευετηρικά δρώμενα. Παλιές μορφές-Σύγχρονοι προβληματισμοί-Νέες ερμηνείες, Ανδρομάχη Οικονόμου (εισαγωγή-επιμέλεια), Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας, Θήβα 17 Σεπτεμβρίου 2011*, εκδ. Ακαδημία Αθηνών-Δημοσιεύματα του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας, αρ 35, Αθήνα 2020.
2. *Πολιτισμικές και κοινωνικές διαστάσεις του περιβάλλοντος. Ελήνης Κοβάνη Αντιχάρισμα, επιμέλεια- εισαγωγή- Ελ. Αλεξάκης-Μ. Θανοπούλου-Α. Οικονόμου. εκδ. Ελληνική Εταιρεία Εθνολογίας, Αθήνα 2021.*
3. "Women's work in pre-industrial rural Greece. An ethnographic point of view" στο Sophia Germanidou (ed.) *Secular Byzantine Women. Art, Archaeology and Ethnography of Female Material Culture from Late Roman to Post-Byzantine Time*, Routledge 2022, σσ. 201-214.
4. "Όμιλούντα αρχεία: η αλιεία στην περιοχή της Αλεξανδρούπολης» στο Μυλωνά Δ., Κουτράκης Μ., Γκουμπίλη Χ., Τσαντηρόπουλος Α., Σαπουνίδης Α., (επιμ.), 2021. *Τι Είναι για Σένα Αλιευτική Πολιτιστική Κληρονομιά*; ΙΝΑΛΕ, Καβάλα, σσ 101-110.
5. «Πολιτιστική κληρονομιά υλική και άυλη. Δύο όψεις του ίδιου νομίσματος; Το παράδειγμα της αγροδιατροφικής παράδοσης», *Εθνολογία* τ. 17 (2017-18), Αθήνα 2019, σ. 5-38.

Χ. Παπακώστας

1. Παπακώστας Χ. (2022). *Εθνοχορογραφές*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
2. Παπακώστας Χ. & Πουλάκης Ν. (2022). Εισαγωγικά Α': Χορός και Εθνογραφία. Στο: Χ. Παπακώστας(επιμ.) *Εθνοχορογραφές* (σελ. 1-7). Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
3. Neveu Kringelbach, H. & Skiner, J.(Επιμ.) 2019. *Χορευτικοί Πολιτισμοί. Παγκοσμιοποίηση, τουρισμός και ταυτότητα στην ανθρωπολογία του χορού*. Παπακώστας Χ. & Πουλάκης, Ν.(Επιμέλεια της ελληνικής έκδοσης). Αθήνα: Κλειδάριθμος.
4. Papakostas Ch. (2022). 'Ala Tourka' National and Ethnic Music and Dance Representations in Youtube. *International Journal of Latest Research in Humanities and Social Science (IJLRHSS)* Vol. 5, 03. 120-130.
5. Παπακώστας, Χ. (2022-υπό έκδοση). *Χορός και Λαογραφία. Οι θεωρητικές θέσεις των Μ. Μερακλή και Δ. Λουκάτου*. Παραλλαγές 1.

Π. Ποτηρόπουλος

1. Πολιτιστικές Κληρονομίες, Νέες Αναγνώσεις - Κριτικές Προσεγγίσεις, Γ. Δρίνης, Β. Νιτσιάκος και Π. Ποτηρόπουλος (επιμ.), Ars Nova, Αθήνα 2022.
2. Λαογραφία και Ανθρωπολογία, Νιτσιάκος Βασίλης και Ποτηρόπουλος Παρασκευάς (επιμ.), εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2018.
3. «Η κληρονομιά του πανηγυριού: πρακτικές επιτέλεσης, συμβολισμοί και συλλογική μνήμη στο “Πανηγυράκι” της Αράχωβας», στο Γ. Δρίνης, Β. Νιτσιάκος και Π. Ποτηρόπουλος (επιμ.), Πολιτιστικές Κληρονομίες, Νέες Αναγνώσεις - Κριτικές Προσεγγίσεις, Ars Nova, Αθήνα 2022, σελ. 227-252.
4. Dalkanoukis Vasilis and Paraskevas Potiropoulos, “Experiencing Theory, Theorizing Methodology: Teaching Anthropology through Short-Time Ethnographic Fieldwork Projects in Multi-Disciplinary Academic Contexts” Teaching Anthropology A JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, Vol. 10 No. 2 (2021): Special Issue: Teaching Anthropology in Southern Europe.
5. «Από αποθετήριο σε ένα ζωντανό αρχείο: Μια πρόταση για την τεκμηρίωση του εθνογραφικού υλικού στο αρχείο του Κέντρου Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών», Καραχρήστος Ιωάννης και Ποτηρόπουλος Παρασκευάς, *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών*, τόμος 35-36, 2021, σελ. 63-82.

Β. Χρυσανθοπούλου

1. V. Chryssanthopoulou, “Adolescent Initiation and Community Regeneration. Celebrating the Epiphany among Greek-Americans in Tarpon Springs, Florida,” *Ethnologia Balkanica* 21/2018 (2019), pp. 119-141
2. V. Chryssanthopoulou, “Students’ Collections of Ethnographic Material in the Folklore Museum and Archives of the University of Athens: Continuity and Change in Folklore Theory and Methodology”, in E. Karamanes (ed.), *Du terrain à l’archive. Les archives de folklore et d’ethnologie en tant que rôles de recherche, d’éducation et de culture*, Δημοσιεύματα του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών – 34, Αθήνα 2019, pp. 441-467.
3. Β. Χρυσανθοπούλου, «Η Λαογραφία ως θεωρία και πρακτική: Ο λαϊκός πολιτισμός από τη σκοπιά της πολιτιστικής κληρονομιάς και της δημόσιας λαογραφίας», στο Ι. Βιβιλάκης (επιμ.), *Κατάσταση και προοπτικές της Λαογραφίας σήμερα*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2021, σελ. 79-120.
4. Β. Χρυσανθοπούλου, «Από την Ανατολική Ρωμυλία στο Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο του Ε.Κ.Π.Α.: Η περίπτωση της συλλογής της Κυριακής Φωτιάδου-Δήμου, μεταξύ πολιτισμικής μνήμης και διαπολιτισμικής κατανόησης και ενσυναίσθησης», στο Μ. Γ. Βαρβούνης, Μ. Μαχά-Μπιζούμη και Αλ. Καπανιάρης (επιμ.), *Ελληνική Λαϊκή Τέχνη: Παλαιότερες Θεματικές με Σύγχρονες Προσεγγίσεις, Β’ τόμος*, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, Εργαστήριο Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Μελέτες Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας – 12, εκδόσεις Ιδιόμελον, Βόλος 2021, σελ. 257-283.
5. V. Chryssanthopoulou, “Revitalizing Identity through Pilgrimage to an Aegean Island: Memory, Ritual Practice and Communal Belonging at the Annual Celebration of St. Panteleimon’s Feast in Saria, Greece”, in D. Onica, E. G. Varvounis, P. Hristov, E. Reuter, J. Eade, G.-P. Šantek (eds.), *Pilgrimage in the Christian Balkan World: The path to touch the sacred and holy*, Balkan History Association, Brepols (υπό δημοσίευση, 2022).

Χαρακτηριστικές εκφωνήσεις ΓΕ

ΕΛΠ 41 2021-22

ΘΕΜΑ 1^{ης} ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2021

«Η κυρίαρχη πολιτική μονάδα του 19^{ου} αιώνα ήταν το εθνικό κράτος που αναδύεται μέσα από τα αιτήματα του ρομαντικού κινήματος, το οποίο όμως αξιοποιεί το σχήμα προόδου του Διαφωτισμού». (Αυδίκος, 2009: 33)

«Η Λαογραφία εδραιώθηκε ως επιστήμη έχοντας έναν εθνικό προσανατολισμό. Αυτό έκανε κάποιους να τη χαρακτηρίσουν 'ιδιοτελή επιστήμη'. Οι μεταπολεμικές εξελίξεις ωστόσο οδήγησαν τους λαογράφους σε μια ανθεώρηση των προσανατολισμών τους και σε επαναπροσδιορισμό τόσο του θεωρητικού τους πλαισίου όσο και των μεθοδολογικών τους επιλογών». (Νιτσιάκος 2014: 224)

Με βάση τα παραπάνω αποσπάσματα να σχολιάστε και να αναπτύξετε τους δυο άξονες-ερωτήματα:

- A. A. Να αναδείξετε τα ιδεολογικο-πολιτικά ρεύματα, με βάση τις έννοιες λαός, έθνος, λαϊκός πολιτισμός, με τους οποίους η λαογραφία συγκροτείται ως επιστήμη, προσεγγίζει το παρελθόν και το καθιστά μέρος της εθνικής παράδοσης.
- B. B. Να αναλύσετε τις επιρροές που δέχθηκε η λαογραφία κατά τη νεότερη μεταπολεμική περίοδο και πως αυτές επαναπροσδιόρισαν το περιεχόμενο και τους στόχους της.

90

Λέξεις κλειδιά: Εξελικτισμός, Διαφωτισμός, Ρομαντισμός, ψυχή του λαού, λαός, έθνος, εθνική επιστήμη, λαογραφία, παράδοση, λαϊκός/παραδοσιακός πολιτισμός.

Σύνολο λέξεων: 2000-2200

Καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης: 15 Νοεμβρίου 2021, ώρα 23.59'

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αυδίκος, Ευάγγελος Γρ. 2009. Εισαγωγή στις σπουδές του λαϊκού πολιτισμού. *Λαογραφίες, λαϊκοί πολιτισμοί, ταυτότητες* (σσ. 46-52 & 316-351). Αθήνα: Κριτική

Κυριακίδου Νέστορος, Άλκη 2008. «Η ρομαντική έννοια του έθνους». Στο: Κ. Γκότσης-Ε. Σπαθάρη-Μπεγλίτη (επιμ.), *Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα II: Οι Νεότεροι Χρόνοι*. Ανθολόγιο Δοκιμίων για το Δημόσιο και Ιδιωτικό Βίο στην Ελλάδα (19^{ος}-20^{ος} αι.) (σσ. 22-25 & 29-36). Πάτρα: Ε.Α.Νιτσιάκος, **Βασίλης 2014.** *Προσανατολισμοί. Μια κριτική εισαγωγή στη λαογραφία*

(σσ. 27-51 & 221-225). Αθήνα: Κριτική

Τζάκης, Διονύσης 2002. «Για την Ιστορία της Ελληνικής Λαογραφίας». Στο: Γ. Αικατερινίδης, Ε. Αλεξάκης, Μ.Ε. Γιατράκου, Γ. Θανόπουλος, Ε. Σπαθάρη-Μπεγλίτη, Δ. Τζάκης, *Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα II: Οι Νεότεροι Χρόνοι*. τόμος Α' (σσ. 21-47). Πάτρα: Ε.Α.Π.

ΕΛΠ41 2021-22

ΘΕΜΑ 2^{ΗΣ} ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Η συγγένεια αποτελεί τη βάση συγκρότησης της οικογένειας, αλλά και ευρύτερων κοινωνικών δομών. Μέσα από τις κοινωνικές λειτουργίες της οικογενειακής/οικιακής ομάδας διαμορφώνονται οι ατομικές και συλλογικές ταυτότητες, ενώ σφυρηλατούνται και οι σχέσεις του ατόμου με το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, εκφράζονται και μεταβιβάζονται οικοινωνικές αξίες και υλοποιούνται πολιτισμικές πρακτικές. Ταυτόχρονα, μέσα από συγγενειακούς και οικογενειακούς δεσμούς, δημιουργούνται σχέσεις οικονομικές, κοινωνικές, εργασιακές, πολιτικές και πολιτισμικές, ενώ στα οικογενειακά και συγγενειακά δίκτυα οικοδομούνται στρατηγικές επιβίωσης των ατόμων σε συλλογικό επίπεδο.

1^ο Απόσπασμα

«Οι δεσμοί στοργής και εγκαρδιότητας που χαρακτηρίζουν την περιστασιακή συνεργασία δύο αδελφών ως «φυσική» κατάσταση ουσιαστικά είναι της ίδιας τάξης με τους δεσμούς που έχουν ως αποτέλεσμα, για παράδειγμα, μια οικογενειακή ναυτιλιακή εταιρεία (...) Το είδος της συνεργασίας των συγγενών στο οποίο αναφέρομαι δεν περιορίζεται βεβαίως σε τέτοια μείζονα ζητήματα, όπως οικογενειακές εταιρείες, επένδυση κεφαλαίων ή μετανάστευση στο εξωτερικό. Εμφανίζεται και στις πιο καθημερινές δραστηριότητες (...) Η συνεργασία των συγγενών αποτελεί λοιπόν μια κοινωνική πραγματικότητα. Τα ιδανικά της συγγένειας -η εμπιστοσύνη, η καλή θέληση, η τίμια συναλλαγή και η κυκλοφορία των διευκολύνσεων- πραγματοποιούνται στην καθημερινή ζωή»(Just 1998: 320-324).

2^ο Απόσπασμα

«Ο γάμος εμπεριέχει και πραγματώνει όλες τις συνθήκες για την θεσμοθετημένη (την κοινωνικά «σωστή») αναπαραγωγή της κοινότητας» (σελ. 166) [...] «Σε κοινωνίες όπου η συγγένεια αποτελεί το δομικό στοιχείο, την πρώτη ύλη για την κοινωνική οργάνωση, οι θεσμοί που περιβάλλουν και σημειοδοτούν την οικογένεια και τη συγγένεια επικυρώνονται και αναπαράγονται με διάφορες τελετουργίες. Ειδικότερα, οι τελετουργίες που σχετίζονται με την κοινωνική ταξινόμηση και την κοινωνική αναπαραγωγή, συνιστούν τη σχέση αρσενικό/θηλυκό ως σχέση αναγκαστικής εξάρτησης των γυναικών από τους άντρες για κοινωνική ταυτότητα, για γονιμότητα (βιολογική αναπαραγωγή) και γενικά για κοινωνική αποκατάσταση» (Σκουτέρη-Διδασκάλου 1980: 193).

Με βάση τις αρχικές επισημάνσεις, καθώς και τα παραπάνω αποσπάσματα να σχολιάσετε και να αναπτύξετε τα παρακάτω ερωτήματα:

A) Εστιάζοντας στις οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις που έχει η έννοια της οικογένειας, παλαιότερα και σήμερα, καλείστε να αναλύσετε πώς τα οικογενειακά και τα ευρύτερα συγγενειακά δίκτυα σχετίζονται με την οικονομία και την εργασία, καθώς και με την κοινωνική αναπαραγωγή στην ελληνική κοινωνία. Σε κάθε περίπτωση μπορείτε να βασιστείτε στα εθνογραφικά παραδείγματα της δοθείσας βιβλιογραφίας.

B) Να αναδείξετε πώς ο θεσμός του γάμου και οι γαμήλιες τελετουργίες συμβάλλουν στην ενδυνάμωση της συγγένειας και την κατά φύλα αναπαραγωγή της κοινωνίας. Για την ανάπτυξη μπορείτε να χρησιμοποιήσετε παραδείγματα από την δοθείσα βιβλιογραφία καθώς και βιώματα και αφηγήσεις από το συγγενικό σας περιβάλλον.

Λέξεις-κλειδιά: συγγένεια, οικογένεια, οικιακή/εστιακή ομάδα, οικιακές υπηρεσίες, συνεργασία, οικονομία, εργασία, γάμος, γαμήλιες ανταλλαγές, γαμήλιες τελετουργίες, ανδροτοπική/γυναικοτοπική μεταγαμήλια εγκατάσταση, κοινωνική αναπαραγωγή
Σύνολο λέξεων: 2000-2200

Καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης: 10 Ιανουαρίου 2022 [ώρα 23.59’]

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξάκης, Ε. (2002). «Οικογένεια», στο Γ. Αικατερινίδης κ.ά., *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα II. Οι Νεότεροι χρόνοι*, τ. Α΄ κεφ. 2, Πάτρα: ΕΑΠ, σσ.49-71.

Θανόπουλος Γ. (2002) «Γάμος» στο Γ. Αικατερινίδης κ.ά., *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα II. Οι Νεότεροι χρόνοι*, τ. Α΄ κεφ. 4, Πάτρα: ΕΑΠ, σσ. 95-101.

Just, R. (1998). «Τα όρια της συγγένειας. Συγγένεια και κοινωνικό φύλο σε ένα νησί του Ιονίου». Στο: Ε. Παπαταξιάρχης – Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια (2^η έκδοση), σσ. 313-343.

Σκουτέρη-Διδασκάλου, Ν. (1980). «Για την ιδεολογική αναπαραγωγή των κατά φύλα κοινωνικών διακρίσεων. Η σημειοδοτική λειτουργία της ‘τελετουργίας του γάμου’». Στο: Κ. Boklund-Λαγοπούλου (εισαγωγή και επιμέλεια), *Σημειωτική και Κοινωνία*, σσ.159-196. Οδυσσέας: Ελληνική Σημειωτική Εταιρία.[Για τις ανάγκες της εργασίας σας να εστιάσετε ιδιαίτερα στις σσ. 173-178 & 190-195]

ΕΛΠ 41 2021-2022

ΘΕΜΑ 3ης ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022

Κείμενο Α΄ (Απόσπασμα)

«Σύμφωνα με την κορανική παράδοση, οι Οθωμανοί κατακτητές παραχώρησαν στους 'λαούς των ιερών βιβλίων', δηλαδή χριστιανούς και εβραίους, το δικαίωμα περιορισμένης και ελεγχόμενης αυτοδιοίκησης σε τοπικό επίπεδο. Το κοινοτικό αυτό σύστημα **δεν επεβλήθη από τον κατακτητή (...)**, ανέκυψε από την **ανάγκη των υπόδουλων για αυτοδιοίκηση (...)** και από την **ανοχή του κυρίαρχου καθεστώτος**, αφού το αχανές και πολύπλοκο διοικητικό σύστημα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (...) αδυνατούσε να ασκήσει άμεση διοίκηση ως την πλέον απομακρυσμένη οικιστική μονάδα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Κυρίως, ο τρόπος είσπραξης των φόρων αλλά και η εφαρμογή της αρχής της κοινοτικής ευθύνης επέτρεψαν τη συνέχιση συλλογικών τοπικών μορφωμάτων, που υπήρχαν πριν από την οθωμανική κατάκτηση» (Ευτυχία Λιάτα, 2008, σ. 138)

Κείμενο Β' (Απόσπασμα)

«Οι συντεχνίες -η συσπείρωση, δηλαδή, των τεχνιτών του ιδίου κλάδου ενός τόπου σε έναν ενιαίο φορέα διαχείρισης και ελέγχου της παραγωγής της και διάθεσης του προϊόντος- έπαιξαν κεντρικό ρόλο στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή των πόλεων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από το 16^ο έως και το 19^ο αι. Στόχος των συντεχνιών, τόσο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία όσο και αλλού, ήταν να ελέγχουν την παραγωγή και τους παραγωγούς, ούτως ώστε να επιτυγχάνεται σταθερή τιμή και ποιότητα προϊόντος, να αποτρέπεται η κερδοσκοπία και ο ανταγωνισμός, να εξασφαλίζεται η κάλυψη των αναγκών της τοπικής, κατά κανόνα, αγοράς και να διασφαλίζεται το ήθος εργασίας και ζωής των μελών της.

Οι πολλαπλού τύπου υποχρεώσεις και λειτουργίες των συντεχνιών πηγάζαν από τις ανάγκες αλληλοασφάλισης και αλληλοδέσμευσης που επέβαλλε στους τεχνίτες ενός τόπου η ανασφάλεια ζωής και περιουσίας των Μέσων Χρόνων, σε συνδυασμό με την επιθυμία των κρατούντων να ελέγχουν τους υπηκόους τους μέσω ομαδικών μηχανισμών και όχι κατ' άτομον.» (Μ. Ευθυμίου, «Οι συντεχνίες. Η κρατική οργάνωση τεχνών και επαγγελματιών», *Ιστορία του νέου Ελληνισμού*, Τόμος Β', εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σελ. 325)

Οι κοινότητες και οι συντεχνίες συνιστούν πυλώνες οργάνωσης του προ-νεωτερικού οθωμανικού κόσμου και θεσμούς κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής οργάνωσης, κατά την οθωμανική περίοδο. **Με αφετηρία τα δύο αποσπάσματα:**

A. Να αναλύσετε πώς οργανώθηκε ο θεσμός της κοινότητας κατά τα οθωμανικά χρόνια, ποιες λειτουργίες εξυπηρέτησε και σε ποιες ανάγκες των ελληνικών πληθυσμών και της οθωμανικής διοίκησης ανταποκρίθηκε.

B. Να περιγράψετε τον τρόπο λειτουργίας των συντεχνιών με έμφαση στα πεδία οικονομικής δράσης και κοινωνικής οργάνωσης και να αναδείξετε το ρόλο τους στην οικονομική ζωή κατά την οθωμανική περίοδο

Λέξεις – κλειδιά: Κοινότητες, συντεχνίες, κοινωνικο-οικονομική οργάνωση, δομή συντεχνιών, διοικητική λειτουργία, αρμοδιότητες των τοπικών αρχόντων, κοινωνική και οικονομική συνοχή, αστικό και αγροτικό περιβάλλον. **Σύνολο λέξεων:** 2000-2200

Καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης: 28/2/2022

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- Ασδραχάς, Σ. 2008. «Οι συντεχνίες στην Τουρκοκρατία: οι οικονομικές λειτουργίες». Στο: Κ. Γκότσης – Ε. Σπαθάρη-Μπεγλίτη (επιμ.), *Ανθολόγιο Δοκιμίων για το Δημόσιο και Ιδιωτικό Βίο στην Ελλάδα (19^{ος}-20^{ός} αιώνες)* (σ. 151-162). Πάτρα: ΕΑΠ
- Ζαϊμάκης, Γ. 2011. *Κοινοτική εργασία και τοπικές κοινωνίες. Ανάπτυξη, Συλλογική δράση, Πολυπολιτισμικότητα*. (σ. 70-79 & 115-124). Αθήνα: Πλέθρον
- Λιάτα, Ε., 2008. «Οι κοινότητες. Ένας θεσμός με πολλές όψεις». Στο: Κ. Γκότσης - Ελ. Σπαθάρη-Μπεγλίτη (επιμ.), *Ανθολόγιο Δοκιμίων για το Δημόσιο και Ιδιωτικό Βίο στην Ελλάδα (19^{ος}-20^{ός} αιώνες)* (σ. 137- 149). Πάτρα: ΕΑΠ
- Ολυμπίτου, Ε. 2003. «Τεχνικές και επαγγέλματα. Μια εθνολογική προσέγγιση». *Ιστορία του νέου Ελληνισμού*, Τόμος Α' (σ. 305-316). Αθήνα: . Ελληνικά Γράμματα
- Σπαθάρη – Μπεγλίτη, Ε. 2002. «Συντεχνίες: μια μορφή κοινωνικής οργάνωσης των παραδοσιακών τεχνιτών – Επαγγελματική συνοχή και κοινωνική αλληλεγγύη» (κεφ. 2). Στο: Α. Ι. Γουήλ – Μπαδιεριτάκη, Ε., Ολυμπίτου & Ε. Σπαθάρη –Μπεγλίτη, *Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα II: Οι Νεότεροι Χρόνοι*. Τόμος Β' (σ. 93-109). Πάτρα: ΕΑΠ
- Σπαθάρη-Μπεγλίτη, Ε. 2002. «Οικισμοί, χωριά, πόλεις: μορφές κοινωνικής οργάνωσης – Ο συνεκτικός ρόλος της κοινότητας» . Στο: Αικατερινίδης κ.ά, *Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην Ελλάδα II. Οι Νεότεροι χρόνοι*, τ.Α' κεφ. 9(σ. 259-285). Πάτρα: ΕΑΠ

ΕΛΠ 41 2021-2022

ΘΕΜΑ 4ης ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μάρτιος 2022

Απόσπασμα 1:

«Βέβαια οι προφορικοί πολιτισμοί δεν στερούνται τη δική τους πρωτοτυπία. Η πρωτοτυπία της αφήγησης συνίσταται όχι στην επινόηση νέων ιστοριών, αλλά στην επίτευξη μιας ιδιαίτερης αλληλόδρασης με το δεδομένο κοινό στη δεδομένη στιγμή — σε κάθε αφήγηση ή ιστορία πρέπει να εισαχθεί κατά τρόπο μοναδικό σε μια κατάσταση μοναδική, γιατί στους προφορικούς πολιτισμούς το κοινό πρέπει να οδηγηθεί να αντιδράσει, συχνά με τρόπο έντονο. Αλλά οι αφηγητές εισάγουν επίσης και νέα στοιχεία σε παλιές ιστορίες. Στην προφορική παράδοση υπάρχουν τόσες ελάχισσες παραλλαγές ενός μύθου όσες είναι και οι επαναλήψεις του, και ο αριθμός των επαναλήψεων μπορεί να αυξάνεται επ' άπειρον». (Ong 1997: 54-55)

Απόσπασμα 2:

«Επομένως κάθε παράσταση ενός έργου του Καραγκιόζη (όπως κάθε εκτέλεση ενός δημοτικού τραγουδιού, κάθε αφήγηση ενός παραμυθιού κ.ο.κ) είναι ένα πρωτότυπο, αν όχι το πρωτότυπο. Γιατί το έργο αυτό δε δημιουργήθηκε μια για πάντα σε μιαν ορισμένη

στιγμή· δημιουργείται και αναδημιουργείται συνεχώς· και δεν παύει να αναδημιουργείται κάθε φορά που ένας καραγκιοζοπαίχτης μετατρέπει σε ζωντανή παράσταση το ιδεατό έργο που έχει στο μυαλό του». (Κιουρτσάκης, 1983: 54).

Απόσπασμα 3:

«Η προφορική λογοτεχνία πεθαίνει μόλις καταγραφεί, χάνει δηλαδή τη χαρακτηριστική υφή της. Για τον πολιτισμό που βιώνουμε εμείς όμως, ο θάνατος αυτός ισοδυναμεί με μια καινούργια γέννηση, με την ένταξη δηλαδή της προφορικής λογοτεχνίας στον δικό μας, τον γραπτό πολιτισμό» (Πολίτης 2008: 255). **Απόσπασμα 4:**

«Εις τα τραγούδια και τα παραδόσεις ο εθνικός χαρακτήρ αποτυπώνεται ακραιφνώς και ακίβδηλος. [...] Τα δε τραγούδια αντικατοπτρίζουν πιστώς και τελείως τον βίον και τα ήθη, τα συναισθήματα και την διάνοησιν του ελληνικού λαού και εξωραΐζοντα δια του ποιητικού διακόσμου αναζωπυρούν τας αναμνήσεις των εθνικών περιπετειών». (Πολίτης, 2008: 299).

Ζήτημα Α΄

Αφορμώντας από τα παραπάνω αποσπάσματα και αξιοποιώντας την προτεινόμενη βιβλιογραφία, να αναλύσετε τη σχέση μεταξύ προφορικότητας και εγγραμματοσύνης στο πλαίσιο του λαϊκού πολιτισμού. Ποιος ο ρόλος του αφηγητή και του λογίου στη διαμόρφωση της προφορικής λογοτεχνίας;

Ζήτημα Β΄

Αξιοποιώντας τα κείμενα της προτεινόμενης βιβλιογραφίας, να παρουσιάσετε το εγχείρημα της συλλογής ελληνικών δημοτικών τραγουδιών τον 19^ο αι. από λογίους, Έλληνες και ξένους. Εστιάστε στο ιδεολογικό και μεθοδολογικό πλαίσιο της συλλογής και στις επιπτώσεις της στη μορφή και το περιεχόμενο των τραγουδιών.

Λέξεις-κλειδιά: προφορική λογοτεχνία, τραγούδια, προφορικότητα, εγγραμματοσύνη, αφηγητής, ερμηνευτής, λόγιοι, ρομαντισμός, εθνική ιδεολογία, συλλογή, κοινοκτημοσύνη

Σύνολο λέξεων: 2000-2200

Καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης: 2 Μαΐου 2022, ώρα 23.59

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Δαμιανού, Δ. & Παπαχριστοφόρου Μ. 2002. «Προφορική λογοτεχνία», στο Δ. Δαμιανού, Μ.Δ. Μιράσγεζη & Μ. Παπαχριστοφόρου, *Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα II: Οι Νεότεροι Χρόνοι*, τόμος Γ΄, Λαϊκή Φιλολογία (σσ.18-25 & 80-84), Πάτρα: ΕΑΡ 2002,

Κιουρτσάκης Γ. 1983. *Προφορική Παράδοση και Ομαδική Δημιουργία: Το παράδειγμα του Καραγκιόζη* (σσ. 46-53 & 57-61). Αθήνα: Κέδρος

Μιράσγεζη Μ.Δ. 2002. «Οι συλλογές», στο Δ. Δαμιανού, Μ.Δ. Μιράσγεζη & Μ. Παπαχριστοφόρου, *Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα II: Οι Νεότεροι Χρόνοι*, τόμος Γ΄, Λαϊκή Φιλολογία (σσ.182-183). Πάτρα: ΕΑΠ

Πολίτης, Α. 2008 «Η δεύτερη ζωή των δημοτικών τραγουδιών», Αλέξης Πολίτης, «Η δεύτερη ζωή των δημοτικών τραγουδιών», στο: Κ. Γκότσης και Ε. Σπαθάρη-Μπεγλίτη (Επιμ.), *Ανθολόγιο Δοκιμίων για το Δημόσιο και Ιδιωτικό Βίο στην Ελλάδα (19^{ος}-20^{ος} αιώνες)* (σσ. 255-265). Πάτρα: ΕΑΠ

Πολίτης Ν. 2008. «Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού: Πρόλογος», στο Κ. Γκότσης & Ε. Σπαθάρη-Μπεγλίτη (επιμ.), *Ανθολόγιο Δοκιμίων για το Δημόσιο και Ιδιωτικό Βίο στην Ελλάδα (19^{ος}-20^{ος} αιώνες)* (σσ. 285-294). Πάτρα: ΕΑΠ

Ong, W. 1997. *Προφορικότητα και Εγγραμματοσύνη: Η εκτεχνολόγηση του λόγου* (σσ. 54-62 & 114-117). Επιμ. Θεόδωρος Παραδέλλης (μτφρ. Κώστας Χατζηκυριάκου). Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

Αλλαγές-προσθήκες στη διδακτέα ύλη

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2021-22 ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΛΠ41

1. Η συγκρότηση της λαογραφίας ως «εθνικής» επιστήμης και οι μεταγενέστερες κριτικές

Αυδίκος, Ε. Εισαγωγή στις σπουδές του λαϊκού πολιτισμού. *Λαογραφίες, λαϊκοί πολιτισμοί, ταυτότητες*, 2009, Κριτική, Αθήνα, σσ. 25-61, 316-351.

Νιτσιάκος, Β. Προσανατολισμοί. Μια κριτική εισαγωγή στη Λαογραφία, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2008, (2^η αναθεωρημένη έκδοση 2014) ιδιαίτερα το κεφ. «Ζητήματα θεωρίας. Η ταυτότητα της επιστήμης. Η σχέση της με την Κοινωνική Ανθρωπολογία» σσ. 27-51, 221-225.

Herzfeld, M. Πάλι δικά μας. *Λαογραφία, Ιδεολογία και η Διαμόρφωση της Σύγχρονης Ελλάδας*, μτφρ.

Μαρίνος Σαρηγιάννης, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2002, κεφ 1, σσ. 19-37.

2. Οικογένεια - Συγγένεια: παραδοσιακές και σύγχρονες μορφές

Σκουτέρη-Διδασκάλου Ν. «Η Σημειοδοτική Λειτουργία της Έτερουργίας του Γάμου». Για την ιδεολογική αναπαραγωγή των κατά φύλα διακρίσεων», στο *Ανθρωπολογικά για το Γυναικείο Ζήτημα*, Ο Πολίτης, Αθήνα 1991 (β' έκδοση με προσθήκες): σσ. 113-131.

Just R., «Τα όρια της συγγένειας. Συγγένεια και κοινωνικό φύλο σε ένα νησί του Ιονίου», στο Ε. Παπαταξιάρχης – Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1998 (2^η έκδοση), σσ. 313-343.

3. Κοινότητα: παραδοσιακές μορφές και σύγχρονες αναζητήσεις

Ζαϊμάκης,

Γ. *Κοινοτική εργασία και τοπικές κοινωνίες. Ανάπτυξη, Συλλογική δράση, Πολυπολιτισμικότητα*, Πλέθρον, Αθήνα 2011, σσ. 58-79, 113-124.

Νιτσιάκος, Β. «Συμβολικές σχέσεις και κοινωνική μνήμη: η ανασυγκρότηση της τοπικής ταυτότητας στην Πυρσόγιαννη», στο Στ. Δαμιανάκος – Ε. Ζακοπούλου – Χ. Κασίμης – Β. Νιτσιάκος, *Εξουσία, εργασία και μνήμη σε τρία χωριά της Ηπείρου. Η τοπική δυναμική της επιβίωσης*, Πλέθρον / ΕΚΚΕ, Αθήνα 1997, σσ. 269-300. (ανάρτηση, ΟΣΔΕΛ)

4. Υλικός Πολιτισμός, Τέχνες και Τεχνικές

Ολυμπίτου Ε. «Τεχνικές και Επαγγέλματα. Μια εθνολογική προσέγγιση», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τ. 1, Αθήνα 2003, σσ. 305-316.

Ντάτση, Ε. *Τα ισανάφια μας τα βασιλεμένα. Τα Γιάννινα των μαστόρων και των καλφάδων*, Γαβριηλίδης, Αθήνα 2006, σσ. 63-72.

5. Παραδοσιακή αρχιτεκτονική: εμπειρία και η μνήμη του τόπου

Καυταντζόγλου, Ρ. *Στη σκιά του Ιερού βράχου. Τόπος και μνήμη στα Αναφιώτικα*, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών – Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2010 (3η έκδοση). σσ. 61- 116.

Τσενόγλου, Ε. «Η αθέατη διάσταση του χώρου», *Εθνολογία* τ. 2 (1993), σσ. 59-90.

6. Προφορική Παράδοση – Λογοτεχνία, και η Πολιτισμική Επανάσταση της Γραφής

97

Κιουρτσάκης, Γ. *Προφορική παράδοση και ομαδική δημιουργία: το παράδειγμα του Καραγκιόζη*, Αθήνα, Κέδρος, 1983, σσ. 24-31, 46-61.

Μερακλής Μ.Γ. *Έντεχνος λαϊκός λόγος*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1993, σσ. 93-115 (ανάρτηση, ΟΣΔΕΛ).

Ong, Walter. (Μτφρ. Κ. Χατζηκυριάκου, Επιμ. Θ. Παραδέλλης), «Η προφορικότητα της γλώσσας. Ο εγγράμματος νους και το προφορικό παρελθόν», στο *Προφορικότητα και Εγγραμματοσύνη: Η εκτεχνολόγηση του λόγου*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2015, σσ. 54-73, 96-98, 114-117, 147-150, 211-223.

Αρχαιολογία στον Ελληνικό χώρο

Συντονιστής: Αναπληρωτής Καθηγητής Κωνσταντίνος Κοπανιάς

Εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις

Οι περιορισμοί λόγω της πανδημίας covid, αλλά και το γεγονός ότι οι φοιτητές στα Τμήματα της ΕΛΠ42 προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές ενότητες της Ελλάδας, δεν επέτρεψαν την πραγματοποίηση διά ζώσης επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους. Ωστόσο, οργανώθηκαν διαδικτυακές επισκέψεις σε μουσεία της Ελλάδος και του εξωτερικού από συναδέλφους ΣΕΠ. Π.χ. η κα. Μ. Πυργάκη οργάνωσε διαδικτυακές επισκέψεις στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, την Αρχαία Αγορά και άλλους χώρους.

Οργάνωση κύκλων ομιλιών, συνέδρια και ημερίδες

8/4/15. Κ. Κοπανιάς. «Χετταίοι και Μυκηναίοι στην Κύπρο στα τέλη της ΥΕΧ». Ανακοίνωση στο Συμπόσιο με τίτλο «Ανασκαφή και Έρευνα XIII: Από το Ερευνητικό Έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, Αθήνα 7-9 Απριλίου 2021». Αθήνα.

Στοιχεία πρόσφατων εκδόσεων των ΣΕΠ της ΘΕ

Κ. Κοπανιάς

1. K. Kopanias, E. Vemou and K. Sidiropoulou. 2022. «3D Model Analysis of some LBA and EIA Swords from Cyprus.» Στο Beyond Cyprus: Investigating Cypriot connectivity in the Mediterranean from the Late Bronze Age to the end of the Classical period. International Digital Conference organized by the Institute of Historical Research/National Hellenic Research Foundation, 8–11 December 2020, επιμ. Γ. Μπουρογιάννης, 251-261. Αθήνα: AURA και Εκδόσεις Καρδαμίτσα.
2. K. Kopanias, I. Voskos, D. Papageorgiou, and Ch. Theotokatou. 2022. «External contacts and a reassessment of socio-political evolution in the Kouris region during the LBA and EIA.» Στο Beyond Cyprus: Investigating Cypriot connectivity in the Mediterranean from the Late Bronze Age to the end of the Classical period. International Digital Conference organized by the Institute of Historical Research/National Hellenic Research Foundation, 8–11 December 2020, επιμ. Γ. Μπουρογιάννης, 325-336. Αθήνα: AURA και Εκδόσεις Καρδαμίτσα.
3. K. Kopanias. 2022. «Iron for Copper: A Note on Metal Trade at the End of the Late Bronze Age.» In Ancient Near Eastern Studies in Honor of Aram Kosyan, edited by Y. Grekyan, 165-170. ANES Supplement Series 61. Leuven: Peeters.
4. K. Kopanias, E. Vemou and K. Sidiropoulou. 2021. "Mechanical Examination of Swords in the Eastern Mediterranean from the Late Bronze Age to the Early Iron Age." Ash-sharq. Bulletin of the Ancient Near East 5(1-2): 97-132.
5. Κ. Κοπανιάς. 2020. «Συστήματα οικονομικής διαχείρισης στη Μεσοποταμία (4η-2η χιλιετία π.Χ.)» Στο ΚΥΔΑΛΙΜΟΣ. Τιμητικός Τόμος για τον Καθηγητή Γεώργιο Στυλ. Κορρέ, επιμ. Π. Καλογεράκου, Α. Χασιακού, Μ. Κοσμόπουλος, Ειρ. Πέππα-Παπαιωάννου, Ι. Λώλος, Ε. Πλάτων και Χ. Μαραμπέα, 85-92. Σειρά Μονογραφιών AURA 4. Αθήνα: AURA και Εκδόσεις Καρδαμίτσα.

Τ. Θεοδωροπούλου

1. 2021 Theodoropoulou, T. (special editor). *Thalassotopies. La mer vue de la terre, la terre vue de la mer dans l'Antiquité*. Cahiers Mondes Anciens 14 (2021) <https://doi.org/10.4000/mondesanciens.3095>
2. 2022 Andrews, A. J., Di Natale, A., Bernal-Casasola, D., Aniceti, V., Onar, V., Oueslati, T., Theodoropoulou, T., Morales-Muñiz, A., Cilli, E., Tinti, F. Exploitation history of Atlantic bluefin tuna in the eastern Atlantic and Mediterranean – insights from ancient bones. *ICES Journal of Marine Science* 79.2, 247-262. <https://doi.org/10.1093/icesjms/fsab261>
3. 2021 Fourier, S., Georgiadou, A., Chamel, B., Denninger, N., Gardeisen, A., Papayianni, K., Theodoropoulou, T. The death of infants in Early Iron Age Cyprus. A jar burial from Kition-Bamboula. *Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome* 14, 281-304 <https://doi.org/10.30549/opathrom-14-13>
4. 2020 Renaud, A., Papayiannis K., Bouchité K., Theodoropoulou T., Gardeisen A. Un puits à roue élévatrice à Kition-Bamboula : les restes fauniques. *Bulletin de Correspondance Hellénique* 144.2, 777-817
5. 2021 Sáez Romero A. M., Theodoropoulou, T. Salting and consuming fish in the Classical Mediterranean. A review of the archaeological evidence from the Punic Amphora Building (Corinth, Greece). In D. Bernal-Casasola, M. Bonifay, A. Pecci & V. Leitch (eds), *Roman amphorae contents: reflecting on maritime trade of foodstuffs in antiquity*, Proceedings of the RAC International Interactive Conference, Cadiz Spain, 5-7 October 2015, Roman and Late Antique Mediterranean Pottery International Series, Archaeopress, Oxford, 485-497.

Μ. Πυργάκη

1. M. Pyrgaki. "Uncovering Neolithic Counting and Recording sign systems". Υπό δημοσίευση, μετά από πρόσκληση, σε Τιμητικό Τόμο του ομότιμου καθηγητή κ. Α. Αποστόλου. Πάντειον Πανεπιστήμιο.
2. M. Pyrgaki. "Impact of COVID-19 crisis on archaeology. Challenges for the future.", θα δημοσιευθεί μετά το πέρας του 28th EAA Annual Meeting in Budapest (Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2022), μαζί με τις άλλες συμβολές του session, The Role of Archaeology (and Archaeologists) in the Covid-19 Recovery Plans across Europe and beyond, στο "Archäologische Informationen".

Γ. Παπαδάτος

1. Ferrence, S.C., A. Giumlia-Mair, P.P. Betancourt και Y. Papadatos 2022. Early Minoan IB Metallurgy of East Crete. Στο J. Morrison και J. Murphy (eds.) *Kleronomia (Κληρονομιά): Legacy or Inheritance Studies on the Aegean Bronze age in honor of Jeefrey S. Soles*, 11-31. INSTAP Academic Press, Philadelphia.
2. Papadatos, Y. and T. Kalantzopoulou 2022. Turning the landscape into territory: strategies of power for the exploitation of the Cretan mountains during the Neopalatial period. Στο J. Driessen και G.J. van Wijngaarden (eds.), *Political Geographies of the Bronze Age Aegean (Babesch Supplements 43)*, 31-46. Peeters Publishers: Leuven.
3. Papadatos, Y. 2021. EM IB Pottery. Στο C.E. Galanaki (ed.) *Gournes, Pediada: A Minoan Cemetery in Crete (INSTAP Monograph Series 63)*, 117-140. INSTAP Academic Press, Philadelphia.
4. Papadatos, Y. 2020. The Identification of Houses in Prepalatial Crete. Στο M. Relaki and J. Driessen (eds.) *OIKOS, Archaeological Approaches to House societies in the Bronze Age*

Aegean (Aegis: Actes de Colloques 19), 51-62. Presses universitaires de Louvain: Louvain-la-Neuve.

5. Souglakos, N., J.D. Alexopoulos, N. Voulgaris, S. Dilalos, G.S. Mitsika, M. Petrakis, G. Vavouranakis, P. Valavanis, Y. Papadatos 2019. A geophysical approach to the archaeological excavation of Plasi Marathon (Attika, Greece). Bulletin of the Geological Society of Greece [Internet]. Sp.Pub. No 7:508-509.

Μ. Στεφανάκης

1. Stamati, Z., M.I. Stefanakis, G. Kontogianni, A. Georgopoulos 2022: "Virtual Reconstruction of the Temple on the Acropolis of Kymissala in Rhodes", in Bridging Digital Approaches and Legacy in Archaeology, Digital 2, 296-319. <https://doi.org/10.3390/digital2020017>.
2. Mavroudis, G. and M.I. Stefanakis 2021: "Some (Preliminary) Observations on Attic Black-Figure Pottery from Naukratis", Journal of Ancient Egyptian Interconnections 32, 17-38.
3. Στεφανάκης Μ.Ι. 2020: «Ελεύθερνα: νομισματική κυκλοφορία και εικονογραφικές επιρροές (6ος-1ος αιώνας)», στο Ν.Χρ. Σταμπολίδης (επιμ.), Η Ελεύθερνα, η Κρήτη και ο Έξω Κόσμος / Eleutherna and the Outside World, 130-142.
4. Stefanakis M.I. 2019: "Evidence and some speculations on Bronze Age presence at the wider area of Kymissala, Rhodes", ASAI 97, 58-71.
5. Mielczarek, M. and M.I. Stefanakis 2019: Rhodes. The Ancient and Medieval Monuments in 1882-1884 and Count Karol Lanckoroński, Warsaw: Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences.

Γ. Βαβουρανάκης

1. Βαβουρανάκης, Γ. 2021. Εικόνα και αρχαιολογία. Η περίπτωση της προϊστορικής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
2. Vavouranakis, G. 2020. The Mechanics of Cultural Hybridization in the Southern Aegean during the Third Millennium BC, Journal of Eastern Mediterranean Archaeology and Heritage Studies 8, 299-313.
3. Vavouranakis, G. 2020. Liquid Consumption and the Mechanics of Ritual in Late Prepalatial and Old Palace Crete, in B. Davis and R. Laffineur (eds), ΝΕΩΤΕΡΟΣ. Studies in Bronze Age Aegean Art and Archaeology in Honor of Professor John G. Younger on the Occasion of his Retirement (Aegaeum 44), Louvain & Liège: Peeters, 271-282.
4. Vavouranakis, G and Catapoti, D. 2021. "Le dur ne dure pas, seul dure le doux." Rethinking Dominant Perceptions of the "Maritime" in Early Bronze Age Aegean Archaeology, Cahiers "Mondes anciens" [Online] 14. DOI: <https://doi.org/10.4000/mondesanciens>. 3264.
5. Damilati, K. and Vavouranakis, G. 2021. What future for archaeology's past? In M.J. Boyd and R.C.P. Doonan (eds), Far from Equilibrium: An Archaeology of Energy, Life and Humanity. A Response to the Archaeology of John C. Barrett, Oxford & Philadelphia: Oxbow: 115-129.

Ελληνισμός της Διασποράς

Συντονιστής: Καθηγητής Αντώνιος Κόντης

Αντώνιος Κόντης, Συντονιστής Θεματικής Ενότητας ΕΛΠ43

Ο κ. Αντώνιος Κόντης πραγματοποίησε την έκδοση ενός βιβλίου και τη δημοσίευση δύο επιστημονικών άρθρων σε συλλογικούς τόμους. Συγκεκριμένα:

1. *Πολιτική Οικονομία της Διεθνούς Μετανάστευσης*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2021, σσ. 577.
2. «The Migration policy of Greece», στο: Fouskas Th. (ed.), *Immigrants, Asylum Seekers and Refugees in Times of Crises*, vol. B, EPLO, Athens, 2021, pp. 225-257.
3. «Ελληνισμός της Διασποράς», στο: Τσάκωνας Π. και Ντόκος Θ. (επιμ.), *Σύγχρονη ελληνική εξωτερική πολιτική, άμυνα και ασφάλεια*, Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2022, σσ. 201-225.

Χρήστος Ζαμπακόλας

Συμμετοχή σε συνέδρια:

1. «Υποκαθιστώντας τις συλλογικότητες: φιλανθρωπία και ευεργετισμός από τους Ηπειρώτες της Βενετίας (16ος-18ος αι.)», εισήγηση στο Γ' Πανεπιστημιακό Συνέδριο *Η Ήπειρος διαχρονικώς: Α' Παιδεία-Φιλοσοφία, Β' Ιστορία-Αρχαιολογία-Τέχνη, Γ' Ευποιΐα*, που διοργάνωσε η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών και το Ίδρυμα Μελετών Ιονίου και Αδριατικού Χώρου, στις 1-3 Μαρτίου 2019 στα Ιωάννινα.
2. «Οι Έλληνες καποτάδες της Βενετίας: δίκτυα, προσωπογραφία, ιδεολογικές αναζητήσεις και στρατηγικές στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα», *Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Παροικιακός Ελληνισμός και Ελληνική Επανάσταση», Βενετία, 25-27 Ιουνίου 2021*. Διοργάνωση: Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας – Υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού και Δημόσιας Διπλωματίας Υπουργείου Εξωτερικών.

Ερευνητικό πρόγραμμα:

Το 2019 συμμετείχε σε ερευνητικό πρόγραμμα του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, με σκοπό την καταγραφή και μεταγραφή όλων των επιγραφών των ταφικών μνημείων του Ελληνορθόδοξου Κοιμητηρίου του Λιβόρνου της Ιταλίας. Πρόκειται για την καταγραφή όλων των επιγραφών (ελληνικών, ιταλικών, γαλλικών και σλαβικών) από τους διακόσιους σαράντα δύο (242) τάφους που βρίσκονται τόσο εντός του Κοιμητηριακού Ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου όσο και στον εξωτερικό περίβολο του Κοιμητηρίου (περιόδου 18ου και 19ου αιώνα).

Ραδιοφωνικές εκπομπές:

1. Οι Έλληνες τεχνίτες καποτάδες της Βενετίας. Συμμετοχή στη ραδιοφωνική εκπομπή της Σοφίας Χατζή «Ραδιοπαραμυθία» (καθημερινή εκπομπή του ραδιοφώνου της Πειραιϊκής Εκκλησίας) για τους Έλληνες τεχνίτες καποτάδες της Βενετίας και την προσφορά τους στον Αγώνα του 1821. 24 Σεπτεμβρίου 2021.
2. *Το ελληνικό νεκροταφείο του Λιβόρνου*. Συμμετοχή στη ραδιοφωνική εκπομπή της Σοφίας Χατζή «Ραδιοπαραμυθία» (καθημερινή εκπομπή του ραδιοφώνου της Πειραιϊκής Εκκλησίας) για το ελληνικό νεκροταφείο του Λιβόρνου και τα αρχιτεκτονικά μνημεία τάφων επιφανών Ελλήνων από τον 19ο αιώνα. 31 Ιανουαρίου 2022.

Αιμιλία Θεμοπούλου

Άρθρα:

1. «The late Otoman and Turkish economic policy and its influence on the deportations of the Greeks of Istanbul in 1964-1965 », στο Ilay Romain Ors (επιμ), *Istanbulu Rumlar ve 1964 Sürgünleri*, Istanbul, 2019, σελ. 105-126.
2. « The Bilingualism and Multilingualism Issues in Greek Minority Schools in Istanbul», στο *New Trends in teaching Turkish as a foreign language*», Ismail Güleç, Eleni Sella, Alparslan Okur, Bekir Ince, (edit.), Athens, Sakarya 2019, σελ. 213-225.
3. «Η ανάπτυξη και εξέλιξη της γυναικείας εκπαίδευσης στην ελληνορθόδοξη κοινότητα της Κωνσταντινούπολης, τον 20ό αιώνα: Η περίπτωση του Ζαππείου Παρθεναγωγείου», στο: *Ο Ελληνισμός της Κωνσταντινούπολης μετά τη Συνθήκη Ανταλλαγής πληθυσμών (1923-2006)*, Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού, Θεσσαλονίκη, 2021, σελ.147-168.
4. « La communauté Juive de Salonique au XIXe siècle : Evolution et transformations sociales», στο: *Political, Social and Religious Dynamics in South-Eastern Europe*, Braila, 2020, σελ. 193-208
5. «The Ottoman period and its reception in Modern Greek historiography», *Marmara University Journal of Political Science*, t. 8, vol 2, Septembre 2020, σελ. 471-484.

Σωτήρης Κουτμάνης

Βιβλίο:

1. *Οι Έλληνες της Βενετίας κατά τον 17ο αιώνα. Κοινωνία, Φύλο, Νοοτροπίες*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2021.

Άννα Μανδυλαρά

Άρθρο:

1. Άννα Μανδυλαρά - Άρης Σαραφιανός, «Η καλλιτεχνική οικονομία της Ελληνικής Διασποράς. Ο συλλέκτης Κωνσταντίνος Αλέξανδρος Ιωνίδης» στο: Λάμπρος Φλιτούρης – Αγγελική Μάρου (επιμ.), *Παρελθόντος Κατοπτρισμοί: Κείμενα αφιερωμένα στον Καθηγητή Γ. Παπαγεωργίου*, εκδόσεις Ηρόδοτος, Αθήνα 2021.

Ομιλίες σε σεμινάρια και φοιτητικές δράσεις:

1. Σεμινάριο στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με θέμα «Εμπόριο και Έμποροι στη Μεσόγειο κατά την εποχή της Επανάστασης του 1821. Μεγαλέμποροι, μικρέμποροι, εμποροϋπάλληλοι και επαναστατική δράση», στα πλαίσια επετειακών εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση
2. Εποπτεία-συντονισμός του φοιτητικού δικτύου στη δράση «Migrant/Refugee workers in agricultural jobs in the Region of Epirus» στα πλαίσια των εκδηλώσεων «για την Από-αποικιοποίηση της Hellas, Decolonizing Hellas»

Συμμετοχές σε ιστορικά ντοκιμαντέρ:

1. Συμμετοχή στην σειρά ντοκιμαντέρ «Διασπορά-Παροικίες-Ευεργεσία. Από το Εγώ στο Εμείς» της ET2

2. Συμμετοχή στο ντοκιμαντέρ για τους ρωμανιώτες εβραίους των Ιωαννίνων και την διασπορά τους στην Αμερική, με τίτλο «Πορεία στον Χρόνο» της ET2

Γιώτα Παπαδημητρίου

Άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και εκδόσεις Πρακτικών Συνεδρίων. Συγκεκριμένα:

1. Παπαδημητρίου, Γ. (2020). Δυτικές επιδράσεις στην ελληνική εκπαίδευση (19ος αιώνας). *Mused*, 1(1), σελ. 59-71. ISSN 2654-180.
2. Παπαδημητρίου, Γ. (2021). Ιστορικά σχολεία της ελληνικής διασποράς: Τα Ελληνικά Εκπαιδευτήρια Μανσούρας, *Mused*, 2(1), σελ. 58-73. ISSN: 2654-1807.
3. Παπαδημητρίου, Γ. (2021). Το πρόγραμμα σπουδών ως εργαλείο προσαρμογής σε μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες: Η περίπτωση ενός ελληνικού σχολείου στην Αίγυπτο με «ιδιότυπο» πρόγραμμα (1929-30), στο: Ε. Κανταρτζή (επιμ.), Πρακτικά 6ου Συνεδρίου *Εκπαίδευση και πολιτισμός στον 21^ο αιώνα*, Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ, Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, τ. Δ', Αθήνα, 23-25 Νοεμβρίου 2020, σελ. 100-112..
4. Παπαδημητρίου, Γ. (2021). Τα Εκπαιδευτήρια της Ελληνικής Κοινότητας Μανσούρας: Κοινοτική ανάδειξη και παροικιακή επιβίωση μέσω της εκπαίδευσης, στο: Ε. Κανταρτζή, Γ. Παπαδημητρίου, Χ. Κωσταρής (επιμ.), Πρακτικά 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου *Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα: Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας*, τ. Δ', Αθήνα: Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ, Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, Αρσάκεια-Τοσίτσεια Σχολεία, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Δήμος Αθηναίων, σελ. 273-284..

103

Ιωάννης Παπαδόπουλος

Άρθρα:

1. «Regulating human mobility through networking and outsourcing: ICEM, IOs and NGOs during the 1950s», *Journal of Migration History*, 5, 2019, σελ. 332-352, (συσυγγραφέας Δημήτρης Παρσάνογλου).
2. «Προασπίζοντας τις αξίες του 'ελεύθερου κόσμου': το Καθεστώς των Συνταγματαρχών και οι ελληνοαμερικανικές ηγετικές ομάδες», *Ιστορικά*, 72, Απρίλιος 2021, σελ. 205-220.
3. «Ottoman, Anatolian, Greek, yet above all American: evolving identifications and cultural appropriations», *Immigrants & Minorities*, 39:2-3, 2021, σελ. 224-271.

Μελέτες σε συλλογικούς τόμους:

1. «Τα πολύτροπα ρεύματα της ελληνικής διασποράς», στο Βέρα Λάρδη (επιμ.), *Ιστορίες εκπατρισμού*, Αθήνα: Παλμός, 2021, σελ. 18-25.
2. «Skills, genes, and politics: creating a profile for desirable immigrants in Brazil», στο: Maria Damilakou, Yannis Papadopoulos (επιμ.), *Migration and Development in Southern Europe and South America during the Postwar Period*, London: Routledge, 2022, σελ. 70-86.

Ματούλα Τομαρά-Σιδέρη

Βιβλίο:

1. *Ευεργετισμός και νεοελληνική πραγματικότητα*, Κέρκυρα, Αθήνα, 2021, σελ. 130.

Άρθρο:

1. Johann Jacob Meyer και «Ελληνικά Χρονικά». Φιλελληνισμός και Διαφωτισμός» στο διαδικτυακό περιοδικό «Clio Turbata», στις 19-3-2022.

Ποικίλα:

2. Συμμετοχή στο Διαδικτυακό Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στη Χίο στις 27 Ιουλίου 2021. Το Συνέδριο είχε τον τίτλο «Χίος και Γαλλία, 18^{ος}-19^{ος} αιώνας. Φιλελληνισμός, Ιστορία, Μνήμη». Η ανακοίνωση είχε τον τίτλο «Χίοι Ευεργέτες και Δωρητές: Ένας διαχρονικός αστερισμός».
3. Πρόσκληση από το Kulterverein Griechenland /Basel στη Βασιλεία της Ελβετίας για ομιλία με θέμα «Johann Jacob Meyer και «Ελληνικά Χρονικά». Φιλελληνισμός και Διαφωτισμός. Η ομιλία έγινε στη Βασιλεία, στις 26 Νοεμβρίου 2021 και βραβεύθηκε από την Επιτροπή «Ελλάδα 2021».
4. Επιστημονικός Σύμβουλος σε σειρά 18 επεισοδίων που προβλήθηκαν από την ΕΡΤ. Η θεματική των ντοκιμαντέρ ήταν «Διασπορά, παροικία, Ευεργεσία. Από το «εγώ» στο «εμείς»». ΕΡΤ2, Οκτώβριος 2021- Μάρτιος 2022.

Κυριάκος Χατζηκυριακίδης

Ποικίλο επιστημονικό έργο:

1. Υπό έκδοση μετάφραση (από τα γαλλικά) και σχολιασμός-υπομνηματισμός με εκτενή εισαγωγή, του βιβλίου Richard Lewinsohn, *Zaharoff*. Paris 1929.
2. Άρθρο υπό έκδοση για τον πολιτικό Λεωνίδα Ιασονίδη, στον συλλογικό τόμο του Ιδρύματος της Βουλής, για τους πολιτικούς προσφυγικής καταγωγής (1922-1960).
3. Σχολιαστής στην πρώτη από τη σειρά ομιλιών για τον Ελληνισμό της Ουκρανίας (Μαριούπολης, Κριμαίας κ.λπ.), της ερευνήτριας Α' Μαργαρίτας Αρατζιόνι (Marghryta Aradzkhioni) της Ακαδημίας Επιστημών Κιέβου (ΑΠΘ, Απρίλιος-Μάιος 2022).
4. Συμμετοχή στην ιστορική σειρά έρευνας και τεκμηρίωσης 4 επεισοδίων "Αλέξανδρος και Δημήτριος Υψηλάντης: Οι Πρωτεργάτες της Επανάστασης", μια σπουδαία σειρά ντοκιμαντέρ της Honeybee Productions σε συνεργασία με την Cosmote TV, υπό την επιστημονική επιμέλεια του καθ. Ιάκ. Μιχαηλίδη. Πρόκειται για τη ζωή και το έργο των αδερφών Υψηλάντη, των πρωταγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης. Τα χρόνια στην υπηρεσία του τσάρου Αλέξανδρου, η γνωριμία με τους Φιλικούς, η Επανάσταση στη Μολδοβλαχία και ο Αγώνας στην Πελοπόννησο, η σχέση με τη Μαντώ Μαυρογένους και τον Ιωάννη Καποδίστρια, ο άδοξος θάνατος, η κληρονομιά και η μνήμη των ηρωικών αδερφών-όλα αυτά αναδεικνύονται σε ένα οδοιπορικό από το Ναύπλιο και τον Πόντο ως τη Βιέννη και τις Η.Π.Α.
5. Συμμετοχή με κείμενο στο βιβλίο-ημερολόγιο του 2022, έκδοση του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, με αφορμή τη συμπλήρωση των 100 ετών από την Έξοδο του '22. Κείμενα και πολύ ωραίες φωτογραφίες παρουσιάζουν την εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία (οικονομική, πολιτική, πολιτιστική δραστηριότητα, κ.λπ.).

Νεοελληνικό Θέατρο (1600-1940) Κινηματογράφος

Συντονιστής: Καθηγητής Γεώργιος Πεφάνης

Εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις

1/11/2021: Πρόσκληση με πρωτοβουλία του Συντονιστή της ΕΛΠ44 Γ.Π. Πεφάνη στην παρακολούθηση των εργασιών του Συνεδρίου για τα 30 χρόνια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών: «Ελληνική Επανάσταση και Θέατρο», που διεξάγεται στη Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου) στις 3-5 Νοεμβρίου.

24-28/11/2021: Πρόκληση για διαδικτυακή παρακολούθηση του *Φεστιβάλ Ισότητας του Wift* (Γυναίκες στον Κινηματογράφο και την τηλεόραση) με ταινίες που αφορούν την οπτική του φύλου στον Κινηματογράφο (Πρωτοβουλία μέλους ΣΕΠ Ιωάννας Αθανασάτου).

18 Δεκεμβρίου 2021: Παρακολούθηση της παράστασης *Αξύριστα Πηγούνια* στο θέατρο Δημήτρης Χορν με πρωτοβουλία του μέλους ΣΕΠ Α. Λακίδου και συμμετοχή του μέλου ΣΕΠ Αλεξίας Αλτουβά και φοιτητών, φοιτητριών από διάφορα Τμήματα. (Στη φωτογραφία φοιτήτριες της ΕΛΠ 44 με τον πρωταγωνιστή της παράστασης Γιώργο Πυρπασόπουλο).

21/1/2022: Πρόσκληση για διαδικτυακή/υβριδική παρακολούθηση του αφιερώματος στο έργο του μεγάλου έλληνα σκηνοθέτη Θόδωρου Αγγελόπουλου, στο Γαλλικό Ινστιτούτο, 31/1/2022. Προβολές, μαρτυρίες συνεργατών, οπτικοακουστικά ντοκουμέντα, μουσική εκδήλωση. Με πρωτοβουλία του μέλους ΣΕΠ Ιωάννας Αθανασάτου.

29/1/2022: Πρόσκληση με πρωτοβουλία της Ιωάννας Αθανασάτου για παρακολούθηση της προβολής της εμβληματικής ταινίας της Αντουανέττας Αγγελίδη «Μέρες Οργής/Παραλλαγές

σε ένα θέμα» (1977), στο πλαίσιο του κινηματογραφικού αφιερώματος «Χώρα σε βλέπω» της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου, στην Ταινιοθήκη της Ελλάδας.

03/04/2022: Πρόσκληση του ηθοποιού Ηλία Λογοθέτη και διαδικτυακή ομιλία στους φοιτητές του Τμήματός ΗΛΕ 47 στην 4^η ΟΣΣ με θέμα: «Η κινηματογραφική γραφή του Θ. Αγγελόπουλου» με πρωτοβουλία του μέλους ΣΕΠ Ρέας Γρηγορίου.

28/4/2022: Εκπαιδευτική επίσκεψη με πρωτοβουλία του μέλους ΣΕΠ Ιωάννας Αθανασάτου στην έκθεση «Στη χώρα Καμπανέλλη» με την ευκαιρία του έτους Ιάκωβου Καμπανέλλη στην Πινακοθήκη Γκίκα/Μουσείο Μπενάκη. Τα εκθέματα έδωσαν την ευκαιρία στους φοιτητές /φοιτήτριες που συμμετείχαν να γνωρίσουν από κοντά πτυχές της ζωής και του έργου του σημαντικού Έλληνα δημιουργού, να δουν σπάνια χειρόγραφα, φωτογραφίες και αντικείμενα από παραστάσεις και να παρακολουθήσουν οπτικοακουστικό υλικό με συνεντεύξεις. Επίσης περιηγήθηκαν στους χώρους της μόνιμης έκθεσης καθώς και στην οικία/εργαστήριο του μεγάλου Έλληνα εικαστικού Νίκου Χατζηκυριάκου Γκίκα.

20/5/2022: Πρόσκληση με πρωτοβουλία του Συντονιστή της ΕΛΠ44 Γ.Π. Πεφάνη στην παρακολούθηση της παρουσίασης του βιβλίου του ιστορικού του ελληνικού κινηματογράφου Γιάννη Σολδάτου Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης και ο κινηματογράφος στο 25ο παζάρι βιβλίου 2022 στην πλατεία Κλαυθμώνος την Κυριακή 22/5/2022 υπό την αιγίδα του ΥΠΠΟΑ, με ομιλητές τον Γιώργο Π. Πεφάνη, την Κατερίνα Καμπανέλλη, τον Κωστή Καπελώνη, τη Σίσσυ Παπαθανασίου και τον Θανάση Παπαγεωργίου.

30/5/2022: Πρόσκληση με πρωτοβουλία του Συντονιστή της ΕΛΠ44 Γ.Π. Πεφάνη στην εξ αποστάσεως παρακολούθηση των εργασιών του Διεθνούς Συνεδρίου "Ερευνα, σύνθεση, ερμηνεία. Προσεγγίζοντας το θέατρο του Σπύρου Α. Ευαγγελάτου" που διοργάνωσε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ στην Κεφαλονιά 3-5 Ιουνίου 2022.

106

Στοιχεία πρόσφατων εκδόσεων των ΣΕΠ της ΘΕ

Γεώργιος Π. Πεφάνης, Συντονιστής ΕΛΠ44

Εκδόσεις

2) Κλ. Φανουράκη-Γ.Π. Πεφάνης (επιμ.): *Εφαρμοσμένο θέατρο: ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και μάθησης μέσω παραστατικών τεχνών*, Παπαζήσης, Αθήνα 2021.

3) *Επί σκηνής II. Κριτική θεάτρου 2005-2020*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2022.

Επιστημονικά μελετήματα

1) «Εστιάσεις στο μεταίχμιο θεάτρου και κινηματογράφου. Μια εισαγωγή», (με την Ιωάννα Αθανασάτου), στον τόμο Γιώργος Π. Πεφάνης-Ιωάννα Αθανασάτου (επιμ.): *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*, Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, Αθήνα 2021, σσ. 9-30.

2) «Το κανόνι και τ' αηδόνι. Η καμπανελλική εκδοχή ενός κινηματογράφου του auteur», στον τόμο Γιώργος Π. Πεφάνης-Ιωάννα Αθανασάτου (επιμ.): *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*, Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, Αθήνα 2021, σσ. 33-46

3) «Το φιλοσοφικό bestiarium στη θεατρική σκηνή. Derrida, Agamben, García», στα Πρακτικά του ΣΤ΄ Θεατρολογικού Συνεδρίου *Θέατρο και Ετερότητα: Θεωρία, Δραματοουργία και Θεατρική Πρακτική*, Ναύπλιο 17-20 Μαΐου 2017, τόμ. Α΄, 2021, σσ. 67.

Ιωάννα Αθανασάτου, Βοηθός Συντονιστή ΕΛΠ44

Εκδόσεις

Γιώργος Π.Πεφάνης, Ιωάννα Αθανασάτου (επιμέλεια), *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις θεάτρου και κινηματογράφου*, Εκδόσεις ΕΑΠ, Αθήνα, 2021.

Επιστημονικά μελετήματα

1)«Εμφυλές αναγνώσεις της τραγωδίας στον κινηματογράφο. Διακειμενικές προσεγγίσεις», Γιώργος Π. Πεφάνης, Ιωάννα Αθανασάτου (επιμέλεια), *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις θεάτρου και κινηματογράφου*, Εκδόσεις ΕΑΠ, Αθήνα 2021, σελ. 73-87

2) «Εστιάσεις στο μεταίχμιο θεάτρου και κινηματογράφου. Μια εισαγωγή»,(με τον Γιώργο Πεφάνη), στον τόμο Γιώργος Π. Πεφάνης-Ιωάννα Αθανασάτου (επιμ.): *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*, Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, Αθήνα 2021, σσ. 9-30.

3)«Η οπτική του φύλου στο έργο του Σπύρου Ευαγγελάτου. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις», υπό δημοσίευση στον τόμο Γ.Πεφάνης, Π. Μιχαλόπουλος (επιμέλεια), *Προσεγγίζοντας το έργο του Σπύρου Ευαγγελάτου.Ερευνα, σύνθεση,ερμηνεία*, Παπαζήσης, 2022.

Συνέδρια

«Η οπτική του φύλου στο έργο του Σπύρου Ευαγγελάτου. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις», συμμετοχή με ανακοίνωση ανακοίνωση στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο προς τιμήν του Σπύρου Ευαγγελάτου, του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών «Προσεγγίζοντας το έργο του Σπύρου Ευαγγελάτου. Ερευνα, σύνθεση, ερμηνεία» , Κεφαλλονιά, 3-5/6/2022.

Αλεξία Αλτουβά

Εκδόσεις

Συμμετοχή στην συγγραφική ομάδα του ακαδημαϊκού συγγράμματος με τίτλο *Ιστορία και Δραματολογία του Νεοελληνικού Θεάτρου 16ος-20ός αι.* που εγκρίθηκε στο πλαίσιο της δράσης Ανοικτά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα Κάλλιπος+ (2021). Τα άλλα μέλη της συγγραφικής ομάδας είναι η Ομότιμη Καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη, η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βαρβάρα Γεωργοπούλου και η Επίκουρη Καθηγήτρια Κατερίνα Διακουμοπούλου.

Επιστημονικά μελετήματα

1) «Ο ηθοποιός ως ραψωδός: το εγχείρημα του Γεωργίου Μπούρλου να φέρει στο επίκεντρο της δραματικής τέχνης το Ομηρικό έπος», στο Βαρβάρα Γεωργοπούλου (επιμ.), *Θέατρο και Ετερότητα: Θεωρία, Δραματοουργία και Θεατρική Πρακτική. Πρακτικά ΣΤ΄ Πανελλήνιου Θεατρολογικού Συνεδρίου (Ναύπλιο, 17-20 Μαΐου 2017)*, τόμ. Β΄, ΠΑ.ΠΕΛ., Ναύπλιο 2021, σσ. 281-294 https://ts.uop.gr/images/files/praktika/TOMOS_Bcolor.pdf

2) «“Σημειώσεις υποκριτικής” του Λευτέρη Βογιατζή: αθησαύριστα στοιχεία από το αρχείο του με αφορμή μια παράσταση», στο Γιώργος Π. Πεφάνης – Ιωάννα Αθανασάτου (επιμ.), *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*, εκδόσεις ΕΑΠ, 2021, σσ. 277-290.

Άρθρα

1) «Πρωτεργάτες του Νεοελληνικού Θεάτρου: Διονύσιος Ταβουλάρης (1840-1928)», *Ιστορία Εικονογραφημένη* 646, Απρίλιος 2022, σσ. 113-119.

2) «Η πορεία της Ευαγγελίας Παρασκευοπούλου προς την καθιέρωση μέσα από τις περιοδείες στις κοινότητες της Διασποράς (1879-1892)», *Τόπος Θεάτρου* 15-16, Ιούλιος-Δεκέμβριος 2021, σσ. 29-33.

Αρετή Βασιλείου

Εκδόσεις

Αρετή Βασιλείου, Κωνσταντίνος Κυριακός, Λίνα Ρόζη (επιμ.), *Ο θεατρικός κόσμος του Κάρολου Κουν*, Αμολγός 2022.

Κωνσταντίζα Γεωργακάκη

Επιστημονικά μελετήματα

1) «Όψεις του αθηναϊκού μουσικού τοπίου το καλοκαίρι του 1941», στο: Κώστας Καρδάμης (επιμ.), *Νεοελληνική Μουσική Ζητήματα Ιστορίας και Ιστοριογραφίας*, Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, 2021, σ. 281-297.

2) «"Το Θέατρον Τέχνης έρχεται πρώτον εις την στοργήν του Κράτους": Οι επιχορηγήσεις στον Κάρολο Κουν την πρώτη μεταπολιτευτική εξαετία» στο: Αρετή Βασιλείου, Κωνσταντίνος Κυριακός, Λίνα Ρόζη (επιμ.), *Ο θεατρικός κόσμος του Κάρολου Κουν*, Αμολγός 2022.

Συνέδρια

1) «Άνω κάτω για τον Γεώργιο Καραϊσκάκη», Επετειακό Συνέδριο για τα τριάντα (30) χρόνια από την ίδρυσή του με θέμα: “Ελληνική Επανάσταση και Θέατρο”, Αθήνα, Φιλοσοφική Σχολή 10-12 Νοεμβρίου 2021.

2) «Ο Σπύρος Α. Ευαγγελάτος Γενικός Διευθυντής της ΕΛΣ (1984-1987)», Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο "Ερευνα, σύνθεση, ερμηνεία. Προσεγγίζοντας το θέατρο του Σπύρου Α. Ευαγγελάτου", Κεφαλονιά, 3-5 Ιουνίου 2022.

Ρέα Γρηγορίου

Επιστημονικά μελετήματα

1) «Το Θέατρο Τέχνης και η ελληνική δραματουργία του 19ου αιώνα: μια ιδιότυπη σχέση» στον τόμο: *Ο Θεατρικός Κόσμος του Κάρολου Κουν*, Αμολγός 2022.

2) «Τα κουρέλια τραγουδάνε ακόμα: Η σχέση λόγου και εικόνας στη «γλυκιά τριλογία» του Ν. Νικολαΐδη» στον τόμο: *Σκηνές, Εικόνες, Βλέμματα, Διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*, (επιμ. Γ.Πεφάνης, Ι. Αθανασάτου), ΕΑΠ 2021.

Άλλες δραστηριότητες

1)Ομιλία στη Βουλή των Ελλήνων για το έργο του Γ. Βαρβέρη με θέμα : Η θεατρική κριτική του Γ. Βαρβέρη : στα όρια της ποίησης.

2)Επιστημονική επιμέλεια και συμμετοχή στο ντοκιμαντέρ «Τρίτης θέσης εισιτήριο».

3)Μόνιμη στήλη Κριτικής θεάτρου στην εφημερίδα *Η Καθημερινή*.

Κωνσταντίνα Ζηροπούλου

Εκδόσεις

1) Κωστής Λειβαδέας, Ένας αμφιλεγόμενος καλλιτέχνης της εποχής του, υπό έκδοση (Ηρόδοτος, 2022)

2) “Re-visiting Greek National Narrative through devised theatre practices of Michael Marmarinos”, *Critical stages*, December 2021.

Συνέδρια

1) « ‘Εθνική’ Μεθοδολογία Υποκριτικής». Ομιλία στο Διεθνές Forum των Δραματικών Σχολών με θέμα: Η ομιλία βιντεοσκοπήθηκε για την δημόσια προβολή της στο Forum, Οκτώβριος 2022.

2) Όταν η *Μοίρα* σημαίνει *Οργή*: *IvoVanHoveÉlectre/Oreste* στο Διεθνές Θεατρολογικό Συνέδριο «Η (δια)χωροχρονικότητα των αξιών του αρχαίου ελληνικού θεάτρου: Πολιτιστική κληρονομιά και μνήμη, 6-7 Νοεμβρίου 2021.

3) *Η δραματουργική προσαρμογή και η σκηνοθεσία της Ερωφίλης από τον Σπύρο Ευαγγελάτο. Οι όροι μιας τολμηρής ακολουθίας* στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: «Έρευνα, σύνθεση,ερμηνεία. Προσεγγίζοντας το θέατρο του Σπύρου Ευαγγελάτου», 3-5 Ιουνίου 2022.

109

Ορσαλία Ελένη Κασσαβέτη

Συνέδρια

«1821: Ιστορία, δημοφιλής κουλτούρα και μια επανάσταση μεταφρασμένη σε κινηματογραφικές εικόνες» (2/4/2021). Εισήγηση στα *Σεμινάρια Ιστορίας* της ΓΣΕΒΕΕ. Διοργάνωση: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.

«Αυτολογοκρισία και γυμνό: Περιπτωσιολογικά της Greek Erotica στη δεκαετία του 1970» (25/2/2022). Εισήγηση στο διαδικτυακό συνέδριο “YOU CAN TEACH AN OLD DOG NEW TRICKS!” ΠΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ. Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο & Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

Εκδόσεις

Κασσαβέτη, Ο.-Ε. (2020). *Λευτέρης Ξανθόπουλος. Από τα Τουρκοβούνια στο Beloiannisiz. Τέσσερις δοκιμές*. Αθήνα: Παπαζήσης (σελ. 126).

Επιστημονικά μελετήματα

1) Ποπ τραγωδία: Ο *Ιππόλυτος* του Ευριπίδη σε δυο (δημοφιλείς) πράξεις. *Journal of Modern Greek Studies* (Australia&NewZealand), 20 (2022)

2) Όψεις της τελετουργίας: Επιβιώσεις τελετουργικών δρώμενων στο νεοελληνικό θέατρο και στις κινηματογραφικές αναπαραστάσεις της ελληνικής δημοφιλούς παραγωγής και του κινηματογράφου τέχνης. Στο Γ. Π. Πεφάνης & Ι. Αθανασάτου (επ.), *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις θεάτρου και κινηματογράφου* (σσ. 245-249). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ, 2021

Μαρία Κονομή

Εκδόσεις

Μοντέρνα και σύγχρονη σκηνογραφία: ορόσημα και εξελίξεις. Μια σύντομη επισκόπηση, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα: 2021, 181 σελ. 45 εικόνες, ISBN 978 960 628 1266.

Επιστημονικά μελετήματα

1) «Performance, χώρος και φεμινιστική οπτική του φύλου: τρεις σύγχρονες περιπτώσεις μελέτης», Αγγελική Αυγητίδου (επιμ.), *Δημόσια τέχνη, δημόσια σφαίρα*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2021, σ. 201-227.

2) «Ancient warscapes, modern wars: scenographic explorations of *Trojan Women* in Greek theatre», *Λογείον* 11 (2021), 275-305.

3) «Performing Crisis in Greek Theatre: Scenographic Strategies as Dramaturgies of Crisis», AvraSidiropoulou, Eleni Gini (επιμ.), *Making Theatre at a Time of Global Crisis, Acotaciones* Vol 1 No. 46 (2021), 45-70. <https://doi.org/10.32621/ACOTACIONES.2021.46.02>

4) «Έμφυλες χωρικότητες και δημόσιος χώρος: γυναίκες καλλιτέχνιδες, τόπος και ετεροτοπία», *Πρακτικά ΣΤ' Θεατρολογικού Συνεδρίου: Θέατρο και Ετερότητα*, Ναύπλιο, 2017, σ. 209-231.

110

Αγλαΐα (Ιλια) Λακίδου

Εκδόσεις

1) *Από το πριν στο μετά*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2022, Σειρά: «Σχολική Σκηνή»

2) *Η ζωή είναι μαζί*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2022, Σειρά: «Σχολική Σκηνή»

Επιστημονικά μελετήματα

1) «Η σκηνογραφία στο έργο του Άγγελου Τερζάκη: η ανάγκη και το πρόβλημα της μεγάλης παραγωγής» στο: Θ. Αλεξιάδου, Μιχ. Αντωνίου (επιμ.), *Άγγελος Τερζάκης: αγωνιών και άγρυπνος: πρακτικά επιστημονικής ημερίδας*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα, 2021, σ. 235-247.

2) «Σκηνογράφοι στο θέατρο και στον κινηματογράφο την πρώτη και δεύτερη μεταπολεμική περίοδο (1949-1967 και 1968-1989)» στο: Γ. Π. Πεφάνης, Ι. Αθανασάτου (επιμ.), *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα: διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*, Εκδόσεις ΕΑΠ, Αθήνα, 2021, σ. 149-159.

3) «Ο αναστοχασμός ως μέθοδος εκπαίδευσης στη διδακτική του θεάτρου» (μαζί με Ι. Βιβιλάκη) στο: Κλειώ Φανουράκη, Γιώργος Πεφάνης (επιμ.), *Εφαρμοσμένο θέατρο: ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και μάθησης μέσω παραστατικών τεχνών*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2021, σ. 373-389

Παναγιώτης Μιχαλόπουλος

Επιστημονικά μελετήματα

- 1) «Ο Άγγελος Τερζάκης και η *ad hoc* εμφάνιση της θέσης του Καλλιτεχνικού Διευθυντή στο Εθνικό Θέατρο», Άγγελος Τερζάκης. *Αγωνιών και άγρυπνος. Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας*, επιμέλεια Λίλυ Αλεξιάδου, Μιχάλα Αντωνίου, πρόλογος Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2021, 83-91.
- 2) «Η θέση του σκηνοθέτη στο Εθνικό Θέατρο από τη μεταξική Δικτατορία έως τη λήξη του Εμφυλίου Πολέμου. Ένα συνοπτικό διάγραμμα», *Θέατρο και Ετερότητα. Θεωρία, δραματουργία και θεατρική πρακτική. Πρακτικά Στ' Πανελλήνιου Θεατρολογικού Συνεδρίου*, τόμ. Β', επιμέλεια Μαρία Βελιώτη-Γεωργοπούλου, Βαρβάρα Γεωργοπούλου, Ιωάννα Καραμάνου, Μαρίνα Κοτζαμάνη, Θανάσης Μπλέσιος, Αστέριος Τσιάρας, Ναύπλιο 2021, 411-421.

Συνέδρια

Απο το χειρόγραφο στη σκηνή: το εύφορο έδαφος της σκηνοθετικής τέχνης του Σπύρου Ευαγγελάτου. Η περίπτωση του Αμύντα", ανακοίνωση στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο Προσεγγίζοντας τό έργο του Σπύρου Ευαγγελάτου.Ερευνα, σύνθεση, ερμηνεία", 3-5 Ιουνίου 2022, Κεφαλλονιά. Μέλος τής Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου.

Σταματία Νεοφύτου-Γεωργίου

Εκδόσεις

Γεωργιάδη Κωνσταντίνα, Νεοφύτου Τάνια, Παπανικολάου Βάνια, Σεχοπούλου Μαρία, *Ανθολόγιο Βιογραφιών Ελλήνων Ηθοποιών*. Ρέθυμνο: ΙΤΕ (Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών).

Επιστημονικά μελετήματα

- 1) Constantina Georgiadi, Tania Neofytou, Vania Papanikolaou, Maria Sehopoulou, "From Invisibility to Visibility. Biography as a historical source for the rise of the actor's profession in Greece (from the 19th century to the 1930's). Theoretical aspects, European encounters and biographical genres". *Études Balkaniques*, LVII / 1 (2021): 35-65.
- 2) «Ο μόνος τόπος είναι ο δρόμος: το τελευταίο καρανβασαράι της Ariane Mnouchkine» Πρακτικά του Β Θεατρολογικού Συνεδρίου με τίτλο Μετανάστες και πρόσφυγες στη σύγχρονη δραματουργία και τη σκηνική πράξη, αφιερωμένο στον Δημήτρη Σπάθη, Π.Ε.ΣΥ.Θ., 28-31/3/2012 (Goethe-Institut, Αθήνα), Ευρασία, Αθήνα 2021, σ.187-193.

Συνέδρια

«Η Φαντασία, ο Ντελακρουά και το 1821: το Θέατρο συναντά την Ιστορία» στο Συνέδριο για τα 30 χρόνια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Ελληνική Επανάσταση και Θέατρο, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, 10-12/11/2021 (Φιλοσοφική Σχολή, ΕΚΠΑ).

Άννα Πούπου

Εκδόσεις

Anna Poupou, Nikitas Fessas, Maria Chalkou (eds.) (2022), *Greek Film Noir*, Edinburgh: Edinburgh University Press

Επιστημονικά μελετήματα

- 1) Leonidas Papadopoulos, Anna Poupou, Eva Stefani, «The Reception of American and French Film Noir in Post War Greece, 1945-58», *Journal of Greek Media and Culture*, Volume 8 Number 1, June 2022, pp. 59-82.
- 2) «Fatal Absences and Female Gazes: Alternative Femininities in the Greek Film Noir and the Psychological Thriller» in A.Poupou, N.Fessas, M.Chalkou (eds.) *Greek Film Noir*, Edinburgh: Edinburgh University Press, 2022, pp. 129-138.
- 3) «Προσεγγίζοντας την έννοια της σκηνοθεσίας, από το θέατρο στον κινηματογράφο» στο Ιωάννα Αθανασάτου, Γιώργος Πεφάνης, , *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*. Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2021, σελ. 57-72.

Άρθρα

“Greek Weird Wave. A Cinema of Biopolitics” by Dimitris Papanikolaou. Book review in *Filmicon Journal of Greek Film Studies*, No 7, June 2021, pp. 149-184

Αλλαγές-προσθήκες στη διδακτέα ύλη της ΕΛΠ44

I. Συνοδευτικό βιβλίο

Γιώργος Π. Πεφάνης, *Θέματα του μεταπολεμικού και σύγχρονου ελληνικού θεάτρου*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2021.

Είχε επισημανθεί επανειλημμένως η άμεση ανάγκη της συμπλήρωσης του συγγράμματος του Νεοελληνικού θεάτρου, το οποίο ως είχε από το 2001 κάλυπτε ύλη που αφορούσε το αντικείμενο μέχρι το 1930. Συνέπεια αυτού του γεγονότος ήταν να παραμένει εκτός διδακτέας ύλης σημαντικό τμήμα της ιστορίας του Νεοελληνικού θεάτρου και να παρατηρείται ένα εκπαιδευτικά και επιστημολογικά απαράδεκτο κενό. Η έλλειψη αυτή καλύφθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 με την πρόταση, η οποία βρήκε θετική ανταπόκριση από το ΕΑΠ, να δοθεί ως συμπληρωματικό/συνοδευτικό εγχειρίδιο για την διδασκαλία της θεματικής ενότητας το βιβλίο του καθηγητή και συντονιστή της ενότητας Γιώργου Πεφάνη *Θέματα του μεταπολεμικού και σύγχρονου ελληνικού θεάτρου*, Κάπα Εκδοτική, Αθήνα 2021. Το βιβλίο εμπλούτισε σημαντικά την ύλη και προσείλκυσε το μαθησιακό ενδιαφέρον των φοιτητών και φοιτητριών, δίνοντάς τους την ευκαιρία να έλθουν σε επαφή με τους σημαντικούς δημιουργούς της μεταπολεμικής περιόδου (Καμπανέλλης, Αναγνωστάκης, Μάτεσις, Σεβαστίκογλου κ.λπ) και να επεξεργασθούν μέσω των εργασιών μοντέρνα θέματα και έργα.

II. Οδηγός μελέτης

Για την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου του παραπάνω βιβλίου και την προσαρμογή του στην επιστημονική και διδακτική μεθοδολογία του ΕΑΠ, εκπονήθηκε από μέλη ΣΕΠ της Ομάδας διδασκόντων (Αλεξία Αλτουβά, Κωνσταντίνα Ζηροπούλου, Ίλια Λακίδου, Παναγιώτης Μιχαλόπουλος) αναλυτικός Οδηγός μελέτης για το υλικό του τόμου, ο οποίος αναρτήθηκε ως διδακτικό υλικό στη σχετική πλατφόρμα του ΕΑΠ.

Άλλα

II. Έκδοση τόμου στο πεδίο συνάντησης Θεάτρου-Κινηματογράφου

Γιώργος Π. Πεφάνης - Ιωάννα Αθανασάτου (επιμ.), *Σκηνές, εικόνες, βλέμματα. Διασταυρώσεις του θεάτρου και του κινηματογράφου*, Εκδόσεις ΕΑΠ, Αθήνα 2021.

Στο πλαίσιο των επιστημονικών δραστηριοτήτων των μελών της θεματικής ενότητας ΕΛΠ 44 προτάθηκε από τον συντονιστή και συνάντησε την θετική ανταπόκριση των διδασκόντων /διδασκουσών η συγγραφή ενός τόμου με πρωτότυπα άρθρα και αναφορά στα πεδία του θεάτρου και του κινηματογράφου και στη μεταξύ τους σχέση. Ο τόμος αυτός υλοποιήθηκε με αφετηρία τη διδακτική ομάδα της ΕΛΠ 44 και διευρύνθηκε με συναδέλφους από άλλα Πανεπιστήμια (ΕΚΠΑ, ΑΠΘ, Κρήτης, Πατρών, Πελοποννήσου, Aalto στο Ελσίνκι). Συνεργάσθηκαν συνολικά 23 καθηγητές και ερευνητές για την έκδοσή του.

Νεοελληνική Φιλολογία, από τις απαρχές ως το 18ο αιώνα
Συντονιστής: Επίκουρος Καθηγητής Αλέξανδρος Κατσιγιάννης

**Οργάνωση κύκλων ομιλιών, συνέδρια και ημερίδες – πρόσκληση παρακολούθησης
ομιλιών-ημερίδων**

Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Φιλολογίας: Παρασκευή, 19/11/2021.

Πρόσκληση για παρακολούθηση της ημερίδας «*Ιδού, γλυκέ Φιλόπατρι, της λύρας μου τα μέλη*». Η λογοτεχνία στην Επανάσταση και στα πρώτα χρόνια του ελληνικού κράτους». Η ημερίδα διοργανώθηκε από το Τμήμα Φιλολογίας με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Επανάσταση. Στόχος της είναι η εκ νέου διερεύνηση του λογοτεχνικού πεδίου στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης και στα πρώτα χρόνια του νεοελληνικού κράτους. Οι πρωτότυπες εργασίες που θα παρουσιαστούν καλύπτουν μεγάλο εύρος της λογοτεχνικής παραγωγής των ετών 1821-1838. Διακεκριμένοι και νεότεροι νεοελληνιστές/νεοελληνίστριες φιλοδοξούν να αναδείξουν λησμονημένες και λιγότερο μελετημένες πτυχές της ποίησης και της πεζογραφίας της εποχής, επιχειρώντας επίσης νέες προσεγγίσεις σε γνωστές στιγμές της λογοτεχνίας της Επανάστασης, με έμφαση στο σολωμικό έργο και τις καλβικές ωδές. Οργανωτική επιτροπή: Αγγέλα Καστρινάκη, Αλέξανδρος Κατσιγιάννης.

<https://www.philology.uoc.gr/nea/lepelk>

114

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Φιλολογίας: 14/04/2022

Πρόσκληση για παρακολούθηση της ομιλίας του Αλέξανδρου Κατσιγιάννη, με θέμα «Συνέχειες και αναβαθμοί της αυλικής γραμματείας στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες (1691-1741). Με αφορμή το "περί των οφφικίων του παλατίου Κωνσταντινουπόλεως" και το "Θέατρον Πολιτικών"». Η ομιλία διοργανώθηκε από το Εργαστήριο Έρευνας για τη Νεοελληνική και Συγκριτική Φιλολογία του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου.

<https://www.greek-language.gr/greekLang/portal/blog/archive/2022/04/14/9965.html>

Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Φιλολογίας & Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων: 17/06/2022

Πρόσκληση για παρακολούθηση της παρουσίασης των πρακτικών του συνεδρίου *Λογισύνη και Συγκρότηση της Ιστορίας της Νεοελληνικής Γραμματείας: 18ος-19ος αιώνας*, η οποία θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 17 Ιουνίου 2022 και ώρα 19:00 στην Αίθουσα Γερουσίας στο Μέγαρο της Βουλής. Ο τόμος έχει τίτλο: «*Προς μάθησιν εντελεστέραν*». Ο Χριστόφορος Φιλητάς (1787-1867) και η συγκρότηση της Νεοελληνικής Φιλολογίας τον 18^ο και 19^ο αιώνα, επιμ. Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, Δημήτρης Πολυχρονάκης, Κωνσταντίνος Χρυσόγελος, Βιβλιοθήκη της Βουλής, Αθήνα 2022.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων
και το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης
έχουν την τιμή να σας προσκαλέσουν
στην παρουσίαση των πρακτικών του Συνεδρίου

*Λογισύνη και Συγκρότηση της Ιστορίας
της Νεοελληνικής Γραμματείας: 18ος-19ος αιώνας*

την Παρασκευή, 17 Ιουνίου 2022 και ώρα 19:00

Αίθουσα της Γερουσίας
Μέγαρο της Βουλής των Ελλήνων

✿

Χαιρετισμός
Γεώργιος Αγγελόπουλος, Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης
Ηλεκτρονικής Διοίκησης, Βιβλιοθήκης και Εκδόσεων, Βουλή των Ελλήνων

Παρουσιάζουν οι
Μαρία Καμηλάση, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Βιβλιοθήκης της Βουλής
Ελλη Δρούλια, Ιστορικός, Τμήμα Τεκμηρίωσης και Ενημερώσεως, Βουλή των Ελλήνων
Αγγέλα Γιώτη, Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

και οι επιμελητές της έκδοσης
Δημήτρης Πολυχρονάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας,
Πανεπιστήμιο Κρήτης (εξ αποστάσεως ομάδα)
Κωνσταντίνος Χρυσόγελος, Επίκουρος Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας,
Πανεπιστήμιο Πατρών
Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, Επίκουρος Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας,
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Είσοδος με επίδειξη δελτίου αστυνομικής ταυτότητας
Π.Α.:Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων
210 370 7294 • library@parliament.gr

Στοιχεία πρόσφατων εκδόσεων των ΣΕΠ της ΘΕ

Πρόσφατες δημοσιεύσεις του Αλέξανδρου Κατσιγιάννη

1. «Ο πρίγκιπας των βιβλίων. Το "Περί γραμμάτων σπουδής και βιβλίων αναγνώσεως" του Νικολάου Μαυροκορδάτου» στο: *Ο Πρώιμος Διαφωτισμός στην Εποχή των Πρώτων Μαυροκορδάτων*, επιμ. Ν. Μαυρέλος, Π. Συμεωνίδου, Δημ. Τζελέπης, Μ. Χουλιάρα, Gutenberg: Αθήνα, 2021, σ. 204-228.
2. «Από το λαϊκό στο *populaire* και τούμπαλιν. Ορισμένες σκέψεις για τις μεταμορφώσεις και τις χρήσεις των 'λαϊκών αναγνωσμάτων'», *Συνηθισμένοι άνθρωποι. Μελέτες για τη λαϊκή και δημοφιλή κουλτούρα*, επιμ. Δερμεντζόπουλος Χρήστος Α., Παπαθεοδώρου Γιάννης, Opportuna: Πάτρα 2021, σ. 161-188.
3. «The Emergence of Modern Greek Studies in the Late Nineteenth century France and England; the yearbooks of the Association pour l'encouragement des études grecques en France and of the Society for the Promotion of Hellenic Studies (1870-1900)», *Languages, Identities, and Cultural Transfers in the European Press (1850-1914). Modern Greeks in the European Press (1850-1900)*, eds. Georgia Gotsi, Despina Provata, Amsterdam University Press: Άμστερνταμ 2021, σ. 83-106.

4. Συμμετοχή και συνεπιμέλεια του τόμου : «Προς μάθησιν εντελεστέραν». Ο Χριστόφορος Φιλητάς (1787-1867) και η συγκρότηση της Νεοελληνικής Φιλολογίας τον 18^ο και 19^ο αιώνα, Βιβλιοθήκη της Βουλής, Αθήνα 2022.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις του Δημητρίου Χατζημιχαήλ

1. «Η μετάφραση (1445/50) του θωμικού De ente et essentia (1252/56) και του ψευδοθωμικού De fallaciis (αρχές 14ου αι.) από τον Γεώργιο Σχολάριο (ca. 1400 – paulo post 1472) και η υπό έκδοση επιτομή του δεύτερου από τον μαθητή του Σχολαρίου Ματθαίο Καμαριώτη (1410/20–1490)», στον τόμο: Χ. Δενδρινός – Γ.Α. Δημητρακόπουλος (επιμ.), *Thomas Latinus – Thomas Graecus. Ο Θωμάς Ακρινάτης και η πρόσληψή του στο Βυζάντιο*, Άρτος Ζωής, Αθήνα 2021, σ. 464-480.
2. «Εισαγωγή στον αριστοτελισμό του Γεωργίου – Γενναδίου Σχολαρίου: Η αφιερωματική επιστολή στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο», *Φιλοσοφείν* 24 (2021), 177-212.
3. «D. Chatzemichael - J.A. Demetracopoulos, «Aristotle vs. Plato on True Monotheism: a Commented Critical Edition of Scholarios' Autograph Note on Aristotle's *Metaphysics* XII, 8"», Παραδόθηκε προς Δημοσίευση στα Πρακτικά του Συνεδρίου: *Polemical Literature in the Late Byzantine World (13th – 15th Centuries)*, Mainz 17th December 2021.
4. *Απολλώνιος Τυανεύς, Ένας χαρισματικός "θείος ανήρ" της ύστερης αρχαιότητας. Φλάβιου Φιλόστρατου, Τὰ ἐς Τυανέα Ἀπολλώνιον, Βιβλία 1-4*. Πρόλογος: Βασίλειος Βερτουδάκης, εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια: Δ. Χατζημιχαήλ – Ευ. Βαρμπομπίτη. Εκδόσεις Ζήτρος, Θεσσαλονίκη 2022.
5. Υπό έκδοση: *Ρίμες αγάπης, Η κυπριακή ερωτική ποίηση του 16^{ου} αι.* Εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια: Δ.Κ. Χατζημιχαήλ, Εκδόσεις Ζήτρος, Θεσσαλονίκη.

Χαρακτηριστικές εκφωνήσεις ΓΕ

Αφού μελετήσετε από το Ανθολόγιο και την ιστοσελίδα «Δημώδης Γραμματεία» (<http://georgakas.lit.auth.gr/dimodis/>) τα παρακάτω αποσπάσματα από τα έργα:

- Στέφανος Σαχλίκης, *Βουλή των Πολιτικών, Γκίστρα των Πολιτικών* (Ανθολόγιο, σ. 116-118)
- Μπεργαδής, *Απόκοπος* (Ανθολόγιο, σ. 101-104, στίχοι 125-194)
- Βιτσέντζος Κορνάρος, *Ερωτόκριτος*, (ιστοσελίδα «Δημώδης Γραμματεία», Α' μέρος, στίχοι 607-675)
- Γεώργιος Χορτάτης, *Ερωφίλη* (Ανθολόγιο, σ. 144-145, 147-151)

και τα αντίστοιχα κεφάλαια από το εγχειρίδιό σας: σ. 177-181, 184-186, 190-191, 207-209, 212-214, 231-236, συζητήστε τις αναπαραστάσεις γυναικών και γυναικείων χαρακτήρων στα παραπάνω αποσπάσματα.

Να λάβετε υπόψη τα ιστορικοκοινωνικά πλαίσια, στα οποία εντάσσονται τα παραπάνω έργα (μέσα 15^{ου} αιώνα– αρχές 17^{ου} αιώνα), καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε λογοτεχνικού είδους, στα οποία ανήκουν τα έργα αυτά.

Επιπλέον πηγές/βιβλιογραφία

Όπως φαίνεται και από την παραπάνω εκφώνηση, γίνεται χρήση επιπλέον πηγών, διαθέσιμων ελεύθερα στο διαδίκτυο. Πιο συγκεκριμένα, για την υστεροβυζαντινή δημώδη και για την κρητική λογοτεχνία, χρησιμοποιείται επικουρικά η ιστοσελίδα/εκπαιδευτικό αποθετήριο «Δημώδης Γραμματεία» <http://georgakas.lit.auth.gr/dimodis/> του ΚΕΓ.

Αντίστοιχα, για τα πρώιμα και νεώτερα χρόνια και τα χρόνια του Διαφωτισμού, χρησιμοποιείται επικουρικά το ηλεκτρονικό βιβλίο, Σ. Αθήνη – Γ. Ξούριας, *Νεοελληνική Γραμματεία 1670-1830*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3325>

Επιπλέον, γίνεται χρήση και του ηλεκτρονικού βιβλίου, στο οποίο συν-συγγραφέας είναι και ο συντονιστής της ενότητας, *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Φιλολογία*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/6432>

Τέλος, σε ορισμένες Γ.Ε., όπως και στις ΟΣΣ, γίνεται χρήση ευρύτερων ψηφιακών πόρων, όπως:

- ψηφιακή βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών Ανέμη του Πανεπιστημίου Κρήτης
- ψηφιακή βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Ωνάση
- Προεπαναστατικός ελληνικός Τύπος: Λόγιος Ερμής, Φιλολογικός Τηλέγραφος
Ευρετήρια: <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/7741>· <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/7621?locale=el>
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης: ψηφιοποιημένα επιστημονικά περιοδικά